Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

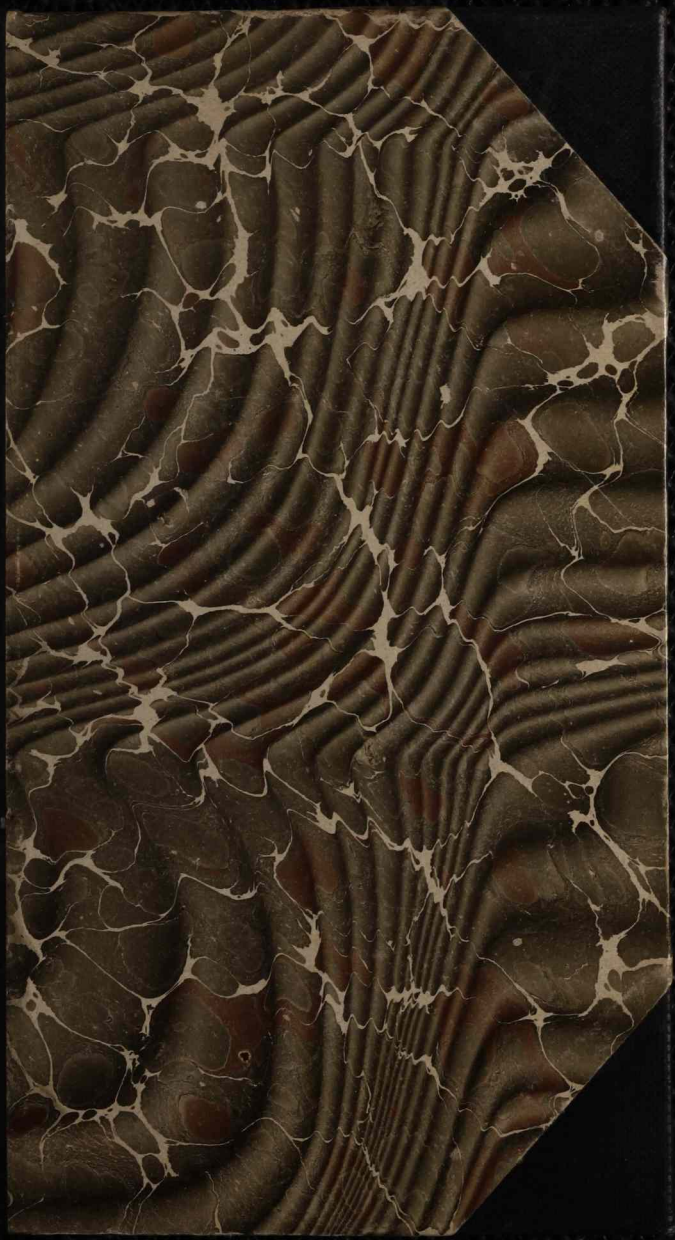
Forfatter(e) | Author(s):	Krag, Thomas.
Titel | Title:	En Øglerede.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Kunstforlaget Danmark, 1915
Fysiske størrelse | Physical extent:	252 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57.-193

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130023490601

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

EN ØGLEREDE

THOMAS KRAG

EN ØGLEREDE

KØBENHAVN
KUNSTFORLAGET DANMARK
FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
1915

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

INDHOLD

	Side
Dybvand	7
Varsel	20
De to Dueller	35
Han vilde tilsjøs	46
En Julekveld højt mod Nord	72
Louises Fugl	80
Det lille Genfærd	85
Mumm	92
Den gale Marki	104
Unge Hr. Junker	112
Den kloge Kone	125
Godsejeren	137
Ess Bouquett	157
White Rose	162
Myrrha	169
Gamle Kufferten	176
Bohêmeliv i Berlin	182
En Asket	191
En Øglerede	202
Kat og Hund og Mus	219
Historien om Kraaken	231
Russere	238
Omstrejfere	245

Dybvand.

I.

En hed Junidag var der Uro omkring Mælangaardene. Folk skreg og raabte i Munden paa hverandre. Der hørtes vrede Ord som: „Han løb den Vej!“ ... „Har du Kniven, om han skulde stikke først?“ ... „Løb ligesaa godt efter Bøssen, saa skyder vi ham ned!“ ... „Kør ligesaa godt efter Lensmand med det samme ...!“

En stærktbygget, ældre Mand var den hidsigste af dem alle. Han foer omkring med begge Hænder truende i Vejret: „Slaa ham ned! Hug ham ned som Vargen!“ skreg han uafladelig ... „Efter ham Folk!“

Bag en Stenhelle laa en Mand og lytted. Han pusted dybt. Øjnene havde det stive Udtryk, som Øjne faar, naar der bare lyttes.

Han hørte den rasende Flok nærme sig, og pludselig sprang han op. Han satte i vildt Løb hen mod Vildskogen, der strakte sig over Hejen, saa langt en kunde se.

„Hau! der løber han!“ raabtes der. „Kringsæl ham! Slaa ham! Lad ham ikke komme undaf!“

Det blev et vildt Løb. Opover gik det. Han, som flygted, løb forrest. Engang stupte han, men var ligesaa fort paa Fode igen. Og de, som fulgte ham, løb ikke i Hælene paa ham, men udenom ligesom. Det var kanske ikke frit for, at de var rædde. Et Skud lød og endda et, men Manden løb lige godt, saa han var ikke truffet. Nu havde han snart naaet Skogen. Han skreg hoverende, og han løb endda fortere; Lufttrækket tog hans Hat. Nu var han ved de første Træer, og i næste Nu tog Skogen ham væk for deres Øjne, der forfulgte ham.

Folkene, som fulgte, løb endnu, men usikrere. Et Par af dem standsed og rysted paa Hovedet, som mente de, at det var gavnløst at forfølge ham. Dette virked paa de andre. Endnu en standsed. To saa sig tilbage, som var de i Vildrede med, hvad de skulde gøre. En raabte: „Dette nytter ikke! Lad os hellere gaa til Lensmanden!“

Bare den gamle Mand løb endnu som rasende, skreg af Hidsighed og trued dem, som gav sig over. Han og et Par andre løb videre og forsvandt i Skogbrynet. Resten stod sluttelig i Hob og overlagde. Enkelte satte sig trætte og tørked Sveden af Panden.

Og en Stund efter drog de sig tilbage til Mælan.

Og ikke saa svært længe efter kom den gamle stærke Mand ogsaa, og de, som havde fulgt ham. De gik tavse og med lange Skridt. Men engang

løfted den gamle Haanden i Vejret, som til Forbandelse.

Et Par af de andre saa dette, og en af dem sagde stille:

„Aa ja ... det var jo ilde gjort af Njæl at slaa ihjel. Men hvorfor skulde de altid pine ham og ærgre ham tidlig og sent."

Njæl Myra, som havde slaaet Sønnen paa Mælangaarden ihjel, var Søn af en fattig Budeje, som af Skam over Barnet, hun fik, gik hen og drukned sig. Et Par snille Folk tog sig af Barnet, som blev stort og vakkert og tegnede godt i enhver Henseende.

Men Skammen ved Fødselen holdt godt og holdt længe. Jo større og jo kækkere at Njæl saa ud til at blive, desto sikrere brugtes denne Skam imod ham. Den var saa god og hændig, og den var let at bruge. Ethvert lidet misundeligt Kryb kunde den udenad, enhver dum Skiddenper med udstaaende Øjne kunde kramme ud med Njæl Myras Skam. Alle sløve Børn af dvaske og ligegyldige Ægteskaber kunde bruge haanlige Ord mod den store og stærke Njæl, der stod og hørte paa med sammenbidt Mund og havde det ondt.

Sidst var det Sønnen paa Mælangaarden, som havde været værre end værst. Han havde først plaget Njæl, til denne slog ham i Bakken. Da Njæl kom ud af Lensmandsarresten, hvor han havde bødet for Slaget, begyndte Mælangutten paany og blev værre end før. Aarsagen til Plageriet var nærmest den, at

Ulla Mo, Svarta, som hun kaldtes, bar Elsk til Njæl, men ikke til Mælangutten — alt det han umaged sig. Ulla Svarta hørte hjemme paa Nabogaarden. Hendes Far og Manden paa Mælan vilde nok gøre et Par ud af de to unge, og Mælangutten vilde saa gerne have hende, som han vilde leve.

Men Ulla Svarta vilde ikke . . .

Mælangutten tog sig ikke i Vare. Han troed, at Njæl var kuet af Lensmandsarresten og af Mælanguttens Anseelse og Magt. Deri tog han Fejl. Den hede Junidag, der begynder vor Historie, traf Mælangutten Ulla Svarta og Njæl sammen. Han tog straks til at haane: „Jo, det var saamænd fin Gut, hun gik med! Slig en, som ingen bra Jente vilde saameget som se paa."

Han sagde værre Ting, særlig om Njæls Mor. Njæl raabte da: „Nu faar du agte din Mund." Mælangutten bare lo og haante. Da havde Njæl kendt det suse for sine Øren. Han maatte derbort og tage Mælangutten fat . . . han var ligesom ikke sig selv mere . . . var ligesom langt væk i Skyer, hvor han ikke saa tydeligt . . . han kendte bare det brændende Naget mod Mælangutten, som haaned ham . . .

Da han vaagned til Sans og Samling, laa han med Næven om Mælanguttens Hals, og han saa Mælangutten ligge der, stille og ligbleg, mens Blod flød ham af Munden . . . og han saa Ulla Svarta staa ved Siden og jamre sig: „Aa, Njæl, Njæl, hvad

har du gjort? Nu blir der bare Elendighed for os, Njæl."

Nu gik alt fort: Folk kom til, der spurgtes og raabtes, Ulla svared ingenting ... Mistanken samled sig alligevel om Njæl ... Da foer Ulla hen til ham: „Løb Njæl! Jeg kommer efter! Løb Njæl!"

Og Njæl rejste sig og satte i vildt Sprang. Da skreg alle: „Der løber han! Han, som slog ihjel! Stop ham! Der løber han!"

Men før er fortalt, at Njæl var raskere til at løbe end alle de, som fulgte ham. Kanske ogsaa Frygten for ham gjorde sit; nok er det: han blev aldrig fundet siden, hverken af den enkelte eller af Flokke, hverken af den gamle Bonde fra Mælangaarden eller af Lensmandens Folk, der ledte efter ham, bevæbned med Økser og Bøsser.

Sammen med ham forsvandt Ulla Svarta. Hendes Far blev dødsræd og lod lede efter Datteren sent og tidlig. Men ingen saa siden et Glimt af hende. Hendes Spor tabte sig op mod Fjeldenes uendelige Ødevidder. Omsider kom en gammel Omstrejfer til Bygden og fortalte, at han var sendt af en ung Kvinde ved Navn Ulla Svarta med den Besked, at hun havde det godt og vel, og at ingen skulde sørge over hende ...

„Hvor havde han mødt hende?"

„Hm, det husked han ikke saa nøje."

„Det maatte han da huske ... Paa hvad Kant af Landet?"

Men Manden gentog standhaftig:

„Nej, det husker jeg sandelig ikke saa nøje."

Mere var ikke at faa ud af ham. Og før man vidste Ordet af det, var Gamlen forsvunden ... saaes endnu saavidt som en graa Tot bortover Markerne ...

Men da var det let at forstaa, at han nok intet maatte sige.

II.

Langt, langt borte bag de fjerneste blaa Nuter og Tinder gror der endnu nye Fjelde frem. Og paa disse Fjelde vokser Skog og Lyng, og Fjeldvand blinker mod Himlen i evigt Tungsind.

De ligger der tidt paa Rad, flere Fjeldvande i Krans. Alle suger de Kraft af Bræ og skjulte Bække, eller de faar ustandselig Næring af den sorte Myr og Mos, som gror slejp paa Fjeldkammens Side.

Sjeldent bor Mennesker her. Disse Vande er ødere end selve Ensomheden. Mennesker vilde ræddes og blegne, om de altid skulde se for sine Øjne det forunderlige Vand, der er saa dødt og dog saa levende.

Vand laa efter Vand, Fjeld efter Fjeld, og ikke noget Menneske var at se. Kanske en Bjørnejæger hvert andet Aar. Og efter det sidste Vand laa atter Vande, og efter det sidste Fjeld atter Fjelde. Men bag mange Vande og bag mange Fjelde (saa langt

ude i Vildørkenen, at ikke engang nogen Bjørnejæger forvilded sig did) laa et Fjeldvand, større og dybere end alle andre.

Angst og gudsforladt laa det der som ved Verdens Ende. Det trued den, der nærmed sig, med sit grumme Mørke, som ikke veg, selv ved Højsommer.

— Der stod en Hytte ved Vandet. Boed der Folk? Ja, der boed Folk. Der stod Røg op af Tagets Røghul, og ved Vaar og ved Sommer saaes to stærke Mennesker, en Mand og en Kvinde, arbejdende paa den fattige Mark omkring Huset. De kæmped med Myr og med stenhaard Grund; de brød op, de hented Muld paa Steder længer borte fra. De arbejded Dag efter Dag, Time efter Time. De arbejded fra Morgen til Kveld. Ja. tidt ved Høsttider, naar Kulden trued, gik Manden ud om Natten og tændte endda engang Tørv og Granbar, saa Røgen lagde sig beskyttende henover den fattige Ager.

Men tidt naar de arbejded, saa de hastig op, og deres Blik var angstfuldt og spejdende.

„Kommer nogen?"

Og tidt naar de ved Kveld sad i Hytten, saa de op og lytted:

„Hørte Du nogen komme?"

Men da mødtes altid deres Øjne, og disse deres Øjne ligned sammensvornes Øjne. Og de greb i hinanden ligesom to stærke, trofaste Hænder, der knyttes om hinanden til et evigt Haandslag.

„Der kommer ingen."

„Ingen tør vove sig saa langt op i Fjeldørkenen. Svarttjernet skræmmer."

De to var Njæl og Ulla Svarta. De havde nu boet der i ni Aar, og helst de første af disse Aar var som en Kamp ikke blot for Føden, men ogsaa for Freden. Trods den lange Vej, der skilte dem fra Mennesker, var de mangen Gang urolige. De yderst faa Gange en vejfarende Mand var kommen til dem, var han gaaet snart igen, thi han følte sig ikke vel: De to, Manden og Kvinden, havde noget sig imellem, som han ikke kunde blive klog paa.

III.

Mellem de to ensomme Folk derude i Ødemarken løb deres lille Barn, en liden Gut, stærk og stor for sin Alder, men med alvorlige Øjne. Han havde ingen Kammerat at lege med. Han maatte fornøje sig med at løbe om paa Fjeldet og raabe og hauke og — faa sin egen Stemme kastet tilbage — hvad der tidt kan være skræmmende, naar Kvelden kommer.

Eller han maatte more sig med at kaste Stene langt ud i det store Vand og lytte, naar Vandet slugte dem.

„Klunk! klunk!" — sagde det, tidt saa langt ude, at Kveldens Dis skjulte Stenen og de store Ringe, den danned.

Tiden gik. Njæl og Ulla sad sammen der Aar

efter Aar. De lytted ikke mere, og de saa ikke mere uroligt op. Drabet paa Mælangutten var sikkert nok glemt. Ingen kom til dem fra de Kanter. Det store uhyggelige Vand pusted saa koldt Fremmedfolk i Møde og skræmte dem, og de døde Fjelde hindred baade Lensmand og Fogd og standsed Synet paa alle dem, som ellers vilde se, hvor de to var rømt hen.

Tiden gik uafladelig, og Ulla og Njæl blev gamle Folk og døde, og Sønnen graved deres Grav. —

IV.

Sønnen hed Einar. Han leved efter Forældrenes Død deroppe ved Dybvand. Han dyrked Markerne og købte den Skog, der laa nærmest. Han blev ved Forældrenes og sit eget Arbejde en selvhjulpen Mand.

Han tog en Kvinde til Ægte fra Bygden paa den anden Side. Og hun hjalp ham i hans Arbejd. De leved deres Tid stille og uden nogen Uro. Manden, Einar, havde altid været faamælt; hans Kone, Marie, havde været lystig og snaksom, da hun kom til Huset som Einars Kone. Men med Aarene blev hun ogsaa faamælt, ja, tidt plagedes hun af Humørsyge og af stille Graad, den hun altid skjulte for Manden.

Da de havde været gift i tre Aar, fik de et Barn, en Søn, som slægted dem paa. De kaldte ham Njæl efter Bedstefaderen. Han var stor og

stærk som Far og Bedstefar og havde Morens tungsindige Øjne.

Ved Dybvand stod han, som Far hans havde staaet. Han kasted de runde Stene langt ud, og han hørte deres Klunk, naar de faldt i Dybet.

Stillere og stillere blev han, eftersom Aarene gik. Tilsidst sad han altfor længe ved Fjeldvandets Bred og stirred derud. Og engang kom han ind bleg og underlig. Hvad havde hændt ham? Havde han set noget derude paa Vandet? Det spurgte hans Far og Mor ham om; men de fik ingen Besked.

Men de talte længe sammen den Kveld, gjorde Forældrene, og næste Dag fik Njæl Besked om, at han skulde sættes i Skole i den nærmeste By.

Han blev i Byen en Tid og gik flittig paa Skolen; men en Dag vendte han hjem uden at sige et Ord fra. Forældrene blev forundred, da han kom, og ikke meget glade. De mente som saa, at naar han havde begyndt, skulde han have holdt ved. Njæl svarede ikke stort. Han bare saa stille og stort henover det altsammen; Myren og Markerne og Fjeldene og Vandet. Om Kvelden stod han saa længe stille ved Dybvand, at Moren maatte raabe tre Gange for at faa ham ind til Nadveren.

De næste Dage udførte Njæl villigt det Arbejd, som Faren paalagde ham. Og det gjorde han i al den kommende Tid. Men ene og alene det, Faren paalagde ham. Han fandt intet paa af sig selv.

„Gud Fader ved, hvordan Njæl skal faa det, naar vi er borte," sagde Faren en Dag.

„Aa," svared Konen, Marie, stille, „værre end vi har haft det, faar han det ikke."

Einar saa paa hende.

„Har du haft det *saa* ilde, Marie?"

„Aa ja," kom det stille, „*saa* ilde har jeg haft det ... med at slaas med Ensomheden her."

„Er den *saa* svær, Ensomheden her?"

„Den er som et vildt Dyr ... den kan suge et Menneske ud."

„Men en *maa* slaas med den," hvisked Einar, „det gør ikke Njæl. Han er god Ven med den."

„Det var jo din Far ogsaa," svared Marie.

„Men han havde værre Fjende at vogte sig for. Alt Folk fra Mælanbygden. Den Knytnæven, han holdt mod den, styrked ham. Fjeldørkenen og Ensomheden var hans frelsende Ven."

„Og du har ogsaa klaret dig," sagde Marie.

„Jeg har haft dig, Marie, til at bjærge mig."

„Det har ogsaa tat mit Liv, Einar."

Lidt efter føjed hun stille til:

„Stakkars Njæl, han faar det værre. Han har ingen slaat ihjel — hverken hastig eller langsomt. Han har ikke den Styrken, som han faar, der holder Knytnæven mod Menneskene ... Gud ved, hvordan Njæl skal klare sig."

V.

Tiden gik og Døden kom atter to Gange til Huset ved Dybvand. Einar og hans Kone blev trætte og sluknede.

Njæl sad alene ved Vandet og under Fjeldenes Skygge. Han var ogsaa inde i Huset; men oftere sad han udenfor.

Engang kom en af hans Bekendte fra Byskolen paa Besøg. Han kendte Njæls underlige Sind fra før, men nu ængstedes han for sin Ven.

„Kan du ikke rive dig løs!“ spurgte han. „Rejs væk herfra. Rejs fra Ødevidden og Dybvand og det hele. Rejs til Byen eller til andre Lande.“

Njæl svarede:

„Aa nej, naar nogen er født paa jævne Steder, saa kan en rejse . . . men den, som er født her,“ — han pegte paa Fjeldene og paa det sorte Vand — „han kan vanskelig komme sig væk for Alvor.“

Lidt efter blev han ved:

„Jeg sidder her, og jeg er jaget herop ved min Bedstefars Misgerning. Først *jeg* faar bøde. De før mig har slaas i Angst for sit Liv. Jeg har ingen at slaas med; derfor blir mine Arme svage. Jeg tror, Fjeldene og Dybvand magtstjæler mig. Nu kommer Straffen over mig, for hvad der den Gang handledes ilde.“

Vennen saa paa Njæls Mine, at dette, han her sagde, kom fra hans Sinds Dyb. Han rejste til

Byen for at faa gode Raad. Da han kom tilbage fra Byen med de gode Raad, var Njæl intet Steds at finde. Og han fandtes aldrig. Og ingen ved, hvor hans Støv hviler.

Maaske dog, Dybvandet kunde fortælle det.

Varsel.

I.

Jeg boede et Efteraar i en Udhavn i det sydvestlige Norge. I hele September Maaned havde vi et udmærket vakkert Vejr. Men saa kom Oktober med Skyer og med Mørke og med svære Varsler om Uvejr.

Den gamle Fyr, jeg boede hos, var „oplagt“ Sjømand. Han og hans fede Eunuk af en Hund var lige meget plaget af Gigt og anden Daarligdom. Hver Kveld, naar Skyerne hobede sig sammen som værst, spaaede de ondt begge to; Manden gned sig uafladelig i Siden og nedad de gamle, stive Ben: „Au, au!“ brummede han, „Gigten vrider sig i Kroppen som med Korketrækker.“ Og Hunden stod og glammed ud over Havet — tidt lange Stunder ad Gangen.

Men underligt nok: trods disse onde Spaadomme udeblev Uvejret. Skyerne hang nok tungt over Havet, men Luften var stille. Ja, tidt ved Aftentide, naar Solen gik ned, kunde Skyerne spaltes, saa

Solguldet saas. I det dejlige Fiskevejr, som derved skabtes, roed min Vært og jeg ud og fisked Vilting, den lille, blanke Fisk, som vel paa Grund af sit fine Kød kaldtes „Havets Kylling".

Men saa kom den Dag, hvorom jeg her vil fortælle, da min Vært — Ola Benterud hed han — og jeg vilde ud efter Bergyldten, den saakaldte „Havets Gris".

Bergyldten „Havgrisen" fiskes mest paa Stang, der hvor Brændingen bryder mod Klippen. Den er en lumsk Tyv, forsøger altid at stjæle Agnet uden at komme nær den farlige Krog. Og den er stærk og vild og vanskelig at faa i Land. Men er den i Land: ak, hvor den spræller og blinker, fed og rødgylden. Og hvor den vejer tungt i Fiskekurven.

Ola Benterud og jeg roed ud ved Firetiden om Eftermiddagen og vi naaed omsider den yderste Holme. Vejret var stille. Kun en sjelden Gang kom et lummert Pust fra Øst. Vi bilagde Baaden og ordned vore Fiskeredskaber.

Men netop som vi skulde gøre det første Kast med Snøret, flammede Himlen op ved et vældigt Lyn, som helt blændede os. Vi stod et Øjeblik stille, nærsagt tummelumske. Nogle Øjeblikke gik — — — da lød et Drøn af Torden, vældigt men umaadeligt fjernt.

„Ai, ai," mumlede Ola Benterud omsider. „Der kom han. Se mod Øst og Syd."

Jeg saa en gulgraa Taagemasse dernede. Den saa ud som svulmed den af Svovl og dulgt Ild.

Nu begyndte Stormen at tage fat. Først som hyppige varme Vift, senere som en vild Orkan. Havet skød Ryg. Brændingen bruste vildt over Klipperne.

„Havets Gris“ stak tilbunds skal jeg tro.

II.

Vi stod paa den øde Holme langt ude i Havet. Vor Stilling var vanskelig nok.

Heldigvis laa vor Baad vel fortøjet i Læ af en Klippe; men nu at ro tilbage? det vilde være umuligt. Vi vilde have Vinden imod os. Og de vældige Brændinger vilde fylde Baaden med Vand før den første halve Time var gaaet.

Ola Benterud tænkte sig om.

„Lad os gaa til Gina paa Næsset,“ sagde han.

„Er det langt?“ spurgte jeg.

„Aa nej, en ti Minutters Vej. Og andet har vi ikke at gøre.“

„Nej, andet har vi vel ikke at gøre,“ svarede jeg sagtmodig. „Lad os skynde os.“

Vi lod vore Fiskestænger ligge og gik hurtig paa. Ola Benterud gik foran.

Det lynede uafladelig, og Tordenslagene fulgte nu raskere efter end før. Tilsidst kom Lyn og Torden

samtidig. De vældige dybe Skrald lød som fra Jordens Indre. Og hele Himlen skalv af Lyn som en brændende Svovlsjø.

„Gaa ikke oprejst," sagde Ola Benterud, „for da er Faren for at blive slaaet af Lynet større. Kryb paa fire eller gaa saa bøjet, du kan. Lynene er over Hovederne vore."

Vi gik begge, besværligt og bøjet, mod Vinden. En fremmedartet Angst greb mig for de underlige Kræfter, der drev sit Spil omkring os, for Havet, Skyerne, Stormen, Ilden — for alle de Kræfter, Menneskene ræddedes for i Jordens første Dage, da deres Angst var Angsten for Lynet, der slog ned, og deres Glæde var Glæden over Solen, der brød frem mellem flygtende Uvejrsskyer.

Slig gik vi besværligt mod „Gina paa Næssets" Hus.

Se, der dukked Huset frem. Graat, medtaget, undersætsigt, stemmende sig mod Vind og Vejr. Vi bankede paa og kom lige ind i et rummeligt Køkken med Døren aaben til en stor Dagligstue, vel noget nær Husets eneste Rum.

He, he, der sad 3 gennemblødte Mænd ved Skorstenen. Der var nok andre heromkring, som var blevet overrumplet af Uvejret.

Min Vært lod til at kende Konen i Huset. De haandtoges med vakre Hilsener som Godkveld! og Velkommen! Og jeg maatte jo hilse hende paa samme Maade, og jeg fik samme Hilsen igen. Siden

var det at hilse paa de tre Mænd og faa deres Genhilsen. Saa var Bekendtskabet i Orden, og Samtalen gik i god Stand, besindig og troværdig, med kloge og aldrig overflødige Ord.

III.

Uvejret kom først og fremmest paa Tale. Og alle tre havde Historier om Uvejr at berette, sjeldne, henfarne Uvejr fra for tyve og tredive Aar siden, og opkommet og afgaaet baade i det indiske Ocean og i det stille Hav.

Imens slige Ting berettedes stod vor Værtinde og passed Kaffekedlen. Hun havde levet paa dette Sted i tredive Aar, saa hun kunde ogsaa fortælle om Orkaner, og det gjorde hun. Men saa var Kaffen færdig, og hun skænked i for os, og Samtalen tied en Stund.

Men en af de tre Mænd. en liden sorthaaret Nordlænding, fik ingen Ro. Han vilde snakke for enhver Pris, lod det til. Og han snakked løs, om vi andre vilde eller ikke. Og derved gik det til, at hin Uvejrskveld hos Gina paa Næsset blev en Kveld fuld af mærkelige Historier fra Land og Vand. Og om nogen gør Nar eller forarger sig over slige Historier blandt voksne Folk, da faar han skænde paa Nordlændingen. Han snakked selv, og han fik de andre til at snakke.

Derfor leved det underligt op inde i det halvmørke Køkken. Mens Uvejret rased udenfor, hørtes indenfor Tale om Forlis og Varsler, om Draug og anden Havets Rædsel. Alt bar Vidne om en vældig Naturs Tyngsel. Nogle af Historierne var blot at regne for Spøgelsesdrømme, eller for uforklarlige Visioner af dem Menneskene faa, naar de om Natten sover tungt, og Sjælen gaar sine egne Veje. Andre var enklere, omend ogsaa de var skygget af Naturens Uendelighed.

— Se, nu sad Nordlændingen der igen og blinked med sine smaa sorte Øjne og pusted af Iver.

„*Lommen*[1]),“ skar han i. „Slig Fugl findes ikke andetsteds. Den er en Varselsfugl. Den siger os, om nogen skal dø paa Havet, ligesaa sikkert som et Ur viser Tiden. Men at *Hugormen* kan varsle, det vidste jeg ikke, før jeg hørte Historien om da Handelsmand Vidal forliste. Og at den Historie er sand, det ved jeg. Jeg har selv talt med Handelsmand Classon, den eneste af de fem i Baaden, som blev reddet. Og han foer ikke med tomme Ord . . . lid paa det.

Men nu har jeg nævnt den Historie, og saa faar jeg lige saa godt begynde med Begyndelsen. — —

Jo, det var altsaa Handelsmand Vidal. Han boede paa Korsnæs, og han skulde da rejse til Lofoten for

---

[1]) Lom — Sjøfugl, der lever i de nordlige Have. Kan efter Folketroen varsle Død.

at besøge nogle Slægtninge. Med ham i Baaden var hans Frue og en ung Dame, Frøken Strømme, og saa en sjøkyndig Mand til at ordne Sejlet. Handelsmand Vidal plejed altid selv at sidde til Rors.

Men før de gik i Baaden, hændte det underlige, at Hugormen varsled dem. De gik fra Huset og ned mod Bryggen ... saa skriger pludselig begge Damerne, som er gaaet lidt i Forvejen ... Vidal og Classon kommer efter og ser der ligger en stor Hugorm med løftet Hoved og Gifttungen langt ude. De vil skræmme den, men den lader sig ikke skræmme. Den ligger akkurat som før. Først da de slaar efter den med sine Stokke, skyder den rask ind i Græsset ved Vejkanten og bliver borte. Og Vidal og de andre gaar videre mod Bryggen og snakker sammen om det underlige i, at denne Hugorm ligger paa alfar Vej og truer dem. Ellers plejed slig Orm at være mere ræd af sig.

Men som de nu gaar som bedst, ser de pludselig Hugormen ligge midt i Vejen igen. Først troed de, at det var en ny Orm; men den ligned den forrige saa, at det sikkert var den samme. Da standsed de alle ganske forundred. Men Vidal, som var en Mand, der ikke likte Vrøvl, gik frem og slog et vældigt Slag efter Ormen. Men endnu hastigere end forrige Gang foer den ind i Græsset og blev borte.

Nu var de ganske nær Bryggen. De gik da ned, og Mændene ordnede alt. Saa gik man ombord, og

der kastedes los. Men netop i samme Øjeblik raaber Fru Vidal: „Der er Hugormen igen!“ Og hun peger i Land. Og alle ser nu Hugormen, som snor sig paa den lave Brygge og rækker Hovedet ivejret. De roed afsted, og ingen snakked stort. Alle var forundred og næsten uhyggelig til Mode ved at mindes denne Orm, der nu Gang paa Gang havde nærmet sig dem paa slig besynderlig Manér.

Og de havde ikke taget mange Aaretag, før der lød ud til dem en fin Plystren ... den lød som Myrfuglens Pib ... Det var Hugormen, som sang.

Men da sad den sjøkyndige Mand, som de havde med, og blev blegere og blegere, og da Vidal spurgte om Grunden til hans Bleghed, svarede han: „Om jeg var Jer, Husbond, saa vendte jeg tilbage og drog ikke ud i Dag. For det ved jeg, at det er et ilde Varsel, naar nogen hører Hugormen synge.“ Vidal spurgte paany: „Og hvor har du den Lærdom fra, Ole Sakarias?“ „Jeg havde en gammel Moster,“ svarede denne, „hun var svært klog, og hun havde levet mere end Folk flest. Hun blev hundred og seks Aar. Hun sagde mange Gange: Naar Hugormen synger, saa varsler den sikkert Død.“

Men Handelsmand Vidal svarede kort og godt: „Jeg er ikke nogen overtroisk Mand. Jeg er tværtimod en Mand med god Lærdom og jeg ved, at slig Snak om Varsler og Spøgeri er godt for gamle Kærringer, men ikke for bastante Mandfolk. He,“ vendte

han sig til de andre, „der sidder en af mine flinkeste Folk og lader Næsen hænge, fordi en Hugorm fræser efter os. Naa ja, du kan gøre som du vil, Ole Sakarias ... Du kan gaa i Land, om du er ræd. Jeg skal nok klare Baaden alene ... sammen med Classon.“

Dette sagde Vidal, og han var meget kæk og hovmodig. Og han lo til sin Kone og til Frøken Strømme for at muntre dem. For de var blevet lidt underlige af sig ved Ole Sakarias' Tale.

Men denne rysted stilfærdig paa Hovedet: „I kender mig saa godt, Husbond,“ svarede han, „at I ved, at slig var det ikke ment ... I er fra Sørlandet oprindelig, og jeg er fra Nordlandet ... Vi heroppe har mangen Overtro. Men det har hændt mange Gange, at den Overtro var vel underrettet.“

IV.

Det var ud paa Formiddagen, de lagde ud, og Solen skinned og der blæste en god Vind. Men noget over Middag gik Solen bag Skyer og Vinden blev borte. Sejlene hang tunge og dvaske og slog hid og did til ingen Gavn.

Men saa kom Vinden tilbage. Sjøen sortnede. Sejlene fyldtes, og Baaden kom godt i Vej ... En Time endnu, og Vinden øgede uafladelig. Vejret blev haardt.

Den sjøkyndige Mand, Ole Sakarias, var alvorlig den hele Tid; men hos de andre var Humøret oppe ... Ifald lod de saa. Vidal sagde: „Nu skal I se, saa prægtig Vestfjorden ser ud i Storm.“ Og: „Nu skal I se, saa fint min Baad kan klare sig i Sjø.“

Og Frøken Strømme, som var fra Hovedstaden og meget vakker og nyforlovet og meget optaget af sin Kærlighed, lo og muntred sig og sagde, at nu havde hun noget at prale af, naar hun kom tilbage til Hovedstaden og traf sin Kæreste igen. Og hun sang til Overflod og spurgte, om ikke hendes Stemme hørtes vakker til Bølgebruset.

Men Stormen øged og øged, og den smukke unge Dame tied, og de andre sagde heller ikke mange Ord. Den sjøkyndige Ole Sakarias tog mange Reb i Sejlet. Og endelig tog han det sidste Reb. Men alligevel drev Stormen Baaden afsted uden Maade, og uafladelig tog den en Mængde Vand ind.

Med Uvejret fulgte Uvejrsskyer, og disses graa Mørke havde længe bredt sig. Men lidt efter lidt blev det graa Mørke sortagtigt; thi Natten nærmed sig. Da var Stormen bleven Orkan, og der stod nu en Kamp paa Liv og Død mellem dens Kræfter og de tre Mænds Kræfter. Mændene gjorde sit: holdt Baaden klar for de værste Braadsjøer og øste den for Vand. To af dem maatte den meste Tid bruge Øsekarrene; men var noget vanskeligere at varetage, tog de to Kvinder fat og øste tappert.

Men medens Mændenes Kræfter tog af, syntes

Uvejrets Kræfter at tiltage. Og det vented ligesom blot paa at Natten skulde komme, for at kunne rase endnu galere end før og udøve alskens Mørkets Gerninger.

Stormen, der først var nordlig, havde den sidste Time vendt sig til mere vestlig, og Bølgerne blev høje og meget skarpe. De tog nu helt Overmagten. De legte med Vidals Baad, de gled den Gang paa Gang forbi som for at skaane den endda en Stund. Men hele Havet laa omkring, og dets utallige Bølger vented den. Og om en eneste af disse var grum, da vilde Ulykken være der. Baaden vilde slaaes ned.

Nu sad dens fem Mennesker blege og anspændte. De forsvared sig af al Magt, værgede sig mod den Rædsel, der omgav dem. Men deres Træk var stivned, som troed de ikke mere . . . som var deres Haab glippet.

— Pludselig kom der en svær Braadsjø susende. Den kom uforvarende, ret fra Vest. Den brød sin høje Kam lige ind over Vidals Baad. — — —

Baaden vælted. Alt var et Nu vild Hvirvel, Ole Sakarias var den første, der svang sig op paa Hvælvet. Han fik godt Tag paa Classon, saa denne ogsaa kom velbjerget op. Næste Øjeblik ser de Vidal og hans Kone dukke op ved Baaden; de forsøgte at klamre sig fast; men Taget glipped. Classon og Ole Sakarias hjalp dem op med megen Møje.

Lige efter raaber Fru Vidal: „Hedvig! Frels Hedvig!“

Og de ser alle Frøken Strømme et Stykke borte. „Vent, jeg kommer!“ raaber Ole Sakarias, men i samme Nu slaar en Sjø sammen over den unge Kvindes Hoved, saa hun sank. Ole Sakarias sprang alligevel efter svømmende og dukkede, men kom dødtræt tilbage. Han havde ikke fundet hende.

De fire Mennesker sad paa Hvælvet af Baaden, klamrende sig fast til Kølen og hvor ellers Fingrene fik Fæste. Mørket tætned endnu mere, og Sjøen var vildere end nogensinde. Vidal og hans Kone var meget trætte. Hun græd og ynked sig over Veninden, hvem Havet havde taget: „Aa, hun saa saa langt paa mig ... At Hedvig er død! ... og hun som var saa glad ...“ dette gentog hun flere Gange. Vidal sagde tilsidst: „Tænk nu først og fremmest paa dig selv, Marie. Hold dig godt fast.“ Og for hver Gang han sagde det, saa Fru Vidal op, som vaagned hun, og hun anstrengte nok alle sine Kræfter. Men hun var tydelig nok træt og mat. Classon og Ole Sakarias støtted hende efter bedste Evne.

Men en Stund efter rev en Bølge Fru Vidal med sig. Hendes Mand skreg jammerlig efter hende. Og fra nu af blev han siddende sløv og stille, ligeglad med sit Liv.

De to andre støttede ham saa godt de kunde. I Førstningen nikked han som Tak, og brugte selv

sine Kræfter; men udover Natten blev han tungere i deres Arme. Han havde før snakket om, at han, da Baaden vælted, fik et haardt Stød i Hovedet. Maaske det var det Stød, der matted ham nu.

Og om ikke længe stivned han i Dødskrampen og drog sit sidste Suk. De to Mand bad begge en Bøn og lod ham saa glide i Havet . . .

Endnu et Par lange Timer gik hen for Classon og Ole Sakarias. Saa begyndte det at gry ad Dag, og Stormen tog af. Noget efter kom en Lodsbaad dem imøde. De raabte og blev hørte. Og før Timen var gaaet, blev de redded ind til Løddinghavn.

V.

Ole Sakarias, den sjøkyndige Mand, kvikned snart til efter den haarde og angstfulde Tur. Men Handelsmand Classon beholdt Mén af den Nat hele sit Liv. Tidt kunde — helst mod Uvejr — mørke Tanker gribe ham, og det kunde da hænde, at han vred sine Hænder og græd som et raadløst Barn.

Historien om Sejladsen er nu fortalt, men endnu er noget at fortælle.

Vidal og hans Kone blev for altid borte. Ingen fandt deres Lig engang. Men Frøken Strømme blev funden. Og paa en sælsom Maade, lige saa vanskelig at forklare som Hugormens Varsel.

Der boed en gammel, fattig Fisker i en af Vest-

fjordens mange Kroge. Til ham kom en Nat som ved en Aabenbaring, medens han sov, en ung Kvinde, drivende vaad, og med et Udtryk i det skønne Ansigt, som led hun meget. „Hun havde været saa lykkelig," sagde hun, „ja lykkeligst af alle, medens hun leved. Men nu var hun meget ilde stedt," sagde hun, „hun laa saa haardt ... om han ikke vilde forbarme sig over hende og bære hende bort." Og Iver Tangen, som han kaldtes, saa tydelig, at hun peged paa den ydre Del af Sælhundsskæret, der laa et Par Hundred Skridt fra hans Hytte.

Da Iver Tangen vaagned, tænkte han: „Det var en besynderlig Drøm. Men en Drøm var det jo, og Drøm er Drøm."

Men da han to Nætter endnu drømte det samme og klarere end før, tog han sin Baad, roed hen over Sælhundsskær og søgte paa den stenede Grund. Og det vared ikke længe, før han fandt Liget af den unge Pige, som han havde set i Drømme. Han roed da ind med hende til Løddinghavn, som laa nærmest. Der fik han høre om Handelsmand Vidals Forlis, og han fortalte om Synet, han havde haft og mange rysted paa Hovedet og følte Angst for Hav og Storm og Død.

Men den unge Piges Lig blev sendt til Hovedstaden og begravet der. Og hun fik vel vakre Blomster med sig i sin Grav, siden hun ingen fik til det Bryllup, som hun havde glædet sig saa meget til, men som ikke blev til noget.

Ja, ja, ja ... se det er altsaa Historien om Handelsmand Vidal og hans Forlis."

Den lille Nordlænding tied, og der blev heller ikke sagt meget, før Ola Benterud klemte i:

„Ja, Varsel er Varsel, enten det kommer fra Hugorm eller Lom eller vonde Drømme eller Gigten! For dette Uvejret som idag kom, har jeg varslet længe; men nu tror jeg sandfærdigen det værste er forbi."

Vi rejste os og gik udenfor. Hele Himlen vælted af store Skyer, men den blaa Himmel saas mellem Skyerne. Noget dybt rødt Solguld flammed mod Vest. Luften var dejlig, saa mild og ren og fyldig. Tordenen hørtes ikke mere; blot en sjelden Gang saas et fjernt Lynglimt, lydløst og dirrende som Kornmod.

Ola Benterud og jeg brød kort efter op for at gaa i Baaden og ro hjem. „Godkveld," sagde vi til Gina paa Næsset, „og Tak for os." „Godkveld," sagde vi til de andre, „og Tak for Historien," sagde vi til den lille Nordlænding. Og vi gik tilbage over Berget.

Men nu begyndte Mørket at sænke sig. Og fra hver mørk Klippespalte og fra hver urolig Dønning stod der et Gus af Sagn og Varsler.

De to Dueller.

I.

Jeg havde ikke anet det: At jeg skulde finde Norges Vestland igen i Frankrige. Og dog har jeg fundet det. De samme Klipper, de samme vilde Navne paa de undersjøiske Skær og de farlige Grunde og endelig de samme mystiske Folkeviser.

Alt, som hænder, maa hænde.
Alt, som skal være, sker.
Alle Mennesker maa dø tre Gange,
før de endelig faar Hvile.

Gamle Havravn, hvad har du der?
Hvilket blegt Hoved gemmer du?
„Dit eget Hoved gemmer jeg:
Fremsynt ser du det bleges i Døden."

Du Ulv, hvad har du der?
„Jeg har dit Hjerte, som ikke mere slaar."
Øgle, du sidder jo i en Dødsmands Mundvig.
„Jeg venter paa din Sjæl, naar den farer ud."

En gammel Fisker, som roed os paa Fiske, sang disse Strofer for os. Og endnu dirrer i mit Øre, hvad han fortalte om de to Dueller.

Berthe, Datter af den store Fisker Pierre Aimard, var ikke mere end 20 Aar. Men hun var alt slig af Udseende og Væsen, at alle kunde se, at hun vilde bli til Mænds Ulykke. Haa, naar hun gik, — hendes Gang og hendes Mine trak og skræmte paa samme Tid: „Vil du eje mig?“ saa raabte det ligesom fra hende, „javist er jeg underlig og dejlig ... men, mon du kan vinde mig?“

Den dygtige Sjømand, Pierre Jehan vandt hende. De blev forlovede. Berthe fortalte sine Veninder, at hun var meget glad i Jehan. De skulde ha Bryllup saa fort Vaaren kom.

Men ud paa Vinteren kom Sergeant Victor fra næste By. Han var vakker i Uniformen, og han havde den Gang og den Holdning, som en Pige som Berthe ikke staar, men falder for.

Nok er det: Pierre Jehan mærked vistnok noget. Han blev bleg, og hans Øjne flakked som en Febersygs. Og en Kveld, da han (som han plejed den sidste Tid) gik alene, kom han forbi Berthes Kammervindu ... Hvad han saa bag det klare Gardin, ved ingen, men et Par Timer blev han staaende udenfor hendes Dør.

Da den vakre Sergeant henved Midnat kom ud fra denne Dør, stødte han paa Pierre. De kom i Slagsmaal, — naa ... den Historie endte med, at Sergeanten blev gennempryglet ... ja, gennembanket saa alvorlig, at han holdt sig inde fire Dage paa Grund af blaa Øjne.

Men slig skulde alligevel ikke Historien ende. Sergeant Victor var jo Underofficer: Han maatte ha Revanche, Gudbevares! Og hvis ikke Pierre turde møde ham paa Kaarde eller Pistol, var han en fejg Fyr ... en Stratenrøver, som bare turde gøre Overfald og ikke staa i ærlig Kamp.

Ærlig Kamp? Den store, stærke Pierre smagte lidt paa de Ord. Ærlig Kamp? Sergeanten, som aldrig havde gjort andet end sigte med Pistolen og svinge Sabelen, og han selv, Pierre, som aldrig havde tat slige Instrumenter i sin Haand.

Ærlig Kamp? Nuvel ... hvorfor ikke? Nu, da Berthe havde svigtet ham, kunde alligevel alt være det samme.

Jovist, han, Pierre Jehan, skulde nok møde Sergeant Victor til Kampen. Ikke nogen skulde sige om ham, at han var ræd for Sergeant Victor.

* * *

Værtshusholdersken Mor Grenaud havde samme Dag, Pierre og Sergent Victor skulde slaas paa Pistoler, sin Stue fuld af Sjøfolk fra Egnen. De sad og aad Mor Grenauds fede Hummer med Genever til, og mens de sad og spiste og drak, lytted de uden at mæle et Ord ...

Men nu og da gik alligevel noget som en dump Mumlen gennem Stuen. De barkede Næver holdtes for Ørene, naar en ny Mand kom ind. De vilde høre, om den nye Mand havde noget at melde.

Ud paa Eftermiddagen slog Efterretningen pludselig ned blandt dem alle: „Pierre Jehan er dræbt!“ ... „den store, stærke Pierre er død!“ ... „falden for Sergeant Victor!“

Da stod pludselig en sortskægget Fyr frem. Alle vidste, at han var Pierre Jehans Hjærtensven. Han skreg ud, mens hans Øjne lyned:

„Pierre er dræbt, Kammerater! ... Han er dræbt paa skændig Vis!“ ...

Alle de stærke Sjøfolk knurred:

„Det er sandt!“ raabte nogle.

„Pierre Jehan er myrdet af en Fjende!“ blev den sortskæggede Fyr ved ... „Duel? Duel? Hvad skal det betyde? Er vi Idioter? ... Duel? ... nuvel, jeg vil snakke med Sergeanten ... jeg vil sige ham et Ord ... *jeg vil ogsaa duellere* ... Hjælp mig at finde ham, Kammerater ... Jeg er Sjømand ... Vor Stand er idag besudlet med Blod af denne Sprætjunker af en Sergeant ... Jeg føler, naar jeg ser ud paa Havet, som om det anklager os, fordi vi lod Sergeanten myrde en brav Sjømand med sine Vaaben ... Jeg vil ikke sige mere! Hjælp mig at finde Hr. Victor, Sejrherren, han skal faa vide noget andet, naar vi finder ham.“

Hele Flokken drog afsted. De fleste var mørke og rolige. Men nogle skreg af Raseri, og enkelte græd. Da de havde gaaet en Stund, begyndte det at blæse op til Storm. Den sortskæggede raabte:

„Nu begynder Havet at røre paa sig. Nuvel, saa kan jo Duellen gaa for sig alt i Kveld.“

„Hvad mener du med det, Brusson?“

„Aa, bare vent ... lad mig bare faa fat paa ham ... Sergeanten ... Saa skal I faa Rede paa, hvad jeg mener med det?“

De ledte længe efter Sergeant Victor. Omsider fandt de ham ... inde hos den flotte Handelsrejsende Alexander Durand. Berthe sad paa hans Fang og saa mere forelsket ud end nogengang før ...

Sergeanten var meget uforskammet, da Fiskerskaren kom. Han lo haanlig, da den sortskæggede Brusson udfordred ham til Duel. Men han tied, da tyve stærke Arme greb efter ham ...

„Vær ikke bange, Sergeant Victor ... der skal ikke hænde dig noget galt nu. Duellen skal fastsættes ligesaa sikkert denne Gang som forrige Gang. Det er bare Metoden, som skal varieres en Smule.“

Sergeanten svared:

„Hvad har jeg med Jer at bestille? Jeg vil ikke duellere med nogen af Jer. Hvorfor skulde jeg ogsaa det? Ingen af Jer har fornærmet mig.“

Men den sortskæggede Brusson gik lige hen til ham og sagde med hæs Røst:

„Har ingen fornærmet dig? saa tag den. Jeg slaar dig med min Haand midt i dit glatte Fjæs! Er det ikke godtnok Fornærmelse?“

Og han slog Sergeanten midt i Ansigtet med sin knyttede Haand.

Denne strammed sig op og vilde slaa igen. Men han gjorde det ikke. Disse mørke Mænds Trusler faldt ham besværlige, og deres Øjne med den dybe, hadefulde Glød fik det til at gaa koldt igennem ham.

„Nuvel," fik han stammet frem ... „selvfølgelig ... naar De fornærmer mig ...og som sagt: den skal bede sit Fadervor, som vil slaas med mig ..."

II.

Stormen, som begyndte ved Solnedgang, var nu vokset til Orkan. Havet saas gult og fraadende til helt ude i Horisonten. Og længst ude, hvor det blev borte i tunge Skyer, gjorde det endnu frygteligere Indtryk, thi der stod Mørket parat til at styrte frem.

Sjømandsskaren med Sergeant Victor mellem sig nærmed nu Stranden. Da de var saa nær, at de kendte den salte Røg af Havskummet, standsed de. Brusson traadte frem og raabte:

„De ældste iblandt os har nu bestemt, hvad der skal gøres. Gamle Paul Joel vil nu afsige Dommen."

Der stod frem en gammel Sjømand. Han havde et Hoved som en Profets, umaadelige Træk, kloge, skarpe Øjne og en besynderlig blodløs Mund. Naar han en enkelt Gang smiled, blotted det Smil et dybt Alvor. Nu tog han sin Hat af, saa et stort,

hvidt Haar flommed i Vinden. Han raabte gennem Stormen til den blege Sergeant:

„Forrige Gang, da I, Sergeant Victor, udfordred vor Kammerat, Pierre Jehan, valgte I de Vaaben, som laa Jer nærmest. Nu, da I skal kæmpe med en af vore, vælger han sine Vaaben. Forrige Gang kæmped I med Pistoler. Denne Gang skal I kæmpe med Havet. Derude ligger Dødsskæret. Det er farligt at sejle omkring dette Skær i almindelig Storm og ved Dagen. Man bygged engang et Fyrtaarn der. Brændingen slog det overende og knuste det. Nu er Natten snart inde, og Orkanen raser. Nu er det farligere at sejle omkring. Forrige Gang stod en Sjømand uden at blinke for Militærets Vaaben. Øje for Øje, Tand for Tand. I, Sergeant Victor, og du Brusson skal begge sejle omkring Dødsskæret nu i Nat."

Sergeant Victor traadte ved den gamle Sjømands Ord et Skridt tilbage. Før havde han trods sin Bleghed holdt Hovedet højt. Gang paa Gang havde han fremtvunget et Smil og et Skuldertræk, som vilde han sige: „Om De endelig vil, saa kom an!" ... Men nu blev han meget stille. Den gamle Sjømands Ord syntes at lyde ildevarslende i hans Øren, og Fiskernes vilde Ansigter syntes ham truende.

„Hvad skal dette betyde?" mumlede han Gang paa Gang, „skal jeg sejle? ... Jeg som aldrig har været Sjømand? ... Jeg som har sejlet bare for

Morskab, naar jeg overhovedet har sejlet ... Jeg skal sejle i denne Orkan?"

Den gamle Sjømand løfted Haanden og raabte forbitret:

„Ti! Uforskammede og dumme Knægt, ti! Tænk dig om! Pierre Jehan havde ikke engang skudt for Morskab før. Og alligevel tvang du ham til at staa for din Kugle! Du tvang ham til at kappes med *dig!* med en Mand, som aldrig gjorde andet end at knalde løs. I Militære er dog nogle tungnemme Folk ... Denne Revanche er dog ganske rimelig og let at fatte. Sejl, Sergeant Victor, og prøv ikke at vende før Maalet. Hvad vilde du have sagt, om vor Kammerat, Sjømanden Pierre Jehan, havde dukket Hovedet for dit Skud? Prøv ikke paa at vende. Gør du det, skal du være stemplet som fejg Resten af dit Liv."

Lidt efter tilføjede han:

„Du behøver ikke at fortælle os, at dette er en Urimelighed. Vi ved det godt. Tror du, vi vilde have anvendt denne Metode paa dig, uden at du først havde anvendt den mod vor Kammerat? Nej, vist ikke! Men nu skal I Militære se, hvor vanvittige Eders Dueller mangen Gang er. Vi Sjøfolk skal vise Eder det. Det er paa Tide. I har længe nok været kække bag Jeres Færdighed. I har længe nok maalt Folk med Jert Maal. Det kalder I endog at være modige. Modige? Lad os se ... Jeg synes du er bleg og skælvende, tapre Sergeant Victor." —

— Det buldred tungt fra Havet, og Orkanen skreg som vanvittig. Strandens tyndløvede Træer bøjed sig, og saa i Halvmørket ud som ludende Mennesker, der stod paa Sprang for Stormen.

De to Baade gjordes rede. Der hejstes Sejl. Baadene rev og sled i Fortøjningen . . .

Lidt efter styred Baadene ud paa Havet. I den ene Baad sad den sortskæggede Brusson og i den anden sad Sergeant Victor.

III.

Der stod en Flok Sjøfolk paa Stranden og saa udover Havet. Gennem Mørket og Taagen saa de Lyset fra de to Lanterner, som dukkede derude mellem Bølgerne. Nu og da forsvandt begge Lys. og Sjømændenes Øjne stirred stivere. Ligesaa ofte saaes begge Lys ved hinandens Side. Eller det ene foran det andet.

Lanternerne dukked og dukked . . . Brussons Lanterne var gul. Sergeant Victors var rød . . .

Skaren stirred uafladelig. En enkelt Gang sagde en af dem et Ord. Det hørtes blot af den nærmeste. Stormen tog det bort for dem lidt længere borte.

Lanternerne dukked endnu. Vel en Time var gaaet, siden de to Baade satte ud. Uafladelig sused Orkanen. Havet hujed. Sjømændene stod

endnu stille og stirred ud. Deres Øjne var betændte af den angstfulde Stirren.

Pludselig gav en af dem et Udraab, som gentoges af de andre. Den røde Lanterne drev mod Vest. Umærkeligt i Øjeblikket, men sikkert . . .

„Dødsskæret fanger ham!"

„Dødsskæret trækker ham til sig, sluger ham!"

Intet aabenlyst hændte. Natten gik videre med Orkan og Sjø.

Men derude paa Havet saas en rød, glinsende Prik at gaa mod Vest. Det var det samme som et Menneske i Dødskamp . . . i Dødsangst . . .

„Nuvel — han dræbte vor Kammerat!"

„Javist — Øje for Øje! Tand for Tand!"

Den røde Lanterne saas nu at drive mod Vest raskere end før. Da raabte en af Skaren:

„Men Dommen er min! siger Herren. Vi har dræbt Sergeant Victor . . . Lad os ialfald bede for ham . . . i dette Øjeblik . . . mens hans Sjæl farer hen."

Alle Sjøfolkene bøjed Hovederne og bad stille.

De stod slig længe. Da de løfted Hovederne igen, var den røde Lanterne forsvunden.

* * *

Morgenen begyndte at komme, da Brussons Baad vendte tilbage. Han selv steg i Land, gusten og tavs, som den, der har set Døden i sin Nærhed. Og Fiskerne, som modtog ham, var allesammen

blege, og ingen af dem bød ham Velkommen og ingen raabte Hurra for hans Sejers Skyld."

* * *

Denne Historie hørte jeg og endnu flere ... Det ligesom sang og fortalte hele Landet over — fra de smaa Fiskerhuse og til de gamle Borge, der laa knejsende paa de sorte Klipper.

Han vilde tilsjøs.

Byen laa ved Sjøen og beboedes mest af Sjøfolk og Lodser.

Ved Vintertid, naar Frosten kom, og Sjøen udenfor laa stiv og stille, da sad mange kraftige Folk derinde og lurte Vinteren af. Men ved Sommer og Senhøst, naar de Voksne havde Emploi, var det mest bare Smaagutter og Kvindfolk, som holdt til der, — og saa den ældgamle, oplagte Sjømand med hvidt Haar og med Øjne, der kom væk under Brynene.

Ja, der fandtes rigtig nogle gamle Hummere i den lille By. Meget brøsige og modige gik de der og stusled, og ingenting var godt nok for dem. Altid havde de nu for Eksempel travlt med, at de Unge var skrøbelige: *De* havde vel været af anden og bedre Slags, da *de* var unge. Saa lød deres Ord, og endda mere krammede de ud med, naar de unge Gutterne stod hos. Og saa i Virkeligheden var de bare nogle Gamlinger med Gigt og anden Usseldom, rene Vejrmaalere, som kunde kende Stormen og

Uvejret, tre Dage før de kom, bare paa Værken rundt om i Kroppen.

De unge Gutter i Byen likte ikke disse Gamlingerne. For ikke kunde de bade sig paa Pedersens Værft, ej heller tænde Baal paa Tangen, ej heller sejle i Elvemundingen, ej heller slaa Vinduesruder ind i den gamle Sjap „Løven", uden at en af de gamle Dankendrivere mærked det og sladred hjemme.

— Den værste af Gamlingerne hed Bernt Bø (ogsaa kaldet Væggedyret, fordi han altid gned sig langs Husvæggen, naar han var fuld). Han gik nu altid og prated og tukled med andres Affærer, og om en af de Unge vilde gaa tilsjøs, lagde han ondt ind hos Forældrene.

„Landlov og Sjau! — det er derfor, de vil ud; jo, vi kender det. Nej, lad mig bare se, at I holder Gutten hjemme. Det er saamænd ikke grejt for Sjømanden nutildags — — Slid og Slid og bare Slid — — og saa Fristelserne i Land — — jo vi kender det fra før" — —

Det var ikke til at undre sig over, at de unge Gutter tit mored sig med at trække Væggedyret bagfra i hans lange Frakkeskøder. Saa blev han ganske rød i Ansigtet af Sinne og skændte paa Engelsk. Nej, som han lagde ud! Det kunde gerne have fyldt en hel Bog med fineste Tryk. Og bagefter kunde han ryste Støvlerne, løbe efter dem og banke med Stokken i Gaden og gumle frem at han

vilde „slaa Hove' af dem", endda han bare saavidt kunde holde paa sit eget.

Men hans Prat om Sjømandens Slid skræmte dem ikke. Om Høsten, naar Skuderne til Skibsreder Ørn kom, var det en ren Højtid for de fleste. De fik da laane en Baad eller en Pram, og saa gik de ud, did Skuderne laa for Anker. Mange af dem, som hørte til der ombord, var Byens Folk, og af dem fik de Beskøjter for ingenting — eller rare Konkylier fra de varme Lande, som Sneglen var taget ud af, og som sang, naar man bare holdt dem for Øret.

Og noget, som heller ikke var for Katten, var at drive omkring i Gaderne med dem og faa dem til at fortælle noget derudefra. Det var nu mest om Slagsmaal med Niggere, som vilde myrde Kaptajnen, eller om Tyven i Amerika, som stjal Hyren fra dem. Eller kanske noget om Kreolerinder, som gerne vilde gifte sig med dem og give dem en Million Dollars, hvis de bare vilde have dem. Og endelig om Appelsinerne, som hang røde og tunge i det Grønne, saa søde og saftige, at Vandet kom dem i Munden, bare de tænkte paa dem.

Jo, der var noget at lære! Det var ikke at undres paa, om de vilde ud og se sig omkring i den store Verden, som laa og dukked langt, langt borte, — endnu langt udenfor de hvide Skyer i Havbrynet.

Og derfor, naar de store, stærke Gutter rejste ud om Vaaren, saa stod altid de mindre tilbage og saa efter dem.

Ja, enkelte græd og vilde efter dem.

For sidenefter blev alt saa ødsligt: bare Kvindfolk, som ikke duede til at spule et Dæk engang, og saa ældgamle Kaller, som gik omkring og lumsked og lurte og bare gjorde ondt værre.

* * *

Men alligevel kunde det hænde, at de fik nogen at samtale med udover Sommeren, som havde rejst mere omkring end mange andre tilsammen. Det var Jakob Rolsen, Skærsliberen.

Naar han kom trækkende sin Kærre med de to Slibestene paa — en stor og en liden eller rettere den grove og den fine —, saa havde han altid endel Gutter omkring sig, som spurgte ham ud om mange Ting. Og Jakob Rolsen fortalte uafladelig, mens han slibte og brynte . . . Stemmen hans var halvhøj og lun og meget hyggelig at høre paa.

— Der var endel at sige om alting her i Verden, og Verden han var stor, det var sikkert, rent ualmindelig stor. Og overalt var der Land, naar der ikke var Vand; men se, det fandtes der ogsaa nok af . . .

Men noget af det bedste var Afrika. Der var det saa varmt som bag en gloendes Komfyr, og der gik Folk rundt og fik Solstik, saa de dratted rundt og døde med det samme . . . Jovel, det var netop der, alle Niggere holdt til: de laa som tiest og drab hverandre i Krig, endda de hverken havde Generaler eller Kanoner . . .

Saa kom en længer nord, hvor der ikke længer var slig Varme mere, og tilslut kom en til Norge og endda længer op. Og til syvende og sidst naade en Nordpolen; men der var alt saa koldt, at Solen frøs væk et halvt Aar, og der gik Isbjørner omkring li'esom Kattepyser her og li'esom Løver i Afrika.

„Hvem er stærkest, enten Isbjørnen eller Løven, Jakob?"

— Aa, de to havde vist aldrig haft noget med hverandre at bestille; de var jo ikke rigtig Naboer og havde vel ikke videre at være sinte paa hinanden for ... Men kom det først til Basketag, saa vilde vel Løven vinde.

Naa var det forresten ikke om dem, men om Isbjørnen deroppe i Nordpolen, de skulde snakke ... Javel, der gik han og stusled ganske for sig selv paa de lange Isflag, — og han maatte nok tit sulte mange Dager ad Gangen, og tog han saa engang imellem en Sælhund, var den ligesaa mager som han selv.

Ja, det var tit underligt, højt deroppe, helst, naar Solen begyndte at forsvinde og stod langt nede som en Ildebrand saa rød. Naar den saa dukked under og ikke kom mere op, saa var det trist for dem, som boed der. Men hele den lange seks Maaneders Vinternat stod Nordlyset der og lyste og gnistred ... det var saamænd det, som kom frem, før Solen blev til ... dengangen Vorherre sa': „Vord Lys!"

— det havde Jakob hørt af en Præst fra de Kanter.

Det kan nok hænde, at Gutterne lytted til alt dette. Jakob lagde det hele ud for dem, saa de maatte tænke paa det længe efter. —

Men noget, som de især var galne efter at høre, var Historierne om gamle Skippere og Spøgelser fra Sjøen.

— Ja, de gamle Skippere, de var andre Karer end dem nutildags, som staar paa Dampen med Guldrender om Hatten. Det var Fyrer, som turde gaa mod, hvad det skulde være. Og det trængtes; thi før var der meget værre Ting end nu.

Hvad siger en nu til sligt som den druknede Mand? Nu hørte en ikke noget til ham; men før gjorde han ofte megen Fortræd, naar han hængte sig fast under Kølen og holdt Skuden igen, saa den sejled og sejled og ingen Vej kom. Saa var det tillige Sjøgasten og Havmanden og langt mod Nord Draugen, som skreg fra Sjøen, naar nogen druknede.

Vilde en drive Draugen væk, maatte en ha' Salmebog agter — gerne med Staal i. Sjøgasten rømte for det samme, og Havmanden gik for bare et Blad af Salmebogen. Men for den druknede Mand hjalp ingenting andet end Alterlys, og endda da var det vanskeligt nok, at han slap Taget.

Forresten var der to Slags Druknede: de, som kom til Himmerig, og de, som ikke kom der. Naar Himmerigs Børn kom ned igen og færdedes paa

Skuden, var det bare af Tjenstagtighed og for det gode. Men kom den Ugudelige, saa gjorde han alskens Kvalm, mest ved at hænge sig fast i Kølen agter. — — —

Jakob Rolsen fortalte videre:

Skipper Iver Bensen kom ud for begge Slag. Første Gangen kom han ud for den værste. Det var en Julekvelds Morgen, at han sejled hjemover. Han vilde gerne være fremme til Klokken 12 Middag, forat han kunde spise Risengrød og Flæsk sammen med Konen og de fire Børn, de havde. —

Aaret i Forvejen, omtrent paa selv samme Tid, havde Baadsmanden sprunget overbord, uden at det blev opklaret, hvad Grunden var. Men en Ting var sikker: Baadsmanden havde været sint paa Skipper Bensen.

Naavel, jeg kommer tilbars med det, at Skipperen skulde hjem. Han og Styrmand staar og undres paa noget af hvert.

„Besynderligt!“ siger Bensen.

„Ja—a, besynderligt!“ siger Styrmanden.

Og de stod og stirred paa Ravneskæret, som aldrig flytted sig: derfor maatte heller ikke Skuden flytte sig.

Styrmanden gik hen og saa ned i Sjøen.

„Han baade gaar, og han ikke gaar!“

Det kunde han ha' Ret i; for det skummed om Baugen; men Vandet paa Siden laa og plasked ganske vagt og rørte sig næsten ikke . . .

— Men saa skal Dere høre, haassen det gik: Jo, Skipper Iver Bensen havde noget ombord, han kaldte for „Apotheket". Det var et gammelt Skab, hvori alt fandtes, som kunde kurere for Sot og Syge og drive vonde Blodsdraaber væk; der var Myretue og Urter sanked fra Kirkegaard, og der var en Splint fra Kristi Kors. Og i den nederste Skuffe laa Alterlyset. — Dette tog nu Bensen og tændte det. Men det spraged og vilde ikke ta' Fyr. Saa tog Bensen Splinten af Kristkorset og strøg over Vægen og gjorde den ren, og i samme Nu flammed det op, og det kendtes, som noget stort, blødt strøg langs Kølen og gav Slip, saa det rykked i hele Skuden. Men da fik den Fart, saa det forslog, og den kom ganske rigtig frem til Julekvelds Middag . . .

Men Skipperen gemte Lyset for en anden Gangs Skyld. —

Slig gik det til, at han fik druknet Mand til at slippe Taget.

„Men saa de andre, Jakob, den om ham, som kom fra Himmerig!"

Ja, den er slig: Det var ud paa Høstkanten, at Skipper Bensen kom i farligt Farvand. Der skulde ligge nogle Skær etsteds i Nærheden; men hvor de laa, vidste han ikke . . . Og saa stormed det, saa de havde ikke andet end Dø'en at bie paa.

Da Skipperen havde glanet som længst, si'er han til Styrmanden:

„Du, Svend Gabriel," si'er han, „naa fryser jeg

slig! ... Jeg faar gaa nedenunder og ta' mig en Kanarifugl," si'er han ... Det var en Dram, han mente. Men som han staar dernere, saa ser han en Mand i Krogen, som staar og peger mod Nordøst. Og da han ser nøjere til, saa er det en gammel Kammerat af ham, som er forlist og død for mange Aar siden.

Skipper Bensen satte Glasset fra sig og slog Korken i Brændevinsflasken igen ... „Haassen har du det, Stoffer Nielsen?" spør han; — Manden hed Stoffer Nielsen, da han var i levende Live.

Men den anden svarte ingenting, bare pegte mod Nordøst, — pegte uafladelig med stiv Arm.

— Det var klart, at det havde Hastværk. „Tak skal du ha'," si'er Skipperen og gaar op igen og ta'r Roret fra Styrmanden og sætter Kursen mod Nordøst; og det var godt, han det gjorde, for de var næsten klos i Maageskærene, og hvis han havde biet en Stund til, saa havde forlist baade Liv og Skude.

„Se, der ser en, at det ikke er bare vondt det, som er Spøgeri," sagde Jakob Rolsen.

* * *

Paa Skolen, naar Gutterne sad i Klasseværelset, og den sorte Adjunkt sad paa Katedret, saa lod de nok, som om de hørte paa ham, naar han forklarte dem om Kejser Karl og hans Krige; men i Virkeligheden legte de Skude og Monitor. Tollekniven

var Skuden, og den kom drivende saa'n ganske middels, ganske uskyldigen for Medgangsbør, tænkende paa intet ondt i den vide Verden, indtil pludselig den forbistrede Monitor — Blækhuset — kom sejlende rundt Hjørnet. Og nu blev der Krig, saa den sorte Adjunkt paa Katedret vak op og sagde, at han saa 6'ere[1]) i Luften for dem, fordi de ikke hørte efter.

Men i Frikvarteret legte de Sjørøver: Det var nu dette lange, svarte Plankeværket, som skulde være det gode Haabs Forbjerg. Der bag laa Sjørøverne. Og naar den fredelige Kinafarer kom forbi, som havde saa mange gode Sager ombord, saa kom Sjørøverne og overfaldt den, og der blev en Sjau uden Lige. Tit sloges de, saa at de ikke mærkede, at Adjunkten kom frem ved „Kap Matapan" — Vedskjulet — og raabte:

„Hej, I der! hej, I der — vær rolige — værs'god, vær rolige!"

Nej, de mærked det ikke, og den, som vandt, slæbte den anden med sig langt ned i Porten, hvor de havde „Hulen". Men her laa da tit baade Sjørøver og Kinafarer stuvet sammen og skreg, saa de knap hørte Pedellens Klokke, naar den ringte. — —

Om Eftermiddagen læste de Indianerfortællinger. Det var nu først og fremst „Urskovens Døtre", hvor Bloddrikkeren lured med sin lange Dolk, og

---

[1]) 6 er daarligst Vidnesbyrd paa Skolerne i Norge.

saa „Den sidste Mohikaner", hvor Unkas og Chingahgook og Falkeøje forsvared General Munros' smukke Døtre mod Magua, den listige Ræv. Se, dengang var Falkeøje stor og stærk; men i „Stifinder" og i „Læderstrømpe" ældedes han. Og i „Prærien" fandt han sin Død langt ude paa den øde Steppe.

Ja, det var underligt at læse om, hvorledes de havde det derude paa de store Prærier og i de vilde Urskoge, hvor Indianeren gik omkring med Bue og Kogger, og hvor Panteren laa paa Lur. Og hvor nu og da en „hvid Mand" kom tilsyne, en Mand, der enten var „ganske liten af Vækst" eller ogsaa „over seks Fod høj" med „et bittert Smil om Munden" eller „et smerteligt Udtryk i de glødende Øjne". — — — Man gav Agt: nu kom Knuden. Det var vist en, der skulde hævne sig paa „de røde Afskum", fordi disse havde dræbt hans unge Hustru og brændt hans Blokhus, engang han var „paa hin Side af Odderbækken og satte Fælderne ud".

* * *

Det er mærkeligt nok med gamle Sjøfolk. I sin Ungdom har de kanske stridt længe og vel for at komme tilsjøs. Kanske har de en vakker Dag rømt hjemmefra uden at tænke paa den Sorg, de lod efter sig ... Men bliver de ældre, saa har de ikke større Glæde end den at være hjemme og prate med Kendtfolk og snuse paa de gamle og nye Skuder.

Og har de en Søn, saa siger de fleste: „Ja, min Gut skal saamænd ikke gaa tilsjøs. Han kan blive, hvad det skal være — gerne Møggraver for den Sags Skyld; men Sjømand bliver han ikke.“

Se nu den store, gamle Skipper Enok Henriksen! Omend han ikke var nogen Grinebider som Væggedyret Bernt Bø og de andre Gamlinger, saa var han dog slig sindet, at Gutten hans, Andres, ikke skulde gaa tilsjøs, endda han saa gerne vilde det! Han skulde blive Krambodsvend ligesom Søskendebarnet Petter Valdemar: han gik fint klædt til Hverdags og havde snart sit paa det tørre, og det kunde han have, saa længe han leved.

Engang havde rigtignok Skipperen drømt om, at Andres skulde blive studeret Mand, og han havde sat ham paa Latinskolen. Men det eneste han kunde var om Tordenskjold og Niels Juel og Kolumbus, og saa slap ikke Adjunkten ham videre frem.

Nu var det altsaa, han sattes i Kramboden hos Ørn der li'e ved Bryggen; „for en flink Købmand var en dugelig Ting,“ som Henriksen sagde. Men han var en tver Skrue, Andres; her trivedes han heller ikke. Og ikke altid var han, som han skulde være, og naar den lille Fuldmægtig med gulhvidt Haar og ingenting til Øjenbryn kom ud og lesped: „Du, Henriksen, maa straks faa sammens Varerne til Kaptajn Svendsen —,“ saa gik Andres ikke bare godvillig efter dem.

Men endda gik det godt, saalænge den gulhvide

Fuldmægtigen var Førstemand; for han var liden og taalsom mod alle; men da Danskeren kom, den tykke, som havde en svær Guldkæde tvers over Maven og alle den Slags fine Manerer, saa hændte det tit, at han fik Lyst til at sige imod, endda Danskeren kom med Torden: „Naa, dit Skrog, se til, at du skrupper af og bli'r færdig med 'et!"

Saavidt bar det udover Høsten. Men Andres var ikke godt likt af nogen i Kramboden — undtagen af en liden Ærindsvend, hvem han var snild mod. Saa kom Julen og med den de mange nye Varer. Søgningen blev større og der var et svare Rend hele Dagen. Andres gik ikke fort nok, og Fuldmægtigen kaldte ham for „en obsternasig og kratzbøstig en". „Se mig til det Skidt!" sagde Fuldmægtigen, „han er jo formelig Karl for sin Hat."

Og engang hermed han efter Fuldmægtigen; han snakked Dansk. Men da blev det meldt til Rederen selv. Og næste Dagen kom denne ind paa Kramboden og sagde, at Andres Henriksen maatte lystre Fuldmægtigen, hvis han vilde være, der han var. Fuldmægtigen stod og bukked, og da Rederen var gaaet, pegte han ud og kommandered Andres op paa det øverste Loft efter Sortehavs-Hvede.

Men da Andres den Kveld kom hjem, var han usædvanlig studs og stille. Og da den store Henriksen spurgte, hvad der fejled ham, sagde han bentfrem, at han holdt ikke ud at staa Dag ud og Dag ind i den Kramboden dernede.

Skipper Henriksen sad just og læste. Nu lagde han Bladet fra sig, klemte Øjnene sammen og saa paa Sønnen.

Naa, hvad stod paa? Likte han sig ikke? ... Og hvorfor ikke, om han maatte spørge? Skulde det ikke være bra at staa ærlig og redelig i en Krambod, naar en fik Mad og Drikke og nogle Skillinger desuden — og havde Udsigt til at faa det bedre endda?

„Det er nu slig med mig, at jeg bare kan det, jeg duer til."

„He, he! for en Tale! Kun det, jeg duer til! He, he, det var ogsaa Snak! ... En skal lære, saalænge en lever." Havde han kanske ikke hørt det gamle Ord: en kan det, en vil. Og nu skulde han ville staa i Kramboden, saa gik det saamænd, skulde han se. „Og saa faar du takke Vorherre for det, du har," sluttede Skipperen; „tænk paa dem, som li'er Nød. Det er saamænd ikke bare Perlepolka at være Sjømand. En faar døje noget af hvert. Som naar nu Maden slipper op, og en maa æde det værste ..." Nej, nu skulde han ikke gøre det lejt for dem begge. Det blev vel med Tiden Raad for at komme ud, hvis det var det, han vilde ... Bare han blev en flink Købmand, saa kunde han rejse for sig sjel og la' Matroserne ta' Støjden, naar der kom Uvejr og Sjø. Ja se, da kunde han sidde nedenunder li'som Prinsen. Skipper Henriksen havde tit ønsket det, naar Uvejret var for surt ...

Nej, han skulde ikke tragte saa meget efter den Sjøen. Det var saamænd ikke noget at ønske sig, helst nuomstunder, da alt gaar med Dampen. Ja, for det var jo med Sejlskuder, han vilde? Javel, det var, som det skulde være. Kaptejner paa Dampen blev bare de, som havde fine Eksaminer, og læse likte han jo ikke ... og slig svart Maskinist, som stank af raadden Olje, det var da ikke noget at slikke sig om Munden efter ...

... Men alt, den Gamle forklared, hjalp ikke. Andres var ikke munter ved noget af det. Han sad langt henne ved Ovnen paa en gammel Krak, som der stod, og han drejed sin gamle Lue rundt i det evindelige — og sagde ingenting.

Men naar Andres ikke var optagen i Kramboden, saa laa han altid langt ude i Elvemundingen og fisked med Stang og Snøre, eller han roed ud til nogle svenske Fiskere, og blandt dem kunde han færdes i timevis. Var det imidlertid rigtig vakkert Vejr, satte han Kurs til det dybe Vand, som svam om Maageskær, og her hev han Dræggen og vented paa Bid.

Det var saa godt at ligge der langt ude paa Havet. Han saa kun det blanke Vand og de lyse Stjerner — og maaske Nattetaagen, der fin og hvid som Uld svam paa Bølgen. Tit kunde han ligge der lige til Morgen uden at føle sig træt, naar han senere paa Dagen stod i Kramboden.

En Dag Reder Ørn sad i sit Kontor, banked det

paa Døren, og ind kom Butikssvenden Andres. Han bukked mange Gange og bad om at faa snakke med Rederen. Ja, det fik han Lov til. Var der noget han havde paa Hjerte?

Ja, det var noget, han gerne vilde sige ... han havde alletider havt Lyst til Sjøen ... og han troed, han skulde due til Sjømand. Men Far hans gav ham ikke Lov, og nu var alt paa tverke. For han kunde ikke noget med at være Købmand; — det kendte han tydelig paa sig.

Jasaa? ... men saa skulde han ikke givet sig af med Kramboden fra først af. Det var jo at kaste Tiden bort, naar han ikke tænkte paa at holde ved dermed.

Men Far vilde, at han skulde være paa Kramboden.

Hm — ja! men saa fik han jo se at staa i det. Og det var saamænd gildt at være Købmand, naar Tingen gik godt ... og naar bare Lysten var der. Og den kom nok, skulde han se.

Herpaa svarede Andres ikke noget. Han sad bare og saa hen for sig og gav tabt. Der var Sorg i det vakre Ansigt, saa Rederen syntes Synd paa ham.

Naa, var det virkelig saa ilde? Ja, det var jo en anden Sag. Siden han endelig vilde tilsjøs, saa kunde der kanske blive Raad derfor, skulde han se. Men et maatte han vide: Sjømanden kunde saamænd ikke altid gøre, hvad han fandt for godt. Han maatte saamænd tage alt, som det forefandtes

... og lystre! ja, lystre først og fremst. Det kunde ikke gaa an at gaa for Skipperen en vakker Dag og sige, at dette Sjøvæsenet likte han ikke, og at han maatte bede sig fri derfor. Nej, hvis han begyndte, maatte han være Mand for at holde ud.

Det skulde han nok.

Rederen lo: Naa, saa det skulde han nok? Holde ud, til han blev en gammel, god Skipper ligesom Far? Ja, men saa skulde han tage Lærdommen: ikke stri' altfor meget imod, om hans Børn engang vilde paa Skuden.

Nej, de skulde nok faa Lov! Hvis han fik Børn, skulde de nok faa Lov!

Rederen lo endda mere: He, he, se det var jo snildt af ham ... Ja, ja, nu kunde de se Tiden an ... Rederen skulde ved Lejlighed snakke med hans Far.

— Nogle Dage efter fik Andres en hel Uge være fri Kramboden. Isteden hjalp han til med at fragte Varer til forskellige Skuder, som laa sejlefærdige paa Havnen. Men da de var rejst, maatte han gaa i Emploi som før, og der blev ingen Snak om at tage Hyre. Saa meget vidste han dog, at Baadsmanden havde rost hans Baadfart for mange, og Rederen nikked altid venligt til ham, naar han mødte ham.

Faren sagde ingenting. Og dog bar han sig anderledes ad end før: han sad aldrig om Kvelden og

knurred og skændte paa dem, som vilde paa Langrejs.

* * *

Høsten kom.

Solen gik ned i Rødt, og naar den var sunken, og Kvelden kom, trak det koldt fra Nord. Og Bladene begyndte at falde.

Første Gang dette hændte, peb Skogens Fugle og krøb sammen med oppustede Fjer. De sad i Rækkerad paa de sorte Grene som tykke, uldne Nøster.

Alligevel var de ikke sikre paa, at Sommeren var forbi endnu; thi midt paa Dagen skinnede Solen tit saa vakkert, og Varme kom atter i Luften. Derfor lød tit gennem Skogen klingre Triller, som fra fine, sprøde Glasskaale. Det var de unge, muntre Sangere, der holdt Musik; en letsindig Flok, der bare husked Verden fra i Sommer og glæded sig over den vakre, røde Brystsmekke, de havde faaet.

Men de gamle mærked nok, at det gik nedover. De havde set baade Sommer og Høst i sin Tid. Og en kold, mørk Kveld sagde den ældste:

„Jeg tror, denne Kulden kan blive skadelig for Børnene. Imorgen rejser vi til Spanjenland."

Og ganske rigtig: Næste Morgen drog lange Rader af Trækfugle mod Sør. —

Det var godt nok for dem, som kunde rejse bort med alt sit og lade Høsten regere længe nok, men ikke saa godt for dem, der maatte blive tilbage.

De havde ikke andet at gøre end at krybe sammen og fange de fattige Solstraaler, saa godt det lod sig gøre, eller, naar Sol var gaaet ned at finde en Krog ved et Bryggerhus, hvor en Smule Varme trak ud af Døren, som stod paa Klem. Eller saa bare at kikke ind i et Værelse, hvor Ilden spraged i Ovnen; det gav Varme bare at se det brænde.

Og overalt nøred man. Thi om end ikke Kulden var begyndt, frøs dog de fleste; ja de gamle Gigtbrudne brummed som Humler i en Rose. Det vred sig baade i Tarm og Lever hos dem. Uf! det vared nok ikke længe, før Uvejret kom.

Og omsider forstod alle det: Luften var i Bund og Grund sur. Der laa sikkert noget ensteds og pusted.

Saa en Dag brød Uvejret løs. Kl. 9 om Morgenen begyndte det, og ved Middagstid var alt saa mørkt, at de gamle Koner troed, det var Dommedag, som kom, og sang Salmer, saa det stod efter. Det bar dog; men Stormen blev værre. Udover Havet var det Bølge ved Bølge med hvide, skummende Toppe. — —

Hist og her maaske en enlig Baad, der arbejded sig indover af al Magt, tit — blev den næsten borte i Sjøerne.

* * *

En mørk Uvejrsnat — tredje Natten efter Uvejret begyndte — hørtes Skud fra Sjøen dæmpede og tunge, som om de med Vold arbejded sig frem.

Man vaagned saa halvt op. Var nogen alene i sit Værelse, gik han til Vinduet og saa ud. Var man flere, spurgte man hverandre, om det var Brandskud. I Gaderne, der før var tomme, begyndte Folk at komme. Og nogle stod halvt paaklædte i Vinduerne og raabte ud og spurgte, hvad stod paa. Ingen havde rigtig Rede paa det; men der gik ligesom et Ord i Luften, et vildsomt Ord, som ingen vidste, hvor skrev sig fra. „Der er en Skude stødt paa Lakkeskær; det er den, som skyder."

Folk strømmed i Flok og Følge ned til Tangen. Nogle var forsigtige og holdt sig langt tilbage; andre var dristigere, og de gik helt ud paa Kajen, hvor Saltvandet fra Sjøerne drev dem i Ansigtet som fint Støvregn. Ingen havde ganske Rede paa, hvad det i Grunden var. Men enkelte sagde: „Det er vist bare Dø'en for dem paa Lakkeskæret." Og en blødhjertet, gammel Mand stod og græd højt, saa det hørtes langt borte, endda en anden ved hans Side klapped og trøsted ham, at det ikke var saa farligt.

Men mens de fleste stod stille, bare seende udover Sjøen, lagde en Lodsbaad fra Land, yderst ude paa Kajen. Tre faste Folk i Oljefrakke og Sydvest havde stødt fra Land ...

Brændingen sused voldsomt; men Baaden skar alligevel op i Vinden, stolt og fast som en stærk Sjøfugl ... En gammel Lods, Sigvart Olsen, sad agter og styred; to yngre Mænd sad længer fremom og lytted til, naar Gammelen befaled. Folk

paa Stranden saa Baaden det første Minut; siden blev den borte for dem. De stod og glaned udover uden at vide det mindste; nogle bad højt, som ellers bare banded. Den gamle Mand stod endnu og klynked. Pludselig kom en løbende; det var Andres' Far. „Er det sandt?" raabte han, „har Andres gaaet med Olsen? Gud hjælpe os; — er det sandt?" Ingen kunde svare noget paa dette; men Skipperen standsed ikke. Han foer omkring og skreg: „Er det sandt?" — Saa fik han at høre, hvad man vidste om den Sag; der havde været to i Følge med Olsen; men om den ene var Andres, vidste ingen noget om.

„Jo, det var nok ham alligevel; — aah Gud hjælpe os!" — Og Skipperen standsed braat og stod tvikroget med sammenknugede Hænder. Han mærkede ikke, at Hatten blæste af Hovedet paa ham . . .

Men omsider gik han stille afsted, — ned did, hvor Olsens Lodsbaad plejed at ligge. Her blev han staaende ganske stille, mumlende noget hen for sig, som ingen kunde høre et Ord af.

Han saa ufravendt ned i det sorte, oprørte Hav, som vented han, at Baaden skulde vende tilbage.

* * *

Næste Dag laa Sjøen blank og klar. Uvejret havde henad Morgenstunden løjet af, og nu kunde enhver gaa Tur i den stille, fine Høstluft uden at

være bange for at blæses kold. Ude paa den gamle Brygge nedenfor Reder Ørns Værft gik to Mænd frem og tilbage. Det var Reder Ørn og Skipper Henriksen. De snakked alvorlig sammen. Tit standsed de begge, som om noget særlig vigtigt forhandledes.

„Ja . . . alt i alt, kære Henriksen," sagde Rederen, „det er ligefrem farligt at stænge slig uvorn Krop som Andres hjemme. Det gode, kraftige Blod, han har, det ægte Sjømandsblod, som han har i Arv efter sin Far og Bedstefar . . . det, som giver slige vakre Beviser paa Kraft og Dygtighed, naar det er i sit Element, det kunde kanske give mindre heldige Eksempler paa sin Styrke, naar det blev stillet, hvor det ikke hørte hjemme, det kunde ende med at gøre sin Ejermand til Lovbryder."

„Hm, tror De nu det, Reder?"

Reder Ørn løfted Fingeren. „Kære Henriksen," sagde han i en dæmpet Tone, „jeg beder Dem lægge Mærke til Deres Søns Færdigheder, alle roser dem, og Lods Sigvard Olsen siger, at kækkere Gut skal man lede længe efter. Men! men! men! han gjorde det uden Deres, sin egen Fars Vidende og Vilje, han gjorde det, omend han godt kunde forstaa, at hans Far ikke vilde tillade det paa nogen Maade. Læg Mærke til det, Henriksen; kanske han, om han kom i en anden Stilling, ogsaa vilde bruge samme Ret. Maaske Bevidstheden om at være kommen paa urette Hylde vilde gøre ham hensynsløs og

ond, saa han ikke kunde kende Forskel paa godt og ondt."

„Jeg tror nok, jeg forstaar, hvad Rederen mener, og der er vist noget i det, ja, der er! En kan nok lade ham forsøge sig tilsjøs, hvad? saa havde han prøvet det; vilde han siden blive noget andet, saa fik han mere Ro, saa havde han ikke den Tanke at slæbe paa, at der var gjort Uret imod ham."

„Nu er De med paa det samme som jeg, kære Henriksen, lad ham bare prøve. En Sjøtur er saamænd ingen daarlig Skole til Livet. Den Tid er sandelig ingen bortkastet Tid. En lærer at staa for Stød, Henriksen, det har De vist, at De har lært. En faar Ballast i Kroppen, lærer, at Livet er andet end Kommers. Det er saamænd ikke for ingenting, at Folk med lange Rejser paa sin Bag er noget efterspurgte."

„Naar letter „Garcia", Reder?"

„Om en 14 Dages Tid eller højst 3 Uger."

„Det bliver en lang Tørn for Gutten, lige til Vestindien med det samme."

„Som et gammelt Ord siger: Bedre at hoppe i det end at krybe i det."

„Ja, det er ikke daarligt sagt."

„Nej, det er ikke. Nok er det, jeg tror ikke, De vil angre paa dette, Hr. Henriksen."

De to Mænd gik opover, for Mørket begyndte at komme.

* * *

Skipper Henriksen havde i over et Aar gaaet og talt om de Breve, Sønnen skrev.

Det var, som havde han faaet et Pust fra det vilde, vide Hav, det Hav, som bredte sig i uendelig Vidde, hvor intet Øje saa andet end grønt Vand, enten i Bølgegang med Skyer over, eller blankt og stille, om Natten med Sydkorset, der skinned, og Morilden, der brændte i Bølgernes Skum.

Det var, som den gamle Sjømand gik i gamle Tanker. Han snakked med Kendinger om, hvad han dengang havde oplevet; han tog de gamle Konkylier fra Hjørneskabet og husked efter, naar han fandt dem, og med hvilken Skude han dengang foer, og det syntes ham sluttelig ikke et Gran underligt, om hans kække Gut havde villet ud samme Vej paa Havet, hvor en, naar det var stille, kunde følge Hvalfisken, fra den sprøjtede Vandstraalen op og til den sank og blev borte i en mørk Linie. Og engang havde han længe siddet og tænkt efter og husket, hvor stridig han havde været til at nægte Andres at fare tilsjøs, saa rysted han paa Hovedet ad sig selv.

Brevene, han fik fra Andres, blev omhyggelig gemte, men alligevel havde han altid et hos sig, som det brændte ham i Fingrene efter at vise frem. Derfor, naar han traf nogen, fik han altid Talen hen paa sin Søn, og endnu havde det ikke hændt, at ikke Henriksen sagde: „Det er sandt, De kunde gerne faa læse, hvad han skrev sidst; men nu har

jeg vel ikke Brevet hos mig ... jeg glemmer det altid; men for en Sikkerheds Skyld skal jeg se efter i Lommebogen ... Hm, jo, saa sandelig, der har vi det," og saa fik man høre om Rejsen, de mange Mile, de mange Sjømile, om alt, som havde hændt ombord. — — —

* * *

Det var en fin Høstdag, at „Garcia" atter laa hjemme. Byen havde faaet sine Sjøfolk igen, og Glæden var stor for dem, som havde Venner og Forældre hjemme, men mindre for de ensomme, der intet Hjem havde, de, som man ofte saa drive om paa Bryggen eller paa de øde Hejer.

Hos Henriksen var alt blankt og pudset. Den gamle Skipper gik med hvidt Kravebryst baade den første Dag og den næste, for da var han og Sønnen i Selskab hos Reder Ørn. Men efter Middagen gik han og Rederen sammen i Haven. „Tror De saa, at Andres har faaet Sjømandsgrillerne af Kroppen?" spurgte Rederen. „Nej, om jeg tror," svarede Henriksen, „nej, om jeg tror. Han bliver nok Sjømand nu og bestandig; jeg skulde mest tro, at der maa ligge en højere Styrelse bag, jeg mærked det første Dag, han var hjemme."

„Naa?" spurgte Reder Ørn.

„Jo ... han sagde ikke stort, men engang han stod ved Ruden, og jeg spurgte, hvad han saa paa, om han nu ikke var glad ved at være hjemme igen,

sagde han: „Jeg ser paa, hvor fin „Garcia“ tegner sig, se, paa den Knappen derude har jeg tit balanceret,“ og havde han ikke snakket før, saa gik det nu, som naar Tuden er af Tønden, saa det er vel vanskelig, om han kan faa Sjømandsgrillerne af Kroppen alligevel . . .“

En Julekveld højt mod Nord.

I.

Jeg laa indesneet etsteds paa Grænsen af Nordland. Jeg skulde med Dampbaad til Trondhjem og derfra videre med Jernbanen til Kristiania, hvor jeg vilde være Juleaften. Der var faa Dage igen til Juleaften, saa Sagen var ikke hyggelig.

„Indesneet". — Vi er saa vidt mod Syd, at vi ikke finder Sagen alvorlig ... her kan man ikke indesne ganske og aldeles. Men det kan man deroppe, og det hendte mig altsaa den Vinter. Sneen taarned sig op ganske meningsløst. Nordens Kulde og Mørke regered med Vælde, og naar jeg stirred i Luften, blev jeg ganske forskrækket ... Et helt Ocean af Sne ...

Jeg sagde til Skydsskafferens Gut, som havde fulgt mig hid:

„Hør, Mathias Tjæle, tror du ikke Dampbaaden finder Vej?"

Nej, Mathias troed at Luften var altfor tyk. Han troed ikke, at Dampbaaden turde vove sig i

Vej. Kaptejn Søiland var kendt som en svært fornuftig Mand.

„Hm," svarede jeg, „saa maa jeg altsaa ligge over her . . . jeg kommer vel ikke frem til Kristiania Julekvelden."

Men pludselig fandt Mathias paa noget kløgtigt. Netop nu sneede det ikke særlig stærkt. Vistnok var Luften temmelig tyk, saa Kaptejn Søiland nok ikke satte ud; men vi kunde ta' Ski, paastod han og gaa de otte Mil til næste Havnested . . . Der laa en af Postbaadene . . . den vilde kanske nok vove sig afsted.

Jeg roste Mathias for hans Raadsnarhed, fik fat paa et Par Ski — og afsted gik det . . . vi var ganske dygtige Skiløbere, saa vi skulde nok klare Færden fra tidlig Morgen til Nat. Lygter havde vi med, der, naar vi vilde det, kunde heftes paa vor Skidragt . . .

Det gik godt, ja nær sagt udmærket godt til ud paa Eftermiddagen. Men saa gik det ikke godt længer. For der begyndte pludselig et Snefald saa tæt, at jeg endnu aldrig har set dets Mage.

„Hej, Mathias Tjæle, hvor er du?"

„Her," svarede det hæst gennem Snetykket.

„Tror du vi er paa Vejen, Mathias?"

„Tror nok det, ja."

Mathias Tjæle var en flink Mand med en udmærket Stedsans. Han holdt det gaaende længe ved

Hjælp af sin Kyndighed. Men Sneen faldt endnu tættere end før.

Da var det Mathias Tjæle standsed og raabte:

„Hoi! Hoi!“

„Hvad er der paa Færde, Mathias?“

„Jeg finder ikke Vejen mere,“ kom det kort og fyndigt.

Forresten sagde Mathias det som om det ingenting var; men jeg begreb Meningen bedre. Og Meningen yar vel den, at det hele var rent bort i Natten.

Vi blev staaende begge stille en Stund, gav os til at undersøge Snemarken paa Kryds og Tvers ... Men pludselig stirred vi begge to: der kom nogen med Lys derborte ... Hvem bar dette Lys saa vi ikke ... Sneen gemte ham ... Men vi raabte og løb efter, og snart stod vi ligeover for en svær Mand, der saa forundret paa os ...

Han bad os hjem paa gæstfri Vis, og paa Vejen sagde han:

„I Jesu Navn, det var godt, jeg kom. I holdt paa at gaa lukt i Elven.“

II.

Vi boed hos Bonden, som vi traf i Snemarken. Han hed Ole Trækkan. Vi boed hos ham i fem Dage og fem Nætter ... Julekvelden med. Vi kunde

ikke komme videre. Det sneed hele Tiden. Vi sneed ikke blot inde, men vi sneed nede. Huset laa tilslut som en druknet Mus i Sneen . . .

Jeg husker saa godt Juleaftens Dag. Vi sloges allesammen gladelig med Sneen. Det var ikke fuldt saa stærkt Snefald, som de forrige Dage og nu skulde der bli Vej til Huset, og der skulde maages foran Vinduerne, saa Dagslyset ikke skulde stænges ude . . . det fattige, graa Dagslys, der varede to Timer eller saa.

Men inde i Stuen stod Juletræet, og den treaars Martine med det lille blege Ansigt stirred forundret paa det hele Stel. Lige før Snefaldet begyndte, var der kommen en Pakke fra selve Amerika, fra den velhavende Onkel Elias. Og Martine vidste at der med denne Pakke var kommet noget svært fint til Huset . . . jasaamæn havde hun begrebet det. Og nu gik hun omkring og stabbed paa sine smaa korte Ben, og hun saa med store Øjne paa alle og snakked mere, end nogen begreb.

Onkel Elias havde skrevet i Aar som ellers: „Denne Pakke, kære Broder og Oles Kone, bliver førstens at aabne Julekvelden." Og de havde Respekt for den flinke Bror, som havde gjort det saa stort i Amerika, saa de adlød ham paa en Prik. Pakken blev lagt paa det store Bord, og skulde aabnes, naar Lysene var tændte.

Vi spiste til Middag. Saamæn god Mad: Flødegrød og salt Kød og Flæsk . . . rigtig Julekveldskost.

Ole Flækkan, som var meget læsekyndig, læste vakkert og rent af en Salmebog baade før Maaltidet og efter . . .

I Forstuen var der spredt Halm paa Gulvet, men i Rummet, hvor Juletræet stod, havde de ingen Halm paa Grund af Brandfaren: et Lys kunde jo falde ned og antænde Halmen og stifte Ulykke . . .

De bløde, hjemmestøbte Talglys tændtes og lyste op . . . lille Martine stod og glaned ganske betagen. Hun rakte de smaa Hænder frem og vilde naturligvis ha' Lysene . . . javist vilde Martine ha' de gyldne Lys; men Far og Mor sagde at det gjorde: „au, au," og saa trak Martine de smaa Hænder til sig igen og bare stod og saa, stille og opmærksom.

Nu skulde det højtidelige gaa for sig at Pakken fra Onkel Elias skulde aabnes. Den var af tyk Pap . . . næsten saa tyk som Træ . . . Ole skar Snoren over med Andægtighed, Konen saa alvorlig ud som skulde det værste hende . . .

Papæsken blev aabnet . . . Se, der øverst laa et Brev . . . „Til Broder Ole" . . . Ole Trækkan skar Konvolutten op og trak en stor Femti-Krone Seddel frem.

„Nej, den Elias er en svær Mand!"

Han aabned Brevet og læste:

„Kære Broder Ole! Jeg kan ikke finde paa noget denne Gang til dig, og da jeg ved, at Penge altid er velkomne, bedes du hjertsinderlig modtage

denne Gave af halvtreds Kroner, som jeg veksled mig til her i Amerika, hvorfra tit mit Hjertes Længsel vandrer mod mit Fædreland, nemlig gamle Norge, som jeg vil mindes til min — saa haabe vi — salige Død . . .

Hils Borgine og Martine og sig til dem, at de maa tage sine Presenter og slide dem med Helsen, og være du meget hilset fra din Broder

Elias."

Den Seddel blev gemt i den grønne Kiste i Krogen . . . Og nu begyndte Udpakningen af de andre Sager . . . Ole Trækkan var den som tog op . . . . . Konen stod stille ved Siden og saa til og gav en Haandsrækning, om den behøvedes.

Der skinned noget rødt frem først . . . aa Herregud, det var en dejlig Halsklud af Silke . . . der stod Martine udenpaa . . . ja den skulde Martine ha paa sig om Søndagen . . . (den lille Pige stod stille og holdt i Halskluden og hun saa meget lykkelig ud) . . . og slige smaa blanke Sko . . . Nej, den Elias! Han kunde finde paa.

Der kom en ny stor Pakke frem. En hel Kjole til Oles Kone! og den skinned som Silke! Der stod paa Seddelen: „Jeg haaber, kære Borgine, at den vil passe dig" . . .

Jo, det vilde den nok . . . he, det var altsaa derfor, Elias fik Borgine til at gi ham sit Maal . . . Og dengang havde han ingenting sagt . . . Ja, det var

det Borgine havde tænkt, at noget sligt maatte komme . . .

Nu stod Ole Trækkan op og hentede Salmebogen: „Jeg vil læse et Stykke for Elias, som nu færdes i Amerika," sagde han, og saa aabned han Salmebogen og læste:

„Ak, Herre Gud! paa en skrøbelig Farkost haver jeg rejst fra mit Fædreland og ud til fremmede Lande, hvor Fjender og Sorg og Hunger truer mig. Men jeg frygter ikke, thi du vil staa mig bi og gøre min Fjendes Pile uden Brod, og du vil engang føre mig tilbage til mit rettelige Fædreland. Amen —"

Oles Kone nikked med Hovedet og der var stille i Stuen en Stund . . .

Men nu blev lille Martine søvnig og græd. Det var ogsaa sent . . . Lysene brændte lavt og sprutted og røg. En Gang eller to havde Træet staaet i Fare for at futte af . . .

Moren gik ind for at køje den lille. Martine fik Lov til at ta' baade Silketørklædet og de smaa Sko med sig i Sengen.

Vi tre Karsfolk sad oppe en Stund endnu. Vi røg en Pibe og tog et sidste Glas Julebrændevin. Men Mørket samled sig i Stuen; for hvert nedbrændt Lys rykked det nærmere. Og Søvnen kom stor og uimodstaaelig over mig og tog mig slig med Vold at jeg næppe fik Klæderne af mig og kastet mig i Sengen med Skindfelden over mig før jeg sank som i Dvale.

Man sover meget om Vinteren der Nord. Men naar Solen en enkelt Gang skinner klar og stærk blir Lyset saa ubændigt, at Søvnen flygter. Og næste Dag steg Solen frem paa en klar Himmel, og dens Skin mødtes med Straaleglansen fra den tindrende hvide Sne ... Aa, slig hvid Hvirveldans af Lys! Op kom vi i en Fart og gjorde os færdige til at gaa af Gaarde. Det hasted; vi *kunde* naa Havnestedet, før det blev rigtig mørkt og vi *maatte* naa det før Mørket kom. Thi nu var alle Vejskel borte i den Mængde Sne; vi maatte ha' Lyset for at naa frem ...

Vi takked for os, og paa gæstfri Vis takked vore Værtsfolk os, fordi vi havde været der. Og saa drog vi ud i den forunderlige, straalende Dag. Jorden laa nyfødt og hvid under den blaa Himmel og under Vinterens blege, kolde Sol.

Louises Fugl.

(En liden sentimental Historie).

I.

Kanarifuglen sang.

Den var liden og spinkel, af tindrende gul Farve. Den ligned et lidet, kosteligt Instrument. Og dens Sang var ikke skrigende: altid kom den blød og vidunderlig. Tit drypped Tonerne i Luften tunge som tyk Rosenolje. Og de bragte Minder med fra havomflydte Øers fjerne, dybe Skoge . . .

Det var Klokkerens Louise, som ejed denne Fugl. Og i Timevis kunde hun sidde og se paa den og undre sig over dens Skønhed og lytte til dens besynderlige Triller.

Klokkerens Louise var en af Vorherres Stedbørn paa Jorden. Hun var lam i den ene Haand, og hun halted. Hendes Stemme var utydelig. Hun kunde ikke mestre sin Tunge. Men hendes Øjne var sjeldent vakre. Tit naar hun saa op, var det som stirred hun mod fjerne Bjerge. Og nu og da kunde et eget Lys tændes i hendes Blik. Det var naar noget gjorde

hende glad. Og da hendte det, at Folk, som saa hende, sagde: „Nej se paa Louise nu ... i Grunden er hun jo slet ikke styg ... bare se paa hende! Hun er jo vakker ... netop vakker."

Det var mangen Gang Fuglens Sang der gjorde, at hun blussed op. Naar den saa hende stirre og stirre, blev den opmærksom. Dens smaa Øjne saa hende an. Noget mystisk forbandt de to ligesom. Og hun stirred uafladelig, de uendelig klare Øjne svøbte Fuglen ind i et sært Lys. Og Fuglen begyndte omsider at synge. En lav, fin Tone, der umærkelig blev til Trille og steg højere og højere — indtil dens lille Krop stod skælvende som en spændt Streng, og dens Hals blev stor og buet for at de lange blanke Toner kunde slippe frem.

Louise var som før sagt Guds Stedbarn paa Jorden, og faa Draaber af den rige Lykke, der skænkes Menneskene, blev hende tildel. Og dog brændte der en uendelig saar Længsel mod Liv og Herlighed i hendes vanføre Legeme. Og den brændte uden Afladelse og formørkede tilsidst hendes Forstand ...

Og hun sad nu de lange Stunder stille, stille, og ikke en Muskel rørtes i hendes Legem. Selv hendes Øjne, der dog var saa straalende, dunkledes til i sløv Stirren. Hun sad der som en Afdød med blege Læber og sluknet Blik.

Kanarifuglen sang.

Den havde maaske mærket hendes Død. Og den ønskede at kalde hende til Live. Derfor sang den. Og først var Tonerne stille klagende, men de steg højere, og tilsidst stod det lille sitrende Væsen og straaled Toner ud, som et Lys der skinner.

Og da rokked den ulykkelige Pige paa sit Hoved, og hendes blodløse Hænder bevæged sig, som vilde hun gribe efter noget. Og Fuglen sang endnu højere, og Louise smilede blegt, og hun aabned Øjnene og lukked dem igen, som en sød Svimlen tog hende.

Men engang da Fuglen havde kaldt hende til Live, saa hun sig forvildet omkring, og hun saa paa sig selv. „Aanej, det var ikke sandt det jeg drømte," sagde hun grædende. „Se, hvor jeg er mager. Jeg bli'r aldrig frisk."

Og hun sank tilbage i sin Skyggeverden.

En Dag dræbte hun Fuglen.

Ingen begreb det — hvorfor hun gjorde det. Da hendes Far kom ind i Stuen, fandt han hende siddende og stirre paa den døde Fugl. Han troed ikke sine Øjne. „Er den død?" spurgte han. Hun svared: „Nu er den rigtig hos mig. Før var den langt borte ... nu er den rigtig hos mig."

Fra den Stund, Kanarifuglen taug, var det stedse Nat om hendes Tanker.

II.

Hun smalned af og blev svagere og svagere. Doktoren sagde en Morgen han saa til hende: „Hun vil leve Dagen ud, men neppe til imorgen."

Underligt at han netop idag varsled hendes Endeligt; thi ved Middagstide vaagned hun pludselig og var meget frisk og forstandig.

„Du ser bedre ud nu, Louise," sagde hendes Far.

„Ja, jeg er meget bedre," svared hun. „Nu bli'r jeg kanske frisk."

Og hun talte videre; „Jeg har haft onde Drømme," sagde hun. „Aa, Gud, jeg har drømt frygtelige Ting."

Noget ængsteligt kom i hendes Mine: „Hvor er Fuglen?" spurgte hun. „Hvor er Fuglen, Far?"

Den gamle Klokker svared: „Den sang saa højt, Louise. Den forstyrred dig. Saa vi bragte den til Fugleopdrætteren, for at han skulde have den, til du blev frisk."

Hun spurgte: „Er det sandt, Far?"

Den gamle Klokker svared, mens han blegned:

„Du kender mig nok ikke som den, der lyver. Jeg skal gerne hente den igen, Louise."

„Tak, Far ... Jeg vil gerne høre den."

— Saa tog gamle Klokkeren det tomme Bur og gik en Løgnens Vej op til den endnu ældre Fuglehandler, hvor Louises Fugl var købt. Og han forklared ham den vanskelige Sag og beskrev Fuglens

Udseende og Sang. Og Fuglehandleren nikkede og fandt at noget vel her kunde gøres. Og han gik hen til de mange Bure og tog et af dem: „Se her," sagde han, „Fuglen som her sidder er af selvsamme Slægt. Den synger som den, I havde."

Og Klokkeren købte Fuglen og satte den i det gamle Bur og gik hjem med den. Og hør, den sang paa ny. Det var jo den samme fine Fugl, som stod derinde og strakte sig og bugted sin Strube og drypped de tunge Triller i Luften.

Louise laa og lytted, og en skær Glæde gød sig over hendes Træk. Ja, hun rødmed som i Undseelse.

Klokkeren stod hos og sagde, mens han bad Gud tilgive hans Løgn:

„Ja, ja, du ser jo at Fuglen lever!"

Næste Dags Morgen laa Louise strakt ud og toet, og Liglinnedet havde hun paa. I Værelset sad den gule Fugl og fløjtede Sange fra havomflydte Øers dybe Skoge.

Det lille Genfærd.

Der blev fortalt Spøgelseshistorier i Kysthotellets lille Spisestue, og alle Gæster lo, for Spøgelseshistorierne var morsomme og urimelige, som Spøgelseshistorier skal være.

Men min Ven Maleren sad hele Tiden uden at le med. Han var en uvorn Kar samme Maler, som ellers plejed at slaa Latterdøren paa vid Væg, naar noget morsomt var for Haanden, saa dette hans Alvor var mærkeligt nok.

„Naa, gamle Dreng! Hvorfor sidder du saa forbandet alvorlig derborte? Var ikke Historien god nok?"

Maleren svared langsomt:

„Aa jo, aa jo, god nok til at more sig over, saan i en Haandevending. Men saa tit jeg alligevel tænker, at slige saakaldte „Spøgelseshistorier" nok har sin dybe Alvor paa Bunden. Enten er de Beviser for at Folk ikke har det godt: at de har Hallucinationer eller at de er gale, lider af Forfølgelsesvan-

vid. Ja . . . eller saa *kan* de ogsaa være Beviser for at der er noget som vi ikke kender . . . Og hvorfor skulde vi kende alt, indestængte som vi er mellem vore stakkars fem Sanser? . . .

Jeg har engang oplevet noget . . . Naa, noget umaadeligt mærkeligt var det ikke . . . og alligevel . . . naar jeg mindes Historien blir jeg ligesom lidt kold og ræd og er ialfald ikke oplagt til at le for højt af det ubegribelige.

Vil I høre den? Ja den er fortalt med faa Ord.

En Sommer for nu snart ti Aar siden var jeg i meget irritabel Sindsstemning. Jeg havde Trang til Ensomhed og Fred og rejste ud til en af Øerne i Fjorden, en lang, smal Ø, hvor Mennesker neppe nok fandtes.

Dagen før jeg rejste, nævnte jeg denne min Hensigt til en af mine nærmeste Venner, og han lo og kasted hen: „Naa, skal du bo der . . . og kanske i „Gunnerushuset“ . . . ja pas dig saa for Spøgeri. Jo da, der gaar Spædbørn igen. Tænk dig, bitte smaa Børn gaar der og spøger, noget mystisk har nok foregaaet der.“

„Tak for Underretningen,“ svared jeg. „Nu ved jeg, at jeg har noget at glæde mig til.“

* * *

Det var temmelig sent paa Kveld, da jeg kom til Huset. Det laa paa Øens nordlige Del, paa en lang

Tang, der strakte sig ud i Havet. En stor Have laa omkring det og værned det mod Havets Vind, bredte samtidig et dystert Mørke omkring det.

Ingenting var i Orden i Huset nu. Jeg maatte nøje mig med en Madras paa Gulvet. Paa den lagde jeg mig til at sove.

Jeg vaagned midt om Natten. Hvorfor? Jo, jeg syntes nogen var i Værelset. Jeg *vidste* nogen var i Værelset. Jeg tændte Lys og saa mig omkring. Ingenting. Naturligvis ingenting. Jeg gjorde dygtig Nar af mig selv. Saa lagde jeg mig til at sove igen. Og jeg sov, til Morgenen kom.

Om Formiddagen den Dag kom min Tjener. Javel, jeg havde en Tjener. En halt gammel Sjøulk, „oplagt", ubrugelig til Sjøs. Hans Kærlighed her i Verden var mig — og saa en gammel Brændevinslærke, en ægte gammel Klukkeflaske. Se, den klapped han og strøg han: „Naar jeg drækker a'en," sagde han, „saa klukker det langt ned i Magen paa e'en."

Jeg havde søgt Ensomheden, og jeg boede alene med den halte Sjøulk og hans Hund. Og timevis stod jeg og maled Naturen deromkring. En gudsforladt, besynderlig Havnatur.

Tit stod jeg og maled, til Mørket faldt paa. Og naar jeg da gik hjemad — hu, saa det blæste langt og sørgeligt. Og de gamle Træer i Haven nikked og nejed og slog ud med sine Grene, som førte de en alvorlig og dybsindig Samtale.

Og om Natten, naar jeg vaagned, saa jeg ud af Vinduet, og jeg saa en disig Taage hænge mellem Træer og Buske. Ja, dette mærkelige Gys i Luften heromkring, det trængte paa og forstyrred mig, naar jeg sov og naar jeg vaagned, ja endog naar jeg maled mine „realistiske“ Billeder, det pegte med en spøgelsesagtig Skyggefinger bort i alt det „virkelighedstro“ og „ærlige“ ... kortsagt, denne lille, hvide Genganger som gik omkring her ... et stakkars lidet Barn maaske ... som ikke fik Ro. Som maaske gik om og ledte efter en Mor at varme sig hos.

* * *

Nej, Ensomheden fandt jeg ikke herude; Egnen var for paatrængende: En fremmed, ukendt, sad altid nær mig og forstyrred mig ...

Saa rev jeg mig løs og ind til Byen bar det! Og jeg traf Venner og Bekendte, og de syntes mig glade og elskelige, og Byen syntes mig vakker. Aa jo, her var alligevel bedre end i „Gunnerushuset“ derude paa Tangen.

„Jeg tror selvfølgelig ikke paa Spøgeri,“ forklared jeg mine Venner, og jeg smiled overlegent. „Men fy Fan'! alligevel, der var noget uhyggeligt ved hele Indretningen derude. Jeg tror jeg flytter ind igen!“

Og det gjorde jeg. Jeg rejste derud og sagde til gamle Alexander: „Hør, Allik ... jeg rejser til Byen

igen ... Og du faar hjælpe mig, saa jeg faar Tingene rigtig med."

Allik hjalp mig godt og kyndigt. Og alt næste Dag sad vi paa Dampbaaden, som førte os til Byen.

„Aa nej ..." sagde Allik langsomt, medens vi sad sammen og snakked om Livet derude paa Øen. „Der var ikke koseligt derude, nej! Og ingen ved, hvad *jeg* fandt derude ..."

„Naada?" spurgte jeg. „Fandt du noget?"

„Ja, det var egentlig Bikjen som fandt det ... Hver Gang vi var nede i det gamle Bryggerhuset, saa gnistred han og peb han og gjorde han Spektakel. Først troed jeg, det var Rotter, han snused efter. Men en Eftermiddag saa han paa mig med slige rare Øjne, som vilde han sige, at dette skulde jeg agte paa. Og saa sagde jeg: „Hvor er det, hvor er det rare?" Og han snused og grov. Og jeg tog en Spade og hjalp til ... og vi fandt nogle Ben, nogle Ben som fra et bitte lidet Menneske."

„Fyda," mumled jeg. „Hvad gjorde du med dem da, Allik?"

„Grov dem ned igen," svared den gamle Fyr alvorlig. „Men først kasted jeg Jord paa dem, de tre Skuffer: „Af Jord er du kommen, til Jord skal du blive, af Jord skal du opstaa!" Og saa læste jeg et gammelt Bibelsprog over dem ... saa ligger de i indviet Jord."

Og Allik nikked højtidelig paa Hovedet.

„Er du nu sikker paa, at det ikke var Ben af en afdød Rotte eller Kat?“ spurgte jeg smilende.

„Aa ja ... det er jeg temmelig sikker paa. Og forresten vidste jeg jo alt fra før, at en kunde risikere at finde noget af hvert der. Der bodde for mange Aar siden en svært vakker Dame der ... jeg husker hende ... høj, svartøjet og svarthaaret. Frøken Teppich hed hun, Datter af en Skibskaptajn. Hun var vist en svært ligesæl Jente, ja ... havde nok Kærestehistorier og sligt. Men et Aar begyndte hun at sture og blev aldrig glad siden. Tilslut rejste hun til Australien. Der var noget ugodsligt ved hendes Liv paa Slutten. Jeg tør ingenting sige; men der var noget ugrejt ved hele Indretningen, som De selv sagde. Ja, ja, har hun gjort noget galt, saa har hun vel faat undgælde. For den vonde Samvittigheden hendes er det nok, som gaar igen derude.“

— Ja, dette sagde Allik, og jeg nikked.

Og sandelig om jeg ikke tog mig en Snartur derud igen. Og saa maled jeg et Billed derude. Jeg maled Genfærdet af en bitte liden fredløs Sjæl, af et Barn, netop kommet af Moders Liv — for at omkomme og puttes ned i en kold Jord: Det staar mellem Træstammerne og ser hen for sig med bedrøvede Øjne, beredt til at forsvinde igen som et Taagestrejf.

Dette Billed var ikke „realistisk“ og ikke „naturalistisk“ og hvad det hedder altsammen. Og dog

var det i dyb Forstand virkelighedstro: det var mig selv i de Dage og mit tunge Sind, medens jeg sad der og saa Taagen glide omkring mellem Træerne, og medens Vinden suste langt henover den forladte Ø."

Mumm.

Selv nu i Dag, Dagen efter den store Hendelse, faar jeg ingen Ro. Jeg troede, at jeg skulde kunne gaa rolig om som før, arbejde og gaa mine Ture, men min stille Hverdag vil ikke vende tilbage.

Mit Kammer dufter endnu af hende. Og hendes Væsen og Elskov omsitrer mig. Men denne Duft og al den utænkelige Glæde, hun gav mig, var ikke kommet til mig, om jeg ikke havde talt til hende den Kveld.

Naa, Stilheden vender nok tilbage — bare giv Taal! Lad mig tale ordnet . . . tage fat paa Begyndelsen.

— En Rigmandssøn, der er opdraget i sorgfrit Overmod og har Anlæg i Retning af et kostbart Liv, burde aldrig ved sin Faders Død arve „en pæn Skilling". Enten burde han arve en stor, herlig Gulddynge, eller han burde intet arve, men pludselig og haardt stilles Ansigt til Ansigt med Livets Krav og Alvor . . .

Jeg blev aldrig til noget i Verden, thi jeg arved, efter at være opdraget i Rigdom, netop en pæn Skilling, stor nok til, at jeg gik min Ungdoms første og vigtigste Aar hen i Lediggang. Stor nok til, at jeg en Tid kunde leve med som den rige og forfinede unge Herre. Jeg leved med. I høj Grad leved jeg med. Jeg var aldeles ikke uvillig til at styrke den Antagelse, at min salig Fader havde efterladt sig fem Gange, ja, ti Gange mere end han i Virkeligheden havde efterladt mig. Jeg havde arvet noget som hundred Tusinde Kroner. En brilliant Sum for den stræbsomme og dygtige unge Mand. Selv om han har flotte Tendenser kan han komme i Vej for den. En ynkelig Sum for en Lediggænger, der gerne vil gælde for rig og excentrisk ødsel.

Jeg leved særdeles meget med som sagt. Jeg havde Skarer af Venner og Veninder. Vore Bedrifter i Retning af at more os satte mangen Gang Byens Snak og Sladder i Virksomhed. Vore Gilder paa de store Restaurationer eller i mit Hjem, vor Optræden paa Karnevalerne, vore Forelskelser, vore Letsindigheder — jo, vi var meget flittige unge Mennesker, ikke Snak om andet. Og jeg var vel nok Pascha for dem alle. Cæsar. Imperator. Rex.

En Dag fik jeg Brev fra min Sagfører. Om jeg ikke vilde være saa venlig at besøge ham. Denne Gang maatte jeg ikke udeblive. Han havde vigtige Ting at meddele mig.

Jeg kom, og han meddelte mig kort og godt, at jeg havde en Femtedel af min Formue tilbage ... Han saa paa mig med sine store Fiskeøjne over Brilleglassene: „De har vel Gæld for mere end den Sum?“ sagde han.

Jeg hørte paa Natuglen, og jeg nikked. Ja, ja — lidt Gæld har jeg jo ... Jeg sad der og blev betaget af en ængstelig Alvor. Jeg gik fra ham og lige hjem. Jeg overvejed Situationen. Hvorfor havde jeg ikke gjort det før? Ved det ikke. Nu gjorde jeg det ...

Kort at fortælle: fra den Dag forsvandt den livlige Grosserer Einar Alver fra Hovedstadens Selskabsliv og Restaurationsliv. Hvor var han? Han havde taget en beskeden Kontorplads hos en af sin Faders gamle Venner. Foreløbig havde han ladet „Grossereren“ fare.

Min Gæld viste sig at være større, end jeg troed. Men min Prokurator forhandled med mine Kreditorer, saa jeg fik en Smule Akkord. Den sidste Snes Tusind gik helt og holdent med; men gældfri var jeg jo paa en Maade.

* * *

Jeg undgik saa meget som muligt at gaa paa Steder, hvor Byens Spadserende gik. Jeg vilde nødig træffe mine fordums Bekendte. I samme Øjeblik jeg havde revet mig løs fra dem, var de blevne mig ligegyldige, ja, nærsagt ukære. Jeg gik mest mine

Ture udover en fredelig Vej i Nærheden af den Byens Udkant, i hvilken jeg boed. (Thi jeg boed i en af Byens Udkanter, en mig fremmed Del, hvor jeg ikke kendtes af nogen, og hvor jeg forsvandt i Myldret).

Nu maa jeg jo indrømme, at jeg alligevel en og anden Gang traf Folk, jeg før havde kendt, Folk, der havde tilhørt den gyldne Bande, som jeg engang var Fører af. De vidste nok, at jeg var en fattig Mand nu, en usselig Kontorist, der sled for Husly og Mad. De havde sikkert faaet det at vide paa en eller anden Maade. Jeg mærked det paa deres Opførsel. Nogle var overdrevent venlige, beklaged Tabet af mig ... bad mig „komme tilbage" ... „man" spurgte efter mig! ... Andre gik en anden Vej; de priste min „kække Beslutning" om at leve arbejdssomt og sparsommeligt. Det var dog godt at træffe „en Mand" nutildags! ... o. s. v. Jeg tænkte: Gaa nu hen til dit aftenlige Selskab, min Ven, og underhold Gæsterne med mig ... fortæl, at den stakkels Fyr i Grunden saa' saa skikkelig ud, at du maatte trøste ham en Smule.

Men nogle var ærlige og gjorde sig aldeles ingen Anstrengelser for at vise mig deres Ligegyldighed. De saa fremmed paa mig, hilste og smilte maaske krampagtigt. Men tror I, jeg gjorde mig Anstrengelser for at tækkes dem? Ak nej, jeg saa andetsteds hen, kort og godt, eller jeg saa fjernt og ligegyldigt hen over dem og trak Øjnene i et Nu op,

som vilde jeg se, om jeg dog ikke havde set den Person engang før. Den Person, som til syvende og sidst blev mig meget ligegyldig . . .

Slig saa jeg paa Ester! ja, netop paa Ester saa jeg slig . . . hun, som jeg dog aldrig fik Ro for . . . hun, som havde været det brillianteste, jeg vidste. Aa, hvor jeg den Kveld havde kysset hende, Kvelden, før det Prokuratorbud kom! Hvor vi havde aftalt en straalende Parisertur! Hvor hun, stormende af Fest, havde sprøjtet Champagne i min Mund — af sin egen Mund havde hun sprøjtet den, af sin egen Mund med de dejlige Tænder, af sin Mund, der var rød som en Blomsterkalk . . .

Og hun havde spillet paa det store Flygel . . . hun havde udfoldet al sin Kunst som Kvinde . . . og alt næste Gang vi mødtes . . . Ak, hun skulde prøve paa at være som før; men det gik ikke . . . Jeg forstod, at hun anstrengte sig for ej at vide min Armod . . . og jeg blev naturligvis selv tilbageholdende. Og saaledes gled vort Bekendtskab ud i Sløvhed, — i Glemsel, om De vil . . . fra hendes Side ialfald og tilsyneladende fra min Side . . .

Tilsyneladende . . . thi naar jeg sad alene hjemme eller gik min Tur udover Vejen, kunde der pludselig røres hos mig en Længsel efter Lys og Fest, efter smukke Klæder, efter et rigt Bord, efter perlende Vines lette Buket, efter hede Vines tunge Duft, efter Kvinder, der sad med Blomster i Haaret og viste sin Skønhed frem, anstændige som Selskabet

kræver det, og hensynsløse som unge Bakkantinder ... som hun var det sidste Kveld ... Ester!

Aa, væk med Bordene og Selskaberne og de andre Gæster. Blot et eneste tæt, hedt Øjeblik med den eneste af dem alle ... med hende, som gjorde min Ringhed tung.

Men hvorfor prøved jeg ikke paa at vinde hende nu?

Aa nej ... jeg har set hendes Øjne ... de kender mig ikke som før. Og en Ting skal jeg sige Jer: Enten gør Fattigdommen sin Mand ynkelig og ydmyg, eller den gør ham stolt og saarbar.

* * *

Fruen i Huset, hvor jeg boed, gav mig Maden ogsaa, og da jeg tæred den øvrige Families Kost, fik jeg den meget billig. I det hele brugte jeg meget faa Penge: det billige Kram smagte mig ikke. Og derfor hendte det forunderlige, at jeg hver Maaned fik nogle Kroner tilovers af min Gage.

Nu maa jeg fortælle noget.

Min gamle Sagfører havde som før nævnt, skaffet mig Akkord med mine Kreditorer. Denne Akkord var nyttig nok, men til enkelte af disse mine Kreditorer havde mit Forhold været saa venskabeligt, at jeg ønskede at betale dem den resterende Sum. Jeg gik saaledes en Dag ind til den Vinhandler, hos hvem jeg i fordums Tid havde handlet, en hyggelig og festlig Vinhandler, og jeg betalte ham et Restbeløb. Vinhandleren var i høj Grad elskværdig

og høflig og spurgte, om jeg ikke vilde „aabne en ny Forretning“ med ham. Jeg kunde faa, hvad jeg vilde. Jeg lo og svared, at den Forretning vilde han neppe staa sig synderlig ved. Han bukked og sagde, at jeg var god nok. Kort sagt . . . vi skiltes som ypperlige Venner.

Jeg gik paa Kontoret nogle Timer . . . gik siden hjem . . . paa Bordet stod en bred Flaske . . . en hel G. H. Mumm, extra dry . . . med en Hilsen fra min Vinhandler . . . han husked, at det var den, jeg plejed at drikke . . . om han ikke turde sende mig den med Tak for god Forretningsforbindelse.

Jo saamænd maatte han sende den! En Mumm, extra dry . . . saa længe, længe siden, jeg smagte den!

Jeg laante en Bolle hos min Værtinde, en stor, bred Bolle, og jeg hented Sne fra Taget udenfor mit Kammer . . . jeg vilde drikke Champagne nu . . .

Den laa og køledes . . . den laa længe . . . jeg tog den omsider op, helt underlig tilmode . . . jeg løsned Staaltraaden, skar Snøret over . . .

Knald! Korken foer i Taget med Kraft, det hvide, smidige Skum bugted sig frem. Jeg skænked i. Jeg drak . . . Aa, der kendte jeg den igen, sydende og iskold, tusind fine Perler bobled og brast . . . og hele den kolde, gule Strøm gurgled ned i Halsen, saa Aanden forgik en . . . Og jeg drak igen!

Ak, min Hjerne er tom af Slid, og min Mave har middelgod borgerlig Kost inde; men se, nu begynder

det at lyse op rundt om, og der snor sig levende Roser omkring mig!

Men nu vil jeg drikke en Skaal for det brilliante i Verden, og nu vil jeg ud, og jeg vil leve, som jeg skal leve i Kveld. Og fin skal jeg være ... mine bedste Klæder og alt det bedste, jeg ellers har ...

Og salig og naragtig gav jeg mig til at pynte mig. Jeg fandt en høj, forfængelig Flip, som jeg tog paa, og et tykt Silkekravat — alle Levninger fra den skønne Tid ... Hej, Skaal for det skønne Liv, og et langt Drag af Champagnen for denne Vest, ak, se Brokadens Blomster — den, som jeg ikke har turdet bruge som skikkelig Kontormand, se, hvor den passer til Flippen og Kravatet ... Hej, et langt, svimlende Drag af Vinen for den Stund, man klæder sig paa til Festen og bereder sig til Kamp.

Og saa min Redingote! Den er ikke helt ny, men nu i alle disse Lys er den skøn med sin brede Fløjlskrave ... og jeg *bærer* den, jeg *bærer* den!

Og jeg har mere Champagne igen. Flasken er ikke stort over halvdrukket ... saa bare et sidste, brusende Glas, før vi drager ud til saa stor en Fest, som Jorden aldrig før saa! Giv Plads for mig, saa jeg kommer frem! saa alle Læber hvisker efter mig, og alle Øjne vinker efter mig. Jeg sprækker, Pinedød, af Sejr og Henrykkelse, og ve den, som er min Uven, og salig den, som er min Ven!

Jeg kom ud paa Gaden og tog en Vogn. Jeg kørte afsted, indover mod Byen ... jeg rulled mig

med Velbehag i Vognen, kendte igen at køre i Vogn ... følte mig hjemme. Og jeg sang. Hvorfor skulde jeg ikke synge? Jeg kom omsider til de lyse Hovedgader. Nej, ikke køre her. Her vilde jeg gaa, netop gaa ... Jeg vilde træffe Mennesker, herske inderligen over Mennesker!

Jeg betalte Kusken og gik. Jeg vidste det straks. I Aften er jeg Mesteren. „Godaften!" jeg traf en af mine Venner, en af dem, der før havde været overlegen. „Godaften!" og jeg tog hans Haand. Han rysted den og saa' saa glad ud: „Godaften, kære! Slig Begivenhed at træffe Dem! ... Troede, De havde slaaet Haanden af os ..."

„Aa nej, som De ser; jeg er en sjelden Gang snil!"

„Ja, jeg ser det. Hvor De ser kæk og glad ud i Kveld."

Vi gik opover. Vi traf endnu to til af mine gamle Venner. „Goddag!" jeg lo det til dem og de svared med udstrakte Hænder: „At se dig igen som før! ... Troed ikke, du vilde kende os! Ja, hvad Fanden gik der af dig? Du var rent ud sagt ækel." Jeg svared bare: „Lad os ikke holde Regnskab. Jeg syntes, det var Jer, som var lumske".

„Vi? — Aldrig i Evighed! Vi troed, du var blevet en lille sat Borgermand, eller at du paa en eller anden Maade var fornærmet."

„Naa, kort og godt — jeg kunde ikke leve som før ... jeg havde ikke flere Penge ... Nej, nej, jeg

forsikrer Jer, jeg ejer ikke mere ... Vidste I ikke engang det? ... Javist er det saa ... jeg kan ikke leve flot som før ... men Hurra, fordi jeg traf Jer ... Aa, Gud bevare mig ... om ikke Lykken er ude i Dag. Se, der er jo Frøken Ester! Goddag, Frøken Ester ..."

Jeg aabned Øjnene og stirred paa hende, jeg tog hendes Haand, jeg vilde ydmyg og rasende suge hende ind. Og hvad tror I? Et Smil og et Haandtryk, et hedt Haandtryk og straalende Øjne ... „Nej, men hvad ser jeg — er det Dem? og saa huldsalig." „Ja" — jeg lo — „javel, netop huldsalig" ... „Men hvorfor har De ikke villet se paa mig før? Slig besynderlig Maner!" „Ja, hvorfor ... hvad ved jeg ... men nu kan De være med ... skal De paa Koncert? ... aldrig i Evighed skal De paa Koncert. Nu er vi sammen denne Kveld ... Er jeg en underlig Mand? ... Javel, saa er jeg ... og saa gaar De med os ... Tak, Frøken Ester, Tak!"

Jeg ved, vi gik paa en Café, vi gik alle, og vi soupered og mored os som i fordums Dage. Og da nogle Timer var gaaet, forsvandt Vennerne: En skulde hist, og en anden skulde her ... Maaske de forsvandt, for at jeg skulde faa snakke ud med Ester, og i saa Fald — Gud velsigne dem.

Ester sad hos mig, og nu talte hun saa lidet. Men en og anden Gang saa hun op, som Kvinder gør, naar de frygter Overmagten og dog gyser af Glæde. Ja, slig sad hun, og jeg talte til hende, og

alle de Ord, hun ikke havde faaet i al denne Tid, dem fik hun nu ... fagre Længsler, gyldne Ord ... Guldregn ... javist — jeg kom til hende i Guldregnen ... dryssed den over hende, saa hun smilte og lytted.

Og jeg talte mere til hende, og mine Ord blev mere og mere indtrængende, jeg gik ligesom rundt om hende, jeg omslynged hende med Begæringer og Ønsker, saa hun ikke vidste sine arme Raad, og mere talte jeg for hende, mine Ord greb og tvang hende, saa hun tilslut daaned ... Hun hvisked noget om, hvad hun burde og hvad hun ikke kunde. Hun lukked Øjnene og hvisked om, at dette ikke var rigtigt, at hun nu kørte med mig, hvorhen jeg vilde.

* * *

„Ester! det begynder snart at lysne. Vil du gøre, hvad jeg be'r dig om, Ester?"

„Hvad be'r du mig om, kære?"

„Ester, jeg be'r dig, om du vil klæde dig paa og køre hjem til dig selv."

„Vil du, jeg skal gaa fra dig nu?"

„Ja nu, Ester."

„Vil du ikke følge mig i Vognen?"

„Aa, Ester ... den lange, tomme Vej ... hvorfor skal vi sidde sammen da?"

„Men vil du ikke træffe mig mere?"

„Ester, du dejlige. Jeg vilde nødig røre ved disse

Timer, fra jeg traf dig i Gaar til nu. Jeg vilde saa gerne eje dem, Ester, og ikke nogle ringere ved Siden ... Thi jeg er ikke altid, som jeg har været nu i disse Timer. Nu var jeg Konge ... ellers er jeg tit blot en træt og fattig Skriverkarl ... Farvel, du søde!"

Jeg kom tilbage efter at have fulgt Ester til Vognen. Det begyndte saa smaat at lysne nu. Se, der stod endnu den brede Flaske med Guld om Halsen ... hvis Skum saa syndigt havde forvirret min rolige Kontoristhjerne ...

Jeg smagte paa den, den kendtes vammel og mat. Jeg gik til Vinduet og skænked Resten i Glasset. Der brast endnu en Del smaa Perler frem, en sidste sydende Lyd. Jeg aabned Vinduet og slynged Glasset ud. Det knak og tied langt borte. Vinen blev Skum og Støv.

„Nu blegner Stjernerne, Ester. Jeg er snart paa ny en fattig Slider. Men jeg husker dig og al din Dejlighed ..."

Den gale Marki.

Min Ven, den i Almindelighed saa faamælte Finlænder, gav sig en Kveld til at snakke og fortælle:

Nej, Paris faar daglig nye Caféer og Restauranter, men de morsomme gamle Knejper bliver sjeldnere og sjeldnere. Og de gamle Originaler fra disse Knejper dør ud. Ak, det er snart mange Aar siden, Quartier Latins Konge, gamle Paul Verlaine, vanked om her; og hvor er „Patriarken" med sine mærkelige filosofiske Systemer, og hvor er „Danserinden" — hun, den gamle, fillede Kærring, som spiste Citronskallerne fra Gæsternes tømte Glas, medens noget som en Million stod i Banken paa hendes Navn?

Men har du nogen Gang hørt Tale om Markien fra Café Boccaccio? Har du ikke? Aa nej, han var vel før din Tid.

Jo, ser du ... naar det blev sent paa Nat ... naar der sad bare een, i Højden to, tre tilbage i Caféen og stirred hen for sig, slig som sene, triste

Cafégæster har for Skik, saa kom kanske *den gale Marki* ind. Han kom altid stiv og strunk og med stive Ben . . . og han saa sig om . . . han spejded . . .

Naa, som oftest . . . naar han havde set paa dem, som sad der . . . gik han rolig hen og satte sig for sig selv. Men det kunde hende, at han blev staaende og se paa dem, som sad tilbage, medens noget forskende kom i hans Blik. Og de Gæster, som var igen, og som han saa paa, taug alle. De vidste jo, hvad han var for en, de vidste jo, at han nu og da kunde faa det Indfald at slaa sig ned hos en eller anden Gæst, og hver af dem frygted ligesom for, at den gale Marki skulde slaa sig ned hos ham. For det var et ilde Varsel for samme Gæst. Thi den gale Marki slog sig aldrig ned hos nogen, der var munter og livslysten. Han slog sig heller ned hos den, der var kommen paa den gale Kant. Men derfor hendte det nu og da, at den Gæst, han satte sig hos, sprang op: „Hvorfor i Alverden fik han ikke sidde i Fred! Hvad tillod dette gale Menneske sig!" Han vendte sig maaske til Opvarteren: „Kast den forbandede Fyr paa Dør!"

Opvarteren talte forsonende til den vrede Mand: „Hvad var det at bry' sig om . . . den gale Marki . . ."

Men Sagen var, at ikke nogen i Caféen havde Lyst til at kaste den Mand paa Dør . . . ingen turde rigtig . . .

Og „Markien" selv tog Gæstens Raseri ganske roligt. Han nikked bare med Hovedet, næsten ven-

ligt. Det var, som tænkte han ved sig selv: „Lad ham sidde alene lidt endnu. Han giver mig saamænd nok Plads engang. Javist, javist!“

Men det er det mærkelige, at den Markien engang havde nikket til, næsten altid blev hans Bekendt før eller siden. Kanske han rynked Bryn endda nogle Gange, naar Markien kom. Men en eller anden sen Kveld blev han siddende, og han nikked igen. Ja, han nikked til den triste, gale Mand og indbød ham maaske til at tage Plads. Hvorpaa Markien satte sig hos ham og missed og mimred med sine Fimrehaar paa Overlæben og bukked og takked for Indbydelsen.

Da sagde den, som saa det, halvt i Spøg, men halvt i Alvor: „Se, nu satte Markien sig hos Monsieur X. Hm, hvem skulde have troet, at Monsieur X. var færdig?“

Han kunde nok saa sige; for Sagen var, at den gale Markis Bekendte var allesammen Folk af en egen Slags. Han kom som sagt aldrig i Følge med raske, livlige Mennesker, der var glade i deres Liv og i deres Arbejd og alskens Glæde. Han kom altid med Folk, som var komne paa Skæve. Som maaske nok gerne vilde op igen, men som sank dybere i Umuligheden, jo mere de vilde.

Han holdt sig aldrig sammen med Banditterne, ikke med de glade Snydere og de letlevende Plattenslagere, ikke med de lystige Tugthuskandidater.

Han traf snarere dem, som bar paa en mere stille Ulykke . . .

Han kaldtes af alle „den gale Marki", men ingen kunde give rigtig Besked om, hvad han i Grunden var for en. Ingen vidste, hvorfra han kom, og hvor han gik hen.

Han kunde tit være borte i Dage, ja, i Uger. Saa dukked han op paany, stilfærdig og smygende og med sit besynderlige Smil. Han kom sjelden om Dagen, eller naar Caféen var propfuld af Folk. Han kom helst om Natten, lige før Lukketid, naar blot de ensomme var tilbage.

— — —

Men en Dag kom han saamænd, medens Caféen var propfuld af Folk, mest Ungdom. Naa, han saa jo gusten og underlig ud mellem alle disse livsglade Unge, og en lystig Gøg skreg til ham:

„Goddag, Hr. Marki! . . . Vi har ikke haft Glæden af at se Dem den sidste Tid. Hvor i al Verden har De været henne saa længe?"

Men et vidunderligt smukt Pigebarn — forresten en meget bekendt Model — Gabrielle Garde hed hun — lo højt og overmodigt og stod ung og dejlig og haanede den stakkars Marki:

„Sligt Spørgsmaal! Kan du ikke se, han kommer fra Seinen . . . han har kanske hvilet sig lidt der."

Men pludselig vendte den gale Marki sig mod hende; han satte Øjnene fast paa hende, og saa smiled han og nikked til hende:

„He, he, ganske rigtig, du søde! Jeg kommer fra Seinen . . . Jeg kender den . . . helt ned til Bundens Slam. Jeg har set det Sted, hvor du skal ligge. Vær tryg. Pladsen venter dig."

Han nikked endnu nogle Gange, og han smilte fremdeles. Han syntes meget velvillig, ja venlig. Men kanske en og anden blev ræd for denne hans Venlighed. Mademoiselle Gabrielle trak paa Skuldrene. Hun vilde svare overlegent, men det lykkedes ikke for hende. Jeg tror, sandt for Dyden, hun gyste en Smule. Hun gjorde ikke Nar ad ham mere.

* * *

Den gale Marki havde Bekendtskaber blandt mange Klasser. Blandt fattige og rige, blandt Kvinder og Mænd. Jeg saa ham en Dag i Følge med en Englænder, som skulde være fornem og meget rig. Men han gik ogsaa med Mænd, der var luvslidte og fattige, og hvis Navn ingen kendte. Jeg saa ham med gamle og med unge. En Dag standsed han op lige udenfor Caféen og snakked med en gammel Kone, der saa ud, som kom hun lige fra et Rottehul. Engang gik han saa igen med en meget fornemt udseende Dame. Ja, hun kunde saamænd gerne være Hertuginde . . . Og han talte ivrigt til hende, og hun hørte efter og tænkte vist over, hvad han sagde.

Han kendte mange Folk, ja! Han havde vist en

Slags Menighed . . . og han gik vist ligefrem paa Rov efter nye Menighedsmedlemmer. Jeg saa ham i de lange, stille Eftermiddage paa Boulevarderne og om Aftenen i Caféen. Og altid paa Rov efter de samme Slags Folk . . . efter dem, som ikke kunde naa frem, som gik i Ring i Taagen.

* * *

Der findes Trolde overalt. Ikke bare i Skog og Udørken, men midt blandt Menneskene, midt i en myldrende Café.

Som nu den gale Marki. Han var saamænd en Djævel, et Trold. Han var ialfald ikke bare et Menneske. Ja, jeg tror slet ikke, han var noget rigtigt Menneske . . .

Tilslut fik han endelig Bugt med Gabrielle Garde . . . med hende, som haaned ham, fordi han saa ud, som kom han fra Seinen.

Sagen var, at Mademoiselle Gabrielle var nu ikke ganske den samme som dengang. Hun havde faaet stor Sorg. Hun havde kendt en ung Maler, den nu saa velkendte Alexandre * . . . nuvel, hun troed vistnok, han altid skulde holde fast ved hende; men da han gjorde Lykke og blev en velhavende Mand, gifted han sig med en ung, rig Pige. Og saa var det, at Gabrielle Garde blev anderledes end før, og misted sit gode Humør og sit brilliante Udseende. Tit var hun næsten fra Sans og Samling. Hun drev omkring i Timevis og holdt sig skjult udenfor

den lille Boccaccio-Café, som vented hun ham. Ak, hun vidste jo alligevel godt, at den snobbede Alexandre * ikke vilde en eneste Gang nedlade sig til at gaa i den lille Knejpe — særlig ikke, om han vidste, hun var der.

Tit satte Mademoiselle Gabrielle sig ind i Caféen. Hun var jo endnu vakker paa en Maade, og sit Navn og sin Historie havde hun, saa hun kunde jo sikkert nok gøre saa mange Bekendtskaber, hun vilde. Men hun vilde nok ikke. Hun sad mest og stirred hen for sig og røg en voldsom Mængde Cigaretter.

Men udpaa Kvelden fik hun maaske Humøret op alligevel. Hun kom i muntert Selskab: man indbød hende hid og did ... alle var ivrige for at snakke med hende. Og hun blussed omsider, og hun lo og var glad ... indtil hun maaske forsvandt og var borte i Dage og viste sig igen rastløs og forgræmmet.

Men en Nat, netop da Glæden var fremme, rejste hun sig pludselig og skreg: „Hallo, halloi! Kære Marki! Kom hid, kom hid! Min bedste Ven! Kom, skal vi to snakke sammen!"

Den gale Marki var kommen ind, og han studsed ved at høre hende tale. Saa smiled han; og han nikked ligesom dengang. Og han gik hen til hende. Og han saa hende dybt og inderligt an ... Hun gyste et Nu, men blev staaende ... og de to saa paa hinanden.

* * *

Jeg saa Mademoiselle Gabrielle den næste Tid. Hun muntred sig vistnok som før, men det gik hende ikke godt. Hun saa tit fattig og syg ud. Hun var ikke den forrige smukke Mademoiselle Gabrielle mere.

Og som Markien havde forudsagt: Seinen tog hende tilslut. En ung Billedhugger gik en Morgen forbi la Morgue og kendte hende igen blandt de Døde derinde. Underligt nok, nu saa hun atter ud som den unge, glade Pige. Døden var der nok, men som en stor, hvid Blomst. Han fik Tilladelse til at tage hendes Dødsmaske. Den var en Tid meget at se hos de smaa Kunsthandlere i Quartier Latin og paa Montmartre. Jeg husker den med dens stivnede Brus af Liv . . .

Unge Hr. Junker.

(Af en gammel Tjeners Optegnelser).

I.

Jeg gik hjem en Nat i Januar. Det var taaget og meget glat at gaa. Saa ser jeg ved et Hjørne en Mand, der gled paa det glatte Føre og dumped ned paa sin Ende, saa det smelded. Og i Stedet for at sige „au!“ eller noget sligt, slaar han galant ud med Haanden og siger høfligt til sig selv: „Værs'go' at ta' Plads!“

Jeg saa ham tydelig nok, da jeg gik forbi ham. Første Øjeblik kendte jeg ham ikke. Men pludselig standsed jeg og saa mig tilbage:

„Men det er jo Morten Junker . . . Jovist var det Morten Junker.“

Se, der kravled han op. Han halted en Smule, da han forsvandt i Mørket, han havde vistnok slaaet sig. Hm, saa daarlig han havde set ud. Graat, uplejet Skæg, malproper Dragt, valne Hænder.

Ja, saamænd var det Morten Junker.

Naa, hvorfor skulde jeg have Medlidenhed med

ham. Nej, lige saa lidet, som jeg har det med nogen af den Slags. He, fødes af rige Forældre og gaa i fin Skole og paa Baller og i Gæstebud og saa bare kunne en eneste Ting: sætte Penge overstyr. Nej, lad dem bare tilslut dumpe paa Halen en vaadkold Januarnat. De fortjener saamænd ikke bedre.

Hm, men Morten Junker var alligevel noget for sig selv. Og han var i Grunden altid en god Fyr. Og hvad skal man sige? Pengene var jo hans, og han gav dem ud saa blanke og kontante. Hans Fader havde slæbt dem sammen. Han havde været en ren Menneskeæderhaj til at kradse dem til sig og brød sig Fanden om den lille Ting, at han gjorde mangen En arm og elendig. Og unge Hr. Morten gav dem ud igen, og gjorde ingen elendig. Det er slig, det tit gaar i Verden. Alt skal jo tilslut balancere.

Se, slige Tanker beskæftiged mig, da jeg gik hjemover. Og hele Tiden tænkte jeg paa Morten Junker i hans gode Tid.

Han var tidlig ude. Jeg saa ham første Gang, da jeg netop var begyndt i „Boulevard". Han kunde dengang være en seksten Aar gammel — i alt Fald ikke mere. Og kommer ikke denne unge Knægt en Middag udhalet værre end en midaldrende Baron, med Laksko og graa Cylinder og en flot Spadserestok, som han svinged Hjul med mellem Fingre. Men nu kommer den rigtige Historie. Lige udenfor „Boulevard" kommer gamle Junker

gaaende, som han altid plejed, nemlig paa sine Hæle, og banked med Stokken i Gaden og ganske som en almindelig Mand uden den mindste Stads. Unge Hr. Morten var saa optaget af nogle Selskaber under „Boulevard"s Soltelt, at han ikke saa den Gamle komme. Men Gamlen stilled sig op lige foran ham med vidt skrævende Ben, saa Hr. Morten rent ud sagt gik lige lukt i ham.

Jeg tænkte ved mig selv: „Hvordan vil han klare den?" Gamle Junker var nemlig kendt som en brutal Djævel. Jo, han klared den saaledes: han sprang til og skulde til at blive fornærmet paa denne Laban, som standsed ham — og ser saa sin Gamle staa dér, tyk og svær og med en Mine paa, som stod Barometret paa Orkan.

Saa missed Hr. Morten med Øjnene og saa fornem ud. Han løfted sin graa Cylinder med to Fingre af den gultbehandskede Haand:

„Goddag, mon cher papa!" — (Han var alt da svær i det Franske).

Den Gamle svared ikke et Muk. Men han drev til unge Junkers Cylinder, saa den sejled henover.

„Knægt! Ødeland! Loppeskind!"

Rent ud sagt, Hr. Morten lusked af.

Og den Gamle gik videre, slaaende sine Hæle over Kors under sig.

II.

Da jeg kom i „Boulevard“ for anden Gang, var unge Hr. Morten en statelig Herre paa henved tredive Aar. Gamle Junker slog ham ikke længer hans lysegraa Cylinder af Hovedet, thi han var død og havde efterladt Sønnen sine Penge. Jeg havde den Fornøjelse at betjene Hr. Morten Junker mangen Gang, naar han holdt sine Middagsselskaber. Disse hans Middage var noget for sig selv. Herregud! jeg vil ikke nævne Prisen pr. Kuvert. Jeg har set gamle tarvelige Jobbere bestille Middage til hundred Kroner Kuverten, hvor alt gaar løs med de selvsamme Ting. Ak, jeg kan disse Spisesedler udenad, disse uafladelige, ensformige Spisesedler. Jeg har set slige Herrer med stor Anstrengelse spise de franske Retter, jeg har set Østersen med Møje glide ned i Halse, der i Hemmelighed ønsked sig Medisterpølse, og jeg har set mer bemeldte Herrer gøre stille Grimasser, naar de svælged sjelden Burgunder, mens de længtes efter Øl og Snaps.

Morten Junkers Middage var slige, som han selv vilde have dem. Han tænkte Spisesedlen igennem og forhandled flere Gange med Køkkenchefen. Og naar Retterne kom, kom noget som nye Opdagelser. Værten gik tit omkring og rysted paa Hovedet: „Junker har lavet noget Fandenskab idag,“ mumled han, „bare den løber godt af.“ Naar saa en splinterny „Opdagelse“ kom ind paa Bordet, kunde Jun-

ker sige noget som: „Værsgod, Gentlemen! gaa løs! ikke vær bange! Vil man forstaa en ny Ret, faar man ikke sidde og bruge gammelt Maal og smage ængstelig og være forsigtig. Da faar man gøre, som naar man vil lære at svømme: kaste sig ud."

Og Hr. Mortens Gæster forstod dem saamænd. Det hørte man og forstod man. Naar nogen morer sig paa Komedie, klapper han eller tramper med Fødderne. Naar nogen finder et Bord herligt, mumler han stille; der hørtes blot en dyb, tilfreds Knurren, halvkvalt af Maden, der tygges. I Mellemrummene et hjerteligt „Skaal!" Se, denne dybe, bifaldende Knurren raaded ved Hr. Mortens Middage, og Værten gik fornøjet omkring og smilte: „Det lader til at gaa! Det lader til at gaa!"

Disse Gilder kræved Tid og Penge, og Hr. Morten ofred af begge Dele.

Naa, havde han nu blot været ivrig i sin Forretning ogsaa, kunde jo alt gaaet godt. Jeg har kendt Folk, der har været voldsomme hidsige paa Livet og brugt Bunker af Penge, men som ogsaa har været nogle Jern til at arbejde . . . men hm, det sidste skorted det nok Morten Junker paa. Men derfor sagde jo mangen En, der kendte hans Affærer: „Naa, det kan ikke gaa længe paa den Manér."

Jeg forstod jo ogsaa, at vores Vært ikke var særdeles glad for hans Gæstebud nu mere. Han havde

nok i den senere Tid et svare Mas med at faa sine Penge.

En Kveld sagde Hr. Morten til mig:

„Hør, Fobian, ... jeg er bleven Hjemmemenneske nu. Jeg har faaet mig en solid Kokkekone. Hun kan lave baade daglig Kost og en brillant Selskabsmad. Disse Middage paa Hoteller bliver dyre i Længden ... Hør, Fobian, jeg skal holde en Middag imorgen ... Kan De komme og hjælpe til med Opvartningen?"

„Vel, Hr. Grosserer," svarede jeg, „jeg skal se at faa ordnet det, saa jeg faar fri imorgen Kveld."

Javel, jeg kom. Og saamænd var det en stilfuld Fest. Udenfor var det hundekoldt, og Hr. Junkers Gæster kom i Pelse, og indenfor var der glohede Ovne og Champagne paa Is, og Herrerne var glade og gemytlige. Og det vil jeg sige: Køkkenkonen, som lavede Maden til, var gammel og grim, og hendes Haar stritted som paa Fandens Oldemor. Men den Mad, hun levered fra sig, var al Ære værd. Og jeg fik meget gentile Penge for min Umage, da jeg gik henad Morgenstunden.

„Farvel, kære Fobian ... jeg sender nok Bud efter Dem igen." „Gør det, Hr. Grosserer ... jeg skal nok faa fri, naar De holder Middag."

„Tak skal De ha', Fobian."

Jeg tænkte ved mig selv, da jeg gik hjemover:

„Morten Junker sidder nok endnu i sin Lejlighed og giver sine Venner god Mad og god Vin. Men

de fem Stole, der var tomme? De fem Herrer, der ikke kom ... der havde sendt Bud i sidste Øjeblik, at de ikke kunde have Fornøjelsen — desværre! Jeg kan omtrent vide, hvem de tre var ... Konsul Maartens, det fine, pillede Æg, saa letbenet som Dansemester ... og saa kanske Grosserer Gjert ... og Kammerjunker Høberg ... hm, de er dog hans gamle Venner, og de har saamænd hjulpet trolig til at bruge hans Penge før ... Jeg tror, Junker tog sig nær, at de ikke kom ... Da Budet kom fra den sidste, rynked han Panden: „Hvad Fanden skal dette betyde?“ ... og alligevel ... Gud ved, om han ikke tænkte noget for sig selv ...

III.

Morten Junker skrev efter mig paa ny en Tid efter, og jeg kom.

Ja, jeg kom — men hvad saa? To tomme Værelser ... før man kom ind i Dagligstuen. Jeg blev rent ud sagt forundret, saa jeg stod lige op og ned og kunde ikke snakke.

„Gaa nu ikke ganske fra Forstanden, Fobian,“ sagde Hr. Junker og klapped mig paa Skulderen. „Vi har det jo udmærket her. Hvad skal en Mand med mere end et stort, velmøbleret Værelse?“

„Nej vel, Hr. Grosserer,“ svared jeg saa muntert, jeg formaaed, „ét Værelse som dette kan nok gøre det.“

Og nu begyndte jeg straks at hjælpe til med Souperen. Den skulde indtages Kl. 8. Den var ikke indviklet. Et meget godt Smørgaasbord, friske Hummer, kold Dyreryg og saa Mumm ekstra Dry ... Alt det skulde stilles op og arrangeres, Mesteparten paa Is ...

„Har De ikke Deres Køkkenkone mere, Hr. Grosserer ... hun var flink."

„Nej — hun er væk ... Hun havde fortræffelige Egenskaber ... blandt andre var hun gammel og grim ... smukke Køkkenkoner er en Uting ... de har som oftest en hel Hob Kærester, bliver forkrammed og ikke hyggelige at have over Maden ... Min var brillant i saa Henseende, men hun havde for meget Haar. Jeg fandt tre Gange Haar i min Omelet ... „Madam Jansen," sagde jeg, „jeg foretrækker skaldede Omeletter. Vil De ikke kæmme det Haar bag i Nakken eller klippe det af ..." Hun vilde ikke ...

Nej, Fobian, nu er jeg sgu paa egen Haand ... jeg befinder mig udmærket ... jeg vil altid befinde mig udmærket, Fobian."

„Ja, da er det ingen Sag, Hr. Grosserer."

„Netop! ... vi Mennesker er nogle Klodrianer, Fobian. Vi tager Livet alt for meget efter en Streg."

Se, saaledes stod vi og snakked, til Gæsterne kom. Jeg kendte dem ikke. De var ikke af Hr. Junkers tidligere Omgang. Men de var saamænd

meget elskværdige, og Gildet løb meget hyggeligt af. Kun naar en af Dørene aabnedes, stod der et koldt Pust ind fra de tomme Værelser udenfor.

Jeg gik før Gæsterne, og jeg tænkte, da jeg gik: „Den Pokkers Fyr, Morten Junker! nu gaar det strygende ned ad Bakke for ham, og han ler ad Farten, som sad han i en Rutschebane."

Morten Junker skrev nu ikke oftere efter mig og bad mig ikke komme for at opvarte. Men han kom i Restauranten af og til. Helst i Mørkningen. Han havde ikke altid Penge til at betale med. Jeg gav ham Kredit. Jeg fik altid mine Penge og gode Drikkepenge. Han talte ikke stort og spurgte ikke efter nogen.

— En Morgen kom et Brev til ham, adresseret til Kaféen. Brevet blev liggende et Par Dage; thi han lod sig ikke se. En Formiddag, jeg havde nogle Timers Fritid, tog jeg Brevet med mig og gik op til ham. Jeg lagde Mærke til, at Messingpladen udenfor hans Dør var meget skimlet. Jeg ringed paa. Han kom selv ud og lukked op og nikked venligt, da han saa mig: „Naa, er det Dem, Fobian! Værs'god at trine nærmere. Jeg fulgte ham. Gennem de tomme Værelser, hvor jeg havde været før, og hvor der havde været rigeligt med Møbler og Billeder paa Væggene. Nu fandtes der ikke meget af det, der ligned Møbler: En Chaiselongue med et Uldtæppe over, en Lænestol og et gammelt Bord. Og paa Væggen stod Skilderier i „Ramme";

det var „Herregaarden“ og „Haremsdamen“, jeg kendte dem.

Ved Bordet sad en Herre og spiste Sild og Røræg. Det var en af Gæsterne fra sidste Gilde ...

Jeg gav Morten Junker Brevet. Han læste det og lod til at komme i udmærket Humør. Han fortalte os begge, at det var fra en Ven, der opholdt sig i Vestafrika, hvor han leved som Slavepisker og mærkeligt nok endnu ikke hængt ...

Jeg skulde netop til at gaa, da det ringed haardt paa Klokken. Junker gik ud og kom tilbage. Med ham fulgte en fem—seks Mand med Protokoller og Papirer. Død og Pine! det var Kongens Foged med samt hans Svende.

De gav sig til at mønstre Værelset. Junker talte til dem: „Ja, mine Herrer,“ sagde han, „det er kedeligt dette. Men naturnødvendigt. De har taget alt de seks Gange, De før har gjort mig den Ære. Nu har jeg ikke mere at byde Dem. Den Chaiselongue er min Seng, og hin Lænestol er min eneste Stol. Bordet er ogsaa højst nødvendigt.“

Fogden var en ganske forekommende Mand. Han nikked med Hovedet:

„Nej, nej ... dem noterer vi ikke ... Men Hr. Grosserer ... disse Billeder!“ han peged paa Herregaarden og Haremsdamen.

„Javist,“ raabte Morten Junker, „Herregaarden maa ikke glemmes. Den bør De notere. Det er en stor smuk Herregaard. Som mine Herrer vil

se, beplantet med Park, med tilhørende solide Udhuse, Stalde og Vognremisse. Se her findes tæt Skov. Den Herregaard er nok et Arvestykke fra Tante Malla, men jeg giver alligevel Slip paa den, Landet keder mig. Jeg er By, Hr. Foged ... udelukkende By."

„Vi skriver den for fem Kroner," sagde Fogden bare. „Guds Død," gensvared Morten Junker, „den Pris var saa som saa. En Herregaard med tilliggende Herligheder for fem Kroner!"

„Der hænger et andet Skilderi!" sagde Fogden kort.

„Der gør saa," svarede Morten Junker urokkelig. „Det er en Haremsdame. Hun er yppig og skøn, som De ser; men hvad Fanden! Jeg overlader Dem hende. Jeg har haft hende saa længe."

„Vi skriver hende for fem Kroner," genmæled Fogden strengt.

„Fem Kroner for en skøn Haremsdame!" raabte Morten Junker, „ak, man mærker, at man er i det kolde Norden."

Fogden og hans Folk gik. Junker fulgte dem høfligt ud. Lidt efter gik jeg ogsaa ...

Junker bad mig ikke tie stille med, hvad jeg havde set. Men jeg fortalte det alligevel ikke til nogen, og allermindst til hans fordums Venner. For det hendte jo af og til, at en og anden af disse Herrer hovedrystende spurgte mig efter ham.

IV.

En meget varm Dag et halvt Aars Tid efter ser jeg pludselig Morten Junker komme hen mod mig. Han nikked: „Fy for en Hede, Fobian! Lad mig faa en rigtig kold Øl.“ Jeg anviste ham en kølig Plads under Solteltet og hentede Øl til ham. Han saa saamænd meget pæn ud. Redingoten var maaske gammel, men som han bar den, saa den ganske flot ud. Hvid Vest havde han tillige og blank Cylinder. Jeg har en Mistanke om, at Cylinderen var ny, han satte den meget forsigtigt fra sig paa en ledig Stol, og jeg saa, at dens Silkeglans var flunkende. Saa sad Morten Junker og svaled sit Hoved og nød det kolde Øl samt Dagens Blade ...

Pludselig knak og knalded det. For Fanden, det var en ny Gæst, som havde sat sig paa Stolen, hvor Junkers Cylinder laa.

Morten Junker vendte Hovedet, og jeg saa, at noget var i Færd med at koge op i ham. Den uheldige Gæst var meget ulykkelig. Han stod nærsagt grædefærdig og gjorde Undskyldninger.

„Jeg er saa ked af det, min Herre! ... jeg forsikrer Dem, jeg er meget ulykkelig over dette ...“

Da trak Morten Junker paa Skulderen og svared tørt: „Jeg synes ikke, De har Spor af Grund til at være ulykkelig. Tak De Deres Gud, at det ikke var Deres egen Hat.“

* * *

Jeg saa ham ikke siden ... før i Nat, da jeg saa ham dumpe i det glatte Føre.

Jeg kunde jo godt have gaaet hen og sagt Godaften og hjulpet ham op. Men jeg er ikke sikker paa, at han vilde have syntes om det: han har vist trukket sig helt til Side ... han søger jo aldrig „Boulevard" mere.

Det kan saamænd godt hænde, han vilde have svaret:

„Tak skal De have, Fobian! Men De hørte jo nylig, at jeg bad mig selv høflig tage Plads."

Nej, det var nok bedst, at jeg lod, som om jeg ikke saa noget.

Den kloge Kone.

(Af en gammel Tjeners Optegnelser).

En Mand fra Landsbygden kom idag ind i „Dronninghotellet“ og fortalte, at en „klog Kone“ havde givet Fattigkonen Valborg Igla Englefedt ... og det endog Fedt af en sort Engel.

„Det er hverken mere eller mindre Fedt af en Djævel,“ slutted han af og tog en svær Dram, som for at styrke sig mod alt ondt.

„Naa,“ svared jeg og satte mig hos ham, saaledes som Værten i mindre Hoteller og Smaabyer plejer. „Hvorfor gav den kloge Kone Valborg Igla Englefedt eller Djævlefedt, eller hvad det nu var?“

„Jo, Valborg Igla havde det daarligt i alle Maader. Ja, hun var rent ud elendig. Og saa skulde jo den kloge Kone hjælpe hende med det Fedt. Men hun ligefrem døde af det.“

„Naa, Herregud,“ genmæled jeg, „saa nu er det magre Skind færdig.“

„Aa ja, saamænd er hun det,“ svared Manden.

„Men den kloge Kone skal nok komme til at undgælde. Nu vil Øvrigheden tage sig af Sagen!“

„Naa, saa det vil den?“ spurgte jeg, „aa ja, den har jo altid før haft det travlt for Valborg Iglas Skyld. Dersom hun sad og sov paa en Bænk i „Lunden“ eller paa en Gadetrappe, saa væk med hende. Om hun tigged nogle Øre sammen eller noget Mad, saa i Hullet med hende. Ja saamænd har de været nidkære. Sidste Gang kom to tre Alens Politibetjente med hende imellem sig; da havde hun bedt selve Præsten om fem Øre, og det paa aaben Gade, og Præsten henledte i milde, kristelige Ord en Politibetjents Opmærksomhed paa dette Lovbrud, og fordi det var selve Præsten, som havde gjort Henvendelsen, saa kom endda en tre Alens Politibetjent til. De to stærke Karle gik med Valborg Igla imellem sig. Og hun stilked afsted og klynked og bad for sig, og hun var gammel og elendig og mager som en lang sort Loppe ... Og nu har hun faaet Englefedt, endog Djævlefedt. Og Øvrigheden vil atter tage sig af hende. Hendes Død skal hævnes svarligen.“

„Ja, det skal den,“ nikked Manden. „Der skal kaldes Vidner til. Det bliver nok en hel Historie med Forhør og sligt.“

„Det gør det sikkert,“ svarede jeg. „Men kunde man have tilkaldt Valborg Igla selv og hørt, hvad hun havde at sige, saa kanske den gamle Kærring havde nikket mod den bekymrede Øvrighed og lét

med det sultne Dødningegrin, og hun havde vinket af: Lad I bare den kloge Kone i Fred og lad være med at skabe Jer. Det Englefedt gjorde mig i Grunden stor Gavn. Hun er alligevel klogere, end I ved, Konen som gav mig det."

Men mens jeg sidder og tænker paa Valborg Igla og den kloge Kone, kommer jeg til at huske paa noget, som hendte for mange Aar siden, da jeg var hos Godsejeren paa Nylund. Jeg skulde hjælpe til med Opvartningen, thi Godsejeren havde det Aar mange Gæster. Det var Jagttiden; der var Herrer, gamle og unge, og mange vakre Kvinder.

Hvilken Sommer det Aar! Solen hang under Himlen og var ganske glohed, og den blev tykkere og gulere for hver Dag, og til Slut var hele Luften gul og fed af det glinsende Sollys. Én vidste ikke, hvor én skulde vende sig.

Der var et flot Liv paa Nylund de Dage. Jægerne tog af Gaarde tidt meget tidlig om Morgenen. Og naar de saa kom tilbage til en sen Middag, hej, hvor Champagnen knalded, og hvor Latteren klang. Og om Kvelden tændtes mangen Gang japanske Lygter i Parken udenfor. Gæsterne spredtes baade her og der. En Gang var der endog Maskebal med Riddere og Borgfruer og sligt ... alt gik meget stilfuldt til.

Gæsterne var fra den nærmeste By, et Par af de fornemste var fra Hovedstaden. Godsejeren vilde

gerne være grand seigneur, som det hedder. (Naa, den skal vi siden tale om). Hans Gæster var flotte Folk. Mangen af Herrerne var dygtige Jægere og flinke Dansere. Damerne var saa forskellige. Nogle var gamle og gnavne, særlig husker jeg en gammel ondskabsfuld Gravso, der, Herren hjælpe mig, førte med sig to Hunde og fem Fugle i et Bur. Men mange af Damerne var dejlige. Og Godsejerens Frue var maaske den smukkeste af dem alle. Hun var vel en tyve Aar yngre end sin Mand; hvid som Elfenben og temmelig høj. Hendes Arme var fyldige, og hendes Hage og Hals var runde og blanke. Og foruden hende var der en god Del andre. Ja, jeg saa paa dem, kan I tro. Naar de kom, nedringede og leende efter Dansen! Jeg saa dem halvnøgne og graadige hugge de hvide Tænder i Vildtet og i det røde Oksekød. Jeg saa dem drikke Champagnen, underligt sugende, og med Øjnene dybt i hans, som de drak med. Naa, i det hele kunde det altsammen være godt nok, hvis ikke noget kedeligt havde været i Vejen, det nemlig, at Hr. Godsejeren selv rent ud sagt var en Lus. Sagde jeg Lus? Ja, det sagde jeg, og her faar han det skriftlig. Saa kan han gaa til Prokuratoren med det, og jeg skal vide at svare for mig saaledes for Retten, at selv om sligt Ord ikke maa siges om et Menneske, og jeg derfor faar Bøder, skal Hr. Godsejeren alligevel ikke staa som den Storherre, han gerne vilde være. For hvad siger man om det, at han kneb af i Løn-

nen for to Fridage, samt for en gebræklig gammel Terrin, som ligefrem gik i Knas, uden at det knækked i den engang, saa lappet og klinket var den. Eller saadant, at jeg en Kveld staar og tænder Lysene, og et Par Tændstikker er ubrugelige, og jeg vil kaste dem — at han da siger: „Fanden, saa De ødsler med Tændstikkerne da Mand!"

Nej, Maden i Selskaberne var god nok, og Festen var høj, og Damerne var dejlige og til at æde, ligesom Bananer. Men allerede med Tjenerskabet begyndte Misfornøjelsen, og Gaardens Husmænd og Arbejdere var et sørgeligt Syn. Jeg har aldrig set saa jævnt udslidte og fattige Folk som paa den Gaard. Og de Unge var ikke bedre end de Gamle.

Der foregik den Historie, jeg før nævnte. Jeg hørte den paa Gaarden. Jeg hørte den fortælle af flere. Og netop den kom jeg til at mindes, da jeg hørte om Valborg Igla og den kloge Kone.

Den handled ogsaa om en fattig Kone og om en „klog".

Den fattige var Per Husmands Kone. Hun havde en lille Gut, som var saare klejn. En liden mager Ting med graa Hud og krumme, kraftløse Ben og sorgfulde Øjne. Et rigtigt Fattigdommens Barn. Per Husmands Kone kom sig til Byen, for Bydoktoren skulde være den klogeste, at han saa paa den Lille. „Hm, engelsk Syge i stærk Grad," sagde han.

Per Husmands Kone nikked tavs.

„Hvad er der at gøre, tror Doktoren?“ sagde hun saa.

„Hm, ja, De maa saamæn skaffe Ungen noget kraftig Mad. Han maa ha' Æg og Kødsuppe, gerne en Smule Vin og god Mælk . . . og saa frisk Luft selvfølgelig.“

Per Husmands Kone sad og tænkte paa de fine Sager.

„Er der ikke noget andet at gøre?“ spurgte hun. Hun mente, om der var et andet Middel; men Doktoren misforstod hende.

„Nej — det, jeg her har sagt, er tilstrækkeligt, Gør De det, skal vi se . . .

Han rejste sig og Pers Kone forstod, at nu maatte hun gaa. Og hun spurgte, hvad han skulde have.

„To Kroner,“ sagde Doktoren.

Hun knyttede et Lommetørklæde op og lagde Pengene paa Bordet, Lægen saa et Øjeblik paa hende, saa skubbede han Pengene over til hende.

„Køb De Mælk og Æg og lidt Vin for dem, kom saa igen om en Uge eller to . . .“

Hun gik og naaede hjem ud paa Kvelden. Hun fortalte Per, hvad Doktoren havde sagt: De skulde have god Mad og Mælk og lidt Vin til Vesle Per, saa vilde han vel nok komme sig igen. „Jeg fik ikke Lov at betale ham,“ slutted hun. „Han gav mig Daleren igen. Vi faar bede nogen købe Vinen, som forstaar det.“

De sad og spiste Grøden og gav Vesle Per med. Per Husmand blikked usikkert op:

„Hm ... det kunde kanske vente til næste Uge ... med at køve den dyre Mad," sagde han. „Du ved, Lars Kjævla ... han er en Djævel. Nu truer han med Lensmanden. Imorgen maa han klares, ellers gaar det galt."

Konen sad og tænkte længe, før hun svared:

„Hm ... han er daarlig nu, Vesle Per ... men til næste Uge kunde der vel ventes."

Det blev ikke næste Uge heller. Svært saa vanskeligt de Penge var at holde paa. De trængtes altid haardere end haardest.

Men Per sagde en Kveld:

„Du skulde prøve at gaa til Mætta Kvale. Hun ved saamænd Raad mod onde Plager."

Konen spurgte:

„Mener Du, at jeg skulde gaa til Mætta Kvale?"

„Det mener jeg ... Det Doktoren i Byen giver, er bare dyrt og fint. Han kan jo lige saa godt bede os blive Rigfolk, ligesom Folkene hos Godsejeren deroppe, som æder saadan, at det svæller dem ud af Halsen snart ... Nej, gaa hellere til Mætta Kvale, saa kan vi faa at høre, hvad hun siger."

„Ja, ja ... kanske jeg faar probere Mætta ... kanske hun ved Besked. For noget maa gøres; Vesle Per magres hen."

— Og næste Dag tog Per Husmands Kone sin

syge Gut og gik til den kloge Kone, Mætta Kvale, med ham. Og den kloge Kone saa længe paa Barnet, og hun skød Læberne frem og nikked saa underligt med Hovedet.

„Det er en af de mørke Syger," sagde hun. Og for den hjælper hvem Urter eller Draaber. Det eneste, som driver den Syge væk, er et af de mørke Raad."

„Naa," siger Per Husmands Kone, „hvad skal vi gøre, Mætta?"

Den kloge Kone grunder en Stund.

„Jo," siger hun, „til den syge Pusling maa vi have Kirkegaardsmuld. I og jeres Mand maa tage Barnet og gaa til Kirkegaarden, naar Solen er nede. Der maa I grave Græstørven op paa en tilgroet Grav, og I maa holde den saa højt, at Barnet kan puttes igennem. Saa maa I klæde Barnet af og række det ind under Tørven, og jeg vil staa paa den anden Side og tage imod det. Det skal I gøre tre Aftener i Træk, saa tænker jeg nok, Sygen gi'r sig."

Og den kloge Kone nikker igen, og hun ser ganske troværdig ud.

Per Husmands Kone gaar hjem med Barnet paa Armen, og hun fortæller Manden dette Raad. „Hvad synes du?" spørger hun. Jo, Per synes, at de jo sagtens kan probere. Det Raad høres s'gu mysterirøsisk nok ud. Og saa koster det jo hverken Piller eller Mikstur.

Solen gik omsider ned, og Per Husmand staar op, og Konen tager det lille Barn op af Vuggen og tuller omkring det, hvad hun har. Og saa gaar Forældrene afsted til Kirkegaarden.

Kirkeklokkerne ringed, medens de var paa Vejen. De gik ved Siden af hinanden ganske tavse og tunge. Barnet klynked saa smaat, og Moderen trak Uldklædet fastere om det, thi der blæste en kold Vind fra Fjorden, og gule og graa Skyer drev over Himlen.

Paa Kirkegaarden mødtes de med den kloge Kone. Og de fulgtes alle tre til en Krog af Kirkegaarden. Her graved Per Husmand en stor Græstørv op af en tilgroet Grav, og han holdt den højt nok til, at Barnet kunde trækkes igennem. Imens havde Moderen taget Klæderne af den Lille, og med bare den lappede Skjorte paa blev Barnet tre Gange puttet under Græstørven af sin Mor og taget imod af den kloge Kone. Saa kom han da langt om længe i Tøjet igen, og de bar ham hjem . . .

Næste Dag var graaet og skyet. Henimod Aften regned det fint. Per Husmands Kone spurgte sin Mand, om de kunde gaa i Regnen med Vesle Per; han havde saadan en tyk Hals siden igaar. Men Per mente, at Vejret var s'gu godt nok, det var saadant rigtig Grovejr, og ingen maatte klage, og et Fattigmandsbarn maatte ikke være for vanskelig paa det.

Saa gik de afsted til Kirkegaarden, og de gjorde

med Barnet idag, som de gjorde igaar. Og den kloge Kone stod og nikked hele Tiden. „Nu hjælper det nok ... nu ordner det sig.“

Dagen efter var Barnets Kinder meget røde, og dets Øjne klarere end ellers. Men det klynked saa smaat, der det laa, og dets Krop var hed, og det kasted den frem og tilbage i Vuggen. Det saa temmelig svært ud; men kanske det var Sygdommen, som nu blev dreven ud. Den vilde nok ikke gaa med det gode. Og Per Husmand nævnte Stedet om Djævleuddrivelsen i det nye Testamente. Om hvorlunde Djævlene sled i dem, de var inde i, før de foer ud ... Det er kanske noget nær det samme med onde Sygdomme, føjed han til ...

Næste Morgen laa Barnet hen. Det kunde vanskelig trække Vejret; men det var stillere end før. Det smilte engang til sin Mor, ja flere Gange. Det var vel for at fortælle, at nu var alt bedre ...

Men som Moderen om Kvelden sad ved Vuggen, rykked det saa mærkværdigt i Barnet, og Aandedrættet gik saa tungt ... eller det hørtes næsten ikke. Moderen lagde Hovedpuden tilrette og bredte godt over det. Det laa nu roligere. Men pludselig rykked det i den bitte Ting, og det saa svært. Og de smaa Ben trak han helt op under sig ... og han blev saa stille og ligbleg.

Hun foer i Angsten ud og skreg paa sin Mand. Da de kom ind begge to, saa de, at Vesle Per var død. De klædte ham da i en ren ny Skjorte og i

en liden Trøje, og de folded de smaa Hænder over Brystet og lukked hans Øjne og lagde ham i Vuggen.

Henad Morgenen vaagned Moderen af en kort Søvn; thi det pusled i Huset, og det risled og gled og en egen ram Lugt mærkedes. Hun laa og tænkte og lytted, og hun forstod snart, at Lyden kom fra Rotterne, der kom snigende udefra Aaen og det sumpige Land langs Fjorden, hvor nu Daggryet gik ræd og blegt op over Vandet. Og hun begreb ogsaa, at disse Rotter nok ikke længe vilde lade hendes døde Barn i Fred. Saa stod hun op og hented Dejgtruget, og hun lagde Vesle Per der og dækked ham godt til for de graadige Dyr.

Jeg var nede hos Per Husmand og hans Kone en Dag. De sad begge to og gloed og forstod vist ingenting. Jeg saa ogsaa Vesle Per, der han laa i sin stumpede Trøje og med de foldede Hænder.

Godsejeren vilde have Per Husmand dømt for Drab. Det var jo skammeligt, at han ikke havde fulgt Doktorens Raad. Jahada! Ved en Middag, da dette forhandledes, talte han rasende om Bøndernes Uvidenhed. Flere Damer takked ham. Hans skønne Frue bad ham holde op: Den Snak passed rigtignok ikke ved den dejlige Middag, om hun saa selv skulde rose den.

— Hvordan det omsider løb af for Per Husmand og Kone ved jeg ikke; men Mætta Kvala fik en

svær Tugthusstraf. Jeg saa hende, da Lensmanden hented hende. Hun sad paa Kjærren mellem to Betjente og nikked nu og da ganske troværdigt mod Hovedet. Det var, som vilde hun sige: „Ja, saamænd gav jeg det fattige, syge Kræ Kirkegaards-smuld, og saamænd gav jeg Forældrene det Raad, at de skulde putte ham under Gravens Græstørv. Og der ligger han nu og har det rigtig godt.“

Hm, det var kanske ikke saa dumt tænkt af hende. Det kan saamænd hende, at den Slags kloge Koner skulde have lidt at bestille, om alting her i Verden var, som det skulde.

Godsejeren.

(Af en gammel Tjeners Optegnelser).

Jeg har før talt om den Godsejer, som jeg tjente hos.

Han havde Gaard og Grund og Penge i Banken, men han havde ogsaa meget kedsommeligt at slæbe paa. Dér sad nu den halvgale Mor i den ene Ende af Huset! Alt hun kunde gøre Livet trist nok for ham. Jeg siger halvgale, jeg kunde ligesaa godt sige pinegale: hun havde den Idé sat fast i sin Skalle, at hendes afdøde Broder usynlig var hos hende. Helst naar Kvelden kom, snakked hun løs med ham. Godsejeren gik af og til op paa hendes Værelse og lytted bag Skærmbrættet. Han blev ikke gladere ved det, han hørte.

Gudbevares, saa meget uhyggeligt i det Hus! Naar jeg skal gøre Rede for det hele, véd jeg snart ikke, hvor jeg skal begynde, og hvor jeg skal slutte. Der er ialt fire at fortælle om: Godsejerens lamme Moder, Godsejeren selv, hans voksne Søn samt Godsejerens Frue ...

Lad mig saa begynde og tage Godsejerens Moder fat.

Hun var, da jeg kom i Huset, en gammel, skaldet Kjærring paa en halvfjerds eller saa. Der hang i et af Husets Værelser et stort Billede af hende som ung. Hun maatte dengang have været en smuk Dame, som kunde fordreje Hovedet paa enhver. Men nu var hun gammel og skaldet, som sagt. Hendes Hoved var ganske rundt; der sad nogle store Øjne i dette Hoved; de Øjne var de eneste, man lagde Mærke til. De var urolige, og tidt, naar hun sad stille, var det, som der ulmed et gult Lys langt inde i dem.

Hun sad altid med de stive, lamme Ben trukne op under sig, saa hendes Hage nær sagt hviled paa de spidse Knæ. Hun hvisked tidt stille og ligesom hun sagde en Hemmelighed: „Lad ham ikke komme ind! Lad ham ikke komme ind! Jeg vil slet ikke vide af nogen Uterlighed.“ Hvem var nu denne „han“, som ikke skulde komme ind. Det var saamænd hendes Tvillingbroder, som nu forlængst var død. Se det, som var hendt dem imellem, var nok det vigtigste i hendes Liv. Denne hendes Tvillingbroder havde været en Satans vild Krabat, ligefra han var ganske pur ung. Engang havde han stjaalet en Sølvske, og hans Fader, der var en streng Mand og Officer, tog sin Sabel og prygled løs paa Knægten med den flade Klinge. Men den femtenaars Gut blev saa rasende, at han slog sin

Fader et Slag for Brystet, saa denne tumled tilbage og ligefrem snapped efter Vejret. Til Slut blev Guttens gale Streger saa mange og saa ondarted, at Familien holdt Raad om, hvad der skulde gøres. Enden blev, at Gutten blev „sat paa et Skib" for at sendes til Australien, hvor han skulde blive Faarehyrde eller noget i den Kant. Naa, saa rejste han, og Familien var glad ved at blive ham kvit.

Men der var én, som ikke blev fornøjet, da han rejste ... det var hans Tvillingsøster Gabrielle. Hun var gladere i denne sin Broder end i alle andre Mennesker, og hun syntes nok, han var herlig, hvor galt han end bar sig ad. Hun stod altid og saa efter ham ganske længselsfuldt, naar han gik sammen med sine Kammerater og uden hende. Og hun stod og stirred henrykt paa ham, naar han klatred op i Skovens højeste Træer. Naar han sad himmelhøjt og yderst paa de tynde Grene deroppe og svang sin Hue. — Ja, da stod hun og saa derop og skreg af Rædsel og Fryd.

Den nærmeste Tid efter, at han var rejst, var denne Søster ligefrem syg af Sorg. Hun laa til Sengs i Feber og kom sig først op over en Maaned efter.

Tidt under sin Febersygdom havde hun drømt om sin vanartede Broder. Hun havde set ham paa Havet, og engang vaagned hun og skreg, fordi „der var slige svære Bølger omkring Skibet."

Men om der var aldrig saa svære Bølger omkring Skibet, kom han i god Behold til Australien. Han skrev hjem, fortalte, at han var godt i Land og lagde til, at han befandt sig vel, hvor han var. En Tid kom der nu Breve fra ham; men saa udeblev de, og Familien hørte ikke mere til ham. Man vidste ikke, om han var levende eller død.

Tiden gik, og hans Fader og Moder døde, og Frøken Gabrielle sad igen paa Godset. Hun var bleven gift med en stor, tyk Nabo: en velhavende Mand, meget grætten og søvnig udenfor Jagttiden, i hvilken Tid han hæsed om, tyk og rød og med blodskudte Øjne. Det var nok hendes Fader, som havde faaet Partiet i Stand. Frøken Gabrielle selv havde grædt og bedt for sit unge Liv ...

Se, alt dette fik jeg at høre af Tjenerskabet paa Gaarden. Mange Historier gik om som Spøgelser dér. og kvikkedes op ved den gamle Frues Snak. Der fortaltes videre:

En Dag stod Frøken Gabrielle i Haven. Det var i Jagttiden, og hun var glad, fordi hendes tykke Fyr af en Gemal var paa Harejagt. Medens hun stod dér, kom en Fremmed ind i Haven. Det var en høj, mørk Mand, og han standsed og saa paa hende og hilste. Og han saa slig ud, at Gabrielle stirred paa ham, og han saa igen og smiled. Da kendte Gabrielle noget magtstjæle sig, hun elsked i samme Nu den fremmede Mand. Hun elsked ham, og hun havde aldrig elsket før i sit Liv. Da

gik den fremmede Mand hen og tog hende om Livet og hvisked til hende: „Gabrielle!“ og pludselig skreg hun; thi hun saa nu, at denne fremmede Mand var hendes Broder.

— Nu véd ingen saa nøje, hvordan alt gik og ikke gik. Men en Ting er sikker: Fru Gabrielle blev anderledes end før. Hun fik en umaadelig og sygelig Glæde. Og hendes tykke Mand blev endnu mere søvnig, ja sløv, naar Jagten ikke var inde: „Jeg begriber, Gud forbande mig, snart ingenting mere . . .“ det var noget nær det eneste, han sagde. Men naar Jagttiden kom, blev hans Øjne endnu mere blodskudte. Han strejfede tidt i døgnvis omkring i Skovene . . .

Den hjemvendte Broder blev en Tid paa Godset. Men en vakker Dag blev han ked af det stille Liv og sagde, han vilde rejse. Fru Gabrielle blev ganske trøstesløs, og saa talte han ikke mere om Rejsen. Men en Morgen var han forsvunden. Han havde taget bort om Natten. Der laa et Brev til Søsteren, som hun læste og græd over det de næste Uger. Gemalen rystede sit store røde Hoved. Dette blev ham for vanskeligt. Han svor nu dobbelt paa, at han begreb ingenting.

En Dag var han paa Rævejagt. Ræven blev kringsat, der blev løsnet fire Skud. Ræven laa død, han laa ogsaa død. En Kugle lige i Hjærtet. Han var død uden et Blik, uden et Kvæk til Forklaring. Hvordan gik det til, at han laa dér? Hvem havde

skudt ham? Der blev optaget Forhør, hver af Jægerne maatte indtage den Stilling, som han mente at have indtaget under Jagten ... Jovist, en Kugle kunde have ramt ham: han havde nærmet sig Stedet uset ... bag et Buskads ... han havde begaaet en paafaldende Uforsigtighed ... han vidste jo, Jægerne ikke saa ham, naar de nærmed sig fra den modsatte Kant.

Men hvorfor begik dog han, den gamle Jæger slig Uforsigtighed?

Da han blev funden død, røg hans eget Gevær. Han havde skudt paa Ræven ... maaske fældet den. Eller maaske ikke fældet den. Skulde alligevel Jægerne ikke have ramt ham. Skulde hans Salve have ramt ham selv ... Skulde det være af den Art Vaadeskud, som selv den bedste Jæger kan komme ud for, naar hans Hoved bliver tummelumsk af Vanskeligheder.

Se, det fik ingen Rede paa.

Hans Død skræmte hans Frue. Hun fik, hvad man siger, en Skrue løs, ja hun fik flere Skruer løse. Hun gik og smaatassed omkring i Huset, og det lod, som om hun snakked og banded og forklared og lytted efter Svar. Til sidst lagde hun sig i Sengen, krummed sig sammen, saa hun blev stiv og lam, og svor ved alle Djævle paa, at Mandfolk var noget Rak, som hun ikke vilde have i Stuen for sit Liv. Hun banded meget og brugte mange grove Ord, noget, som Kvinder altid gør

naar Bekymringer tager deres Forstand, selv om de før har haft saa lyst et Smil og saa fin en Tunge.

Hun taalte ikke engang at se sin egen Søn, Godsejeren. Derfor, naar han var inde hos sin Moder, maatte han stille sig bag Skærmbrættet for at lytte.

Og han lytted sig Humør og Helbred fra, som jeg før har sagt.

Jeg véd ikke, hvad han hørte. Jeg hørte aldrig, hvad hun snakked om; det Værelse, hun beboed, vilde jeg helst holde mig fra.

Men det hendte en Morgen, medens jeg stod i Haven og hjalp Gartneren med at støtte op nogle Kirsebærtræer, at Vinduet til Gamle Fruens Kammer blev aabnet, og jeg saa hendes skaldede Hoved stikke ud. Hun nikked til os og gloed paa mig: „Hvad er du for en Kumpan?“ sagde hun, og hun gentog mange Gange: „Hvad er du for en Kumpan.“ Ja til sidst lo hun: „Hvad er du for en liderlig Kumpan?“

Jeg syntes sandt for Herren, at hun spolered mig hele den nydelige Morgenstund.

Øjeblikket efter var Hovedet borte; men jeg saa det endnu for mig, og uhyggeligere endda blev det mig, da den gamle Gartner sagde:

„Ja hun har nu alligevel været herlig skøn engang ... havde bare ikke den vanartede Broder kommen fra Australien som en fremmed Mand ... Ja, ja ... vor Husbond ligner nok sin Moder; men

jeg synes saamænd, han endnu mere ligner sin Morbror efter Billedet i den grønne Stue.

Den Morgen var det første Gang, jeg banded paa, at jeg ikke vilde blive længe paa Godset. Der hang saa meget uhyggeligt Spindelvæv i Krogene dér. Men jeg blev der længere, end jeg vilde. Jeg fik se Slutten paa det hele. Og jeg skal nu fortælle om Godsejeren og om hans Frue og om Husets Søn.

„Kvinden er Livets Sol," siger et gammelt Ordsprog. Men denne Sol skinned ikke for Godsejeren. Hans gamle lamme Moders Mumlen voldte ham Uhygge, det nævnte jeg forrige Gang. Og naar vi nu skal snakke om hans Kone: hm, hende havde han saamænd hverken Gavn eller Glæde af.

Hun var vel nu en femogtredive Aar eller saa; vel tyve Aar yngre end Godsejeren. Hun var et dejligt Kvindemenneske; det maa indrømmes hende. Hendes Ansigt var meget ungt. Naar hun lo, spilled det i hendes Øjne, og hendes Tænder stod i Rad og Række saa hvide og blanke.

Jeg tror, Godsejeren elsked hende umaadelig. Han fulgte hende tidt med Øjnene, ligesom naar et maanesygt Menneske stirrer efter et glad og sundt. Han elsked hende nok fordi hun var saa smuk, og kanske fordi hun var uden Hensyntagen, og fordi hun i Grunden var ganske haard imod ham. Ja, slig var nu vores Godsejer beskaffen, at han netop derfor kunde elske hende.

Hun brød sig neppe stort om ham, og hun havde neppe nogensinde brudt sig om ham, omend hun nok i sin Tid havde været nidkær for at blive gift med ham. Og omend hun (det vidste hele Gaarden) ikke vilde lade sig skille fra ham, hvad han nok mere end én Gang havde villet.

Havde han villet lade sig skille fra hende, naar han elsked hende? Ja, thi hun havde nok i Aarenes Løb haft mange Kærlighedshistorier med Mænd fra Byen og Omegnen. Der havde nok været megen Uro i saa Maade.

Da jeg kom til Gaarden, red hun hver Dag en lang Tur sammen med Hr. Morten Maag, den flotte Konsul fra nærmeste By. Jeg saa Godsejeren mangen Gang færdes alene, og jeg saa paa hans Mine, hvad Styrke han brugte for at holde sig rolig. Havde han sluppet Halvparten af sin Styrke løs, saa var der bleven Mord og Brand, men nu sad den anden Halvpart og holdt fast paa Uroen, og derfor bar han Ulykken stille.

Han bar Ulykken stille, indtil Konsul Maag engang i Byens Klub havde været altfor sejrrig i sin Omtale af ham. Den flotte Konsul havde ikke ligefrem kaldt ham Hanrej; dertil var han jo for fin og dannet, han havde blot snakket endnu tydeligere for dem, der vidste alt i Forvejen. Han havde sagt noget som, at i Almindelighed følte han Skrupler ved at indlade sig med gifte Koner. Men for Pokker! der gaves jo Ægtemænd, der var ligesom skabte

til at „holde Lyset“ for Elskeren, naar denne besøgte Konen.

Konsul Maag havde ikke nævnt Navne. Men Klubbens Herrer smilede, mens de røgte videre. De forstod jo Antydningen.

Næste Kveld indfandt Godsejeren sig pludselig blandt Klubbens Herrer. Han plejede yderst sjældent at komme i Klubben, saa hans Besøg vakte Opmærksomhed. Han var rolig som ellers, talte ikke meget. Da Konsulen kom, saa han Godsejeren og nikked lidt for skødesløst. Godsejeren hilste ikke igen; han sad ganske stille og lod til at overveje ... En Stund ud paa Kvelden rejste Konsul Maag sig for at gaa. Godsejeren rejste sig ogsaa og gik hen til ham. „Hør Konsul,“ sagde han ganske højt, saa alle hørte det, „lad mig sige Dem et Ord. Saa længe De opfører Dem hensynsfuldt, saa har jeg ikke noget med Dem at gøre. Men jeg véd, at De har optraadt labanagtigt den senere Tid. Og jeg er nødt til at tugte Dem.“

I det samme slog han Konsul Maag midt i Ansigtet med sin flade Haand.

Konsulen blev fortumlet, slog igen, ramte en anden Mand i Nakken, skændte og gik sin Vej.

Der skulde efter god tysk Maner selvfølgelig duelleres.

* * *

Naar jeg hjalp Godsejeren om Kvelden med et eller andet, medens han sad i sit Værelse, kunde jeg snakke frit ud om alt. Godsejeren lagde intet Baand paa mig ...

Da jeg havde faaet at høre om Duellen, blev jeg rent ud sagt bedrøvet, og om Kvelden sagde jeg til ham: „Jeg vil gerne spørge Godsejeren om noget alvorligt.“ „Vil du spørge mig om noget alvorligt, Hans? Javel, spørg du bare om, hvad Fanden du vil.“ Jeg sagde: „Vil Godsejeren duellere med Konsul Maag?“ — „Det vil jeg, Hans.“ — „Men De kunde jo dø, Hr. Godsejer.“ — „He, hør paa ham med sin Død ... javist kunde jeg dø; men jeg kunde jo ogsaa blæse hans Liv ud, og da fik han jo, hvad han fortjente, for han er vist ræd for Døden, tror du ikke Hans?“ — „Det er han nok ... men om nu ikke han dør, men om De dør, Hr. Godsejer. Der vilde jo ingen Rimelighed og Retfærdighed være i sligt.“ — Godsejeren raabte: „Hvorfor Fanden skulde jeg ikke dø? Hvorfor Fanden skulde jeg leve, naar Livet bliver gement ... He, Folk finder med deres fornuftige Begreber, at det er sørgeligt, at den Forurettede skal dø ... Men det er jo det sublime ved Tingen, at han gaar bort: Lev du, Slyngel! ... Tag hende, omfavn hende, gerne i samme Kammer, hvor jeg ligger med din Kugle i Hjærtet. Jeg dør, fordi jeg ikke vil leve, naar alt er besmittet ... Tag hende og lad hende alligevel føle, at hun er en Mær ... om hun aldrig

har følt det før." — „Ja, ja," svarede jeg, „jeg vil nu alligevel haabe og stole paa, at De sejrer, Hr. Godsejer." — „Hm ... sejrer er et daarligt Ord i den Betydning, Du mener, Hans ..."

Men næste Kveld lo Godsejeren, da han sagde: „Han turde ikke, Hans!" ... He, han turde Pinedød ikke. Han har taget en Udenlandsrejse ... He, han skriver til sine Venner et Afskedsbrev om, at Livet har saa umaadelig meget Værd for ham ... ja, ha da: Maags Liv er ham selv saa dyrebart! ... Livet har i det hele saa højt Værd for disse Borgere ... javel, meget fornuftigt naturligvis. ... Hvad han paa en eller anden Maade skylder mig, giver han en god Dag ... han rømmer fra sit Ran fra mig ... Jeg tror alligevel, den, for hvem dette Liv ikke har særlig Værd — jeg tror alligevel, den er den stærkeste, Hans."

Jeg svarede bare:

„Jeg tør jo ikke modsige Dem, Hr. Godsejer ... men jeg kan alligevel godt begribe, at et Menneske nødig vil af med Livet. Livet kan jo være herligt nok, Hr. Godsejer."

Min Herre hørte efter og tav en Stund. Saa virrede han underligt med Hovedet og strøg sig med den ene Haand over Øjnene, og han smilede ligesom den, der tænker paa noget kært, han mistede for længe siden.

„Livet ... Livet", mumlede han raadløst ... nikkede saa alvorligt med Hovedet: „Men begriber

du, at den, som ikke har noget Liv, kan være friere end alle andre?"

Jeg forstod ham ikke saa nøje. Derfor svarede jeg bare:

„Jeg er nu med Deres Tilladelse, Hr. Godsejer, glad, fordi han rejste, saa den Duel blev ikke af."

„Men jeg er ikke glad," svarede min Herre stille. Jeg saa paa ham. Han saa pludselig meget træt ud.

„Jeg er ikke saa glad for min egen Skyld, blev jeg listig ved ... og ikke for Deres Skyld heller, Hr. Godsejer ... men jeg er mest glad for unge Fyrens Skyld ... for Hr. Siegfrieds Skyld. Han vilde nok være bleven ulykkelig om De var død fra ham.

Da lyste Godsejerens Ansigt op med et vakkert Smil. Han saa paa mig med lykkelige og blanke Øjne.

„Tak, Hans," sagde han, „Tak, fordi du sagde det! Du er en brav Fyr. Ja, Siegfried vilde have spurgt efter mig ... han vilde have grædt ... han vilde have savnet mig ... Siegfried, min kære Gut!" Saa lo jeg: „Se, dér kan Godsejeren se. Denne Gang havde jeg Ret."

Og han svarede rørt: „Ja, saamænd tror jeg, du havde Ret, Hans ... denne Gang."

Da jeg gik fra Godsejeren den Kveld, tænkte jeg som saa tidt før: „Det er en kedelig og sørgelig Ting, at ikke Gutten kan være her paa Gaarden i Stedet for i Byen. Pokker i Vold med den Skole,

han gaar paa hele Aaret. Han skulde hellere blive her og skaffe sin Fader Glæde. Han er jo det eneste, Godsejeren glæder sig over her i Verden. Alt andet er jo saa temmelig pinegalt.

Denne hans Søn Siegfred maa jeg sige nogle Ord om. Han var nu en seksten Aar eller saa. Han var en kraftig, kæk Gut. Godsejeren havde altid lyst op, naar denne Søn blev nævnt. En af Tjenerskabet havde engang hørt ham sige til sin Kone: „Han er fra en god Tid, Minna! ... Jeg tror saamænd, du elskede mig dengang."

Naar denne Gut var hjemme i Ferien, gik han tidt Ture med sin Fader. Jeg saa mangen Gang Godsejeren smile lykkelig. Jeg tror, han følte sig vel da.

Jeg tror, at han da glemte sin gamle Moders onde Snakken og sin Kones Uredelighed.

„Det er godt, du har denne Gut," tænkte jeg tidt ved mig selv, „bare han nu maa vokse til og gøre dig Glæde uafladelig."

* * *

Men saa hændte noget, som jeg nu maa fortælle. Efter Sammenstødet med Konsul Maag vilde Godsejeren have Skilsmisse, og han vilde det saa bestemt, at Fruen maatte give efter. Men noget kunde de ikke ens om, nemlig om hvem der skulde beholde Sønnen.

Ingen af dem vilde vige for den anden. De blev bitrere Fjender nu end nogen Gang før.

De gik enten tavse om, eller de talte hvæsende og indædt. Tidt naar jeg kom ind i Stuen, tav de pludselig; men det var vel af gode Grunde. De var begge blege af Nid.

Men altid var de jo dæmpede i deres Tale. De vogted sig begribeligvis for al højrøstet Skænden.

— Indtil den Kveld kom, som jeg ikke skal glemme til min Dødedag!

Jeg stod ude i Forstuen og hørte pludselig Godsejeren skrige. Han klaged sig som et Menneske i Nød. Han fo'r ud i Mørket uden Hat og Frakke. Han ligned en gal Mand. Jeg løb efter. Jeg var bange for, at han skulde gøre en Ulykke paa sig selv. Jeg indhented ham langt om længe og fik ham endelig ind i Huset igen. Men nu kom Fruen til. — „Ud af mit Hus!" skreg han, „ud i en Fart! ... Du fordømte! Ud af mit Hus!"

Hun gik. Jeg havde stor Lyst til at slaa hende. Hendes Øjenbryn var optrukne, og hun havde et lumsk Smil ...

Kusk Jonas kørte hende til Byen samme Nat ...

— Hvad var hændt? Hvad havde gjort Godsejeren saa rasende? Hvad havde hun sagt? Jeg véd nu, hvad hun havde sagt. (Slige Ord kan holdes nede en Stund, men de blive dog kendte).

De havde stredes om, hvem der havde den største Ret til Sønnen. Han havde talt, og hun havde talt,

og begge havde de vel brugt de samme onde Ord som saa tidt før. Men saa havde Fruen pludselig bøjet sig mod sin Mand, set ham an og sagt de Ord, en Mand og Far føler forsmædeligst af alle Ord som siges kan.

* * *

Jeg vaagede over Godsejeren den Nat og næste. Han havde Feber og kunde ikke sove. Ud paa tredje Natten fik han et svært Graadanfald. Men lige efter sov han ind — saa den Graad gjorde vel sin Nytte.

Den næste Dag gik han om som før. Han var meget stille. Og naar man saa ham, syntes man, at den sidste hvide Fjer var plukket af ham. En Gang jeg fulgte ham henover Vejen, fo'r han pludselig op: „Det er Løgn!" raabte han, „det er Løgn! Løgn!"

Han mente vel de Ord, hans Frue havde sagt til ham, og som han ikke kunde glemme. For omend han sagde: „det er Løgn!" saa løb han med de onde Ord i sig. Ligesom Hvalfisken løber med Harpunen, og ligesom denne river det svære Dyrs Indvolde i Stykker, saa Dyret forbløder — saaledes flængede disse Ord min Herres Indvolde, saa der drypped Blod uafladelig, indtil han laa dér som død.

— En Dag i Juli Maaned kom unge Siegfred til Gaarden. Det var Sommerferien, som var begyndt.

Han vidste maaske, at noget var ivejen hjemme, det kække Gutteansigt var opmærksomt og anstrengt.

„Hvor er Far?“ spurgte han.

Jeg vidste, hvad jeg skulde svare:

„Godsejeren er paa Jagt.“

Gutten blev paa Gaarden et Par Dage ...

Men en Morgen gik han i Haven og græd. Og pludselig kom Godsejeren styrtende og omfavned ham heftigt:

„Du er bedrøvet Siegfried!“ raabte han, „du er bedrøvet. ... Gud véd, da tror jeg alligevel, hvad jeg vil tro. Og du er bedrøvet for mig ...“

De var sammen i flere Timer. Godsejeren var endnu kærligere mod sin Søn, end han havde været før. Han kyssed ham og holdt hans Haand den hele Tid. Men ud paa Eftermiddagen var han forsvundet igen. Gutten gik alene som før og græd ustandselig:

„Jeg vil bort igen ... Far vil alligevel ikke vide af mig mere ... Fader kan ikke like mig mere.“

Jeg sagde til ham:

„Rejs bort igen, Hr. Siegfried! Godsejeren er ikke rask i denne Tid. Naar han bliver bra, skal jeg give Dem Underretning, Hr. Siegfried.“

Saa kørte han omsider. Men jeg véd, at Godsejeren laa i Skjul i et af de mørkeste Udhuse og stirrede efter Sønnen, som drog bort.

* * *

Godsejeren havde nok ogsaa før beruset sig i Ny og Næ. Men nu sad han altfor ofte med Flasken foran sig, naar jeg kom til ham paa hans Værelse.

„De skulde ikke drikke saa meget, Hr. Godsejer."

„Hvorfor siger du det, Hans. Du plejer jo ellers at snakke fornuftigt. ... Hvorfor skulde jeg ikke drikke, lille Hans."

„Aa — det er dog let at svare paa, Hr. Godsejer! Det er skadeligt for Sundheden at drikke saa meget. Det er skadeligt for det hele, Hr. Godsejer."

„Er det skadeligt for Sundheden og for det hele, Hans. Hm, det var som Fanden! Du er nu likevel en løjerlig Sisik. ... Naa, naa, ét Spøg, et andet Alvor: lad mig sidde i Fred med min Flaske, min Gut. Denne min Flaske er til syvende og sidst en brav Karl ... den gøgler nok og praler ... den slaar mig af og til ligesom med en Knytnæve, saa Skallen værker — men den er aldrig gemen, Hans, den er aldrig nederdrægtig ... lad mig sidde i Fred."

„Jeg vilde alligevel helst, at De ikke skulde drikke saa meget, Herre ... for Deres egen Skyld. ... Og saa ... hvad Moro kan det være at sidde slig ... ganske alene?"

Godsejeren nikked, saa hans tynde, tjavsede Haar faldt ham over Ansigtet:

„Jo ... Hans lille! ... ganske alene skal det være ... ganske alene skal det være ...“

Naar jeg hjalp min Herre i Seng, saa jeg, at han smalned af og blev mager. Fyldig havde han aldrig været, men alligevel maatte han dog før have haft en god Del Kød paa Knoklerne; thi nu var han snart for ingenting at regne.

Værre var det, at han blev sløvere end før, saa han hverken havde Sans for Gaardens Brug eller for noget andet. ...

Saa siger gamle Kusk Jonas til mig en Kveld: „Imorgen kommer de og henter ham ... han skal paa Galeanstalt ... og de tager nok gamle Fruen med.“

Jeg maatte staa lidt, før jeg fik sundet mig.

„Hm,“ svarede jeg saa, „de gør jo ingen noget. Kunde de ikke blive her!“

„Jeg tror, det gaar efter unge Fruens Ordre,“ hviskede Kusk Jonas. „Ingen spørger jo Godsejeren mere om, hvad han vil.“

Jeg stod og fik mange Tanker, og kunde saa ikke længer holde Taarerne tilbage; de flød saamænd stridt og længe. Og gamle Kusk Jonas higsted og stønned og græd med sine tørre, gamle Øjne flere Taarer, end jeg havde tiltroet ham.

* * *

De kom næste Dag og kørte dem bort begge to. Godsejeren saa sig om, løftede Armene et Nu som

for at værge sig; men gav sig saa over og sad fra nu af stille og med bøjet Hoved. Hans gamle Moder skændte voldsomt, da de bar hende ind i Vognen. Hun krummede sig sammen værre end før, raabte, at Portørerne havde usædelige Hensigter med hende, og mig slog hun efter og kaldte mig som før for „en liderlig Kumpan".

Men da Vognen satte sig i Bevægelse, befandt hun sig straks bedre. Medens Godsejeren var stille som før, lo hun og stirred paa de blomstrende Marker og Skove. Hun troede maaske, hun skulde paa herlig Tur i det Grønne.

Jeg sad hele Tiden og holdt min Herres Haand i min.

Ess Bouquet.

De stærke fine Parfumer minder os om store Verdensbyer. Vi kender en Essens af Roser, tilberedt og presset i en Krog af Paris. Jordens stilfærdige Blomst koges her i denne By, der bobler af Menneskeblod og Lidenskab. Og naar man har presset Blomsteroljen af den, har man tilsat denne Olje med tropiske Dyrs Kirtler og Hvalens Ambra. Og fra gamle Afskrifter har man hentet forrige Tiders Visdom frem.

Og Ilden brænder blaa under Kobberkolben. Det fræser og koger vidunderligt derinde. Og endelig løber Parfumen i Kanden. Den funkler og dufter. Og den blandes atter hid og did. Forskellige Dufte formes til nye ...

Og endelig staar den færdig og blinker i de sma Flaconer.

* * *

Ikke blot fra Paris kommer de: Bayleys Ess Bouquet! En Duft tillavet af kyndige Hænder i Lon-

don. Lyse, engelske Roser. Saa korrekt og engelsk anstændig. Saa varig og trofast. Saa formummet og hemmelighedsfuld.

Jeg husker Ess-Bouquet, fordi den var Onkel Johannes' Parfume.

Hvem af os har ikke kendt Onkel Johannes, en gammel uforbederlig Sprade af den gamle, sirlige Skole. Maaske har De endog haft ham i Deres Familie. Han blev altid behandlet skødesløst af Familiens andre Herrer, hvoraf maaske en og anden var at regne blandt Byens Dignitarer. Naar en saadan Dignitar traf Onkel Johannes, da stod den gamle Sprade og svippede med sin Smule Stok med Elfenbenshaandtag og var høflig. Foruden Stokken var de lange velplejede Negle det eneste, han havde igen af fordum Glans. Resten var gaaet fløjten i den herligste Sus og Dus. I alle Verdens Byer nærsagt. Men helst i Paris. Maaske i en Kankan saa heftig, at Louisdorerne sprang ham af den ene Vestelomme ...

Nu havde han i Sandhed ingen Louisdorer mere. Han havde heller ikke Raad til at købe Ess-Bouquet mere. Men ved store Højtider aabnede Onkel Johannes sit Klædekammer, og af dette tog han frem en gammel rød Vest med Sølvknapper i, saa stiv af Brokade, at den stod af sig selv ... Og denne Vest tog han paa. Og ved denne Vest hang der en stærk Duft af hans, Onkel Johannes' Parfume. En

meget stærk Duft, endskønt mange, mange Aar var gaaet, siden den havde faaet den sidste Draabe.

Men naar han saa, iført denne Prydelse, traadte ind i sin skikkelige Familie og tog Plads, da kunde hans egen værdige Bror, Onkel Frederik, rynke sin agtpaagivende Politimesternæse:

„Puh, Johannes Far! Du lugter saa forskrækkelig af Hodevand". (Onkel Frederik havde fornorsket det franske Eau de Cologne til „Hodekolonje" eller nu og da til „Hodevand").

Men Onkel Martin, Postmesteren, tog endnu haardere fat:

„Puh, Johannes, hvad Fanden er det for Moskos, du stinker af?"

Men da vinkede Onkel Johannes stille af. Og der var Selvfølelse i Stemmen, han hæved mod Plebejerne:

„Det er Bayleys Ess-Bouquet".

„Naa, saa det hedder den".

„Det ved Gud den gør," svarede Onkel Johannes tørt, „jeg ved ikke, om den bruges dernede nu. Men for en fyrretyve Aar siden havde den i mange Aar været moderne i London og Paris." Og Onkel Johannes snusede til sin Vest og gjorde en Gebærde med sine Fingre: „denne milde og raffinerede Duft."

Se, sligt var ikke saa grejt for norske Post- og Politifolk at stikke. Aa nej, de fik nok tie lidt nu.

Og det gjorde de saamænd, for de var brave Mænd i Grunden, og de ræsonnered vel som saa,

at naar det gik an i London og i Paris, saa maatte der jo være noget ved det.

Men Tante Josefa, som sad ved den anden Bordende (hun havde aldrig kunnet taale Onkel Johannes), hviskede indædt:

„Døgenigt ... Ødeland."

* * *

Jeg husker ikke meget af Onkel Johannes' senere Liv uden det, at han tog en Fløjte frem, som han dog i mange Aar ikke havde rørt. Men denne Fløj traktered han temmelig ofte det sidste Aar, han levede. Jeg tror simpelthen, at den gamle Fyr havde en Anelse om sin nære Død, og at han nu sagde Livet Farvel.

I tidlige Sommermorgener lød det fra hans Kammer:

„En nyfødt Sol i Østen gløder".

Eller fra Haven kunde det ogsaa lyde. Fløjten var en Smule hæs, maaske fik den ikke Luft nok, maaske Onkel var for gammel til at blæse rent.

„Vil du komme, naar jeg vinker med mit Schawl af Caschimir?"

Javist havde Onkel Johannes villet komme, naar hun vinked med den brogede Flig. Det hørte man paa Fløjtens Klang og paa den Maade, hvorpaa han sluttelig sang Visestumpen.

Men jeg husker den Gang, han blev begravet.

Man saa, at den hedenfarne ikke havde været særlig aktuel. Det var et temmelig tyndt Følge, og Kranse var der ikke mange af. Og Præsten løj saa smaat ved Graven, idet han sagde, at Onkel havde været bodfærdig ... Onkel Johannes bodfærdig ... naa, han sagde det nærmest for Familiens Skyld.

„Vil du komme, naar jeg vinker med mit Schawl af Caschimir?"

Det summed om hans Baare, fjernt, fjernt! — — det mumled, det mumled Latter og muntre Sange af let Sorg og Glæde.

Og inde i hans Klædekammer hang Frakker og Veste paa Rad fra hans Ungdom. Fra den Tid, han spændte sine Glacéhandsker paa, saa de knirked om hans Haand, og den guldknappede Stok sprat og dansede ...

Rideture ... Hestevæddeløb ... Og i Hjemmet Stævnemøder, hastige Trin ... tys, en Duft kunde fremmane det hele! En Duft saa hengemt og dog saa ren! Aldrig udartet! Den sirlige uforglemmelige Duft, en Smule sentimental som Ungdommens Galanteri for halvhundred Aar siden ...

En Duft om det, som var engang, gamle Vivørminder, Galanterier, Hvisken bag Vifter.

White Rose.

En Ven af mig fortalte:

Den fine Skabning paa Jorden, den engelske Miss, bruger White Rose paa sit tynde Blondelommetørklæde. Den er saa lys og sirlig, denne Duft. Og den engelske Frøken er ogsaa mangen Gang sirlig og lys. Men pludselig, uden at du kan opdage Grunden, ser hendes kolde, graa Øjne længe paa dig, og du bliver ganske ør ... og ligesaa pludselig synes du, at en dulgt Ild brænder bag hendes dæmpede, kølige Ord ...

Jeg havde en besynderlig Oplevelse i London. Jeg boede i et udmærket Pensionat. Til Bordfælle havde jeg en ung, nydelig Frøken. Hun var noget af det blondeste, jeg har set, hun ligned en af disse hvide, engelske Roser, hvis Blade er yppige af Olje. Jeg gjorde hende smaa Tjenester: rakte hende Osten, eller Oksekødet eller hvad hun havde behov ... Aa, Tak, mange Tak! Den myge Stemme var venlig og høflig ... og pludselig kom en mil-

dest talt snurrig Betoning, som jeg kort og godt ikke forstod ...

Og hendes Øjne ... disse hundred ligegyldige Øjekast, hun levered fra sig, — for saa pludselig, som før sagt, at stirre med de store graa Øjne, saa man blev hed, som drak man iskold Likør.

* * *

En Sommernat laa jeg rolig i min Seng og sov. Jeg vækkedes pludselig. Noget var i mit Værelse. Jeg for op i Halvsøvne og sad og stirred. Jeg gned mine Øjne for at blive bedre vaagen. For jeg drømte vist ... *Hun* stod der foran mig i en fin lyserød Morgenkjole ... fuld af Blonder og Kniplinger naturligvis, hun stod der foran mig, hun den blonde, engelske Frøken, hvis gurglende Stemme altid sagde slige korrekte Ord. Hun havde Lys i Haanden — saamænd havde hun det ... Jeg begreb ingenting, vilde snakke, spørge, hun løfted Fingeren som til: Tys. Hun slukkede Lyset.

Hun blev Fabeldyret. Er det ikke Vampyren, der er bleg, men med blodig Mund.

Jeg forstod i Grunden ingenting. Dette var hende, der for to Timer siden havde siddet i Pensionatets Salon og drukket sin The og spist de smaa Kiks, mens hun snakkede om Kricket og Krocket.

Det første Morgenlys begyndte. Hun smilte hen-

rivende og nikked og kyssed paa Fingeren, mens hun listed bort.

„Du kære, Farvel."

— Jeg traf hende næste Dag. Jeg er ingen Klodrian, det ved du nok. Jeg hvisked ikke noget til hende; man kunde jo have hørt det. Men i et Øjeblik, da ingen lagde Mærke til os, smilte jeg til hende og saa hende i Øjnene.

Løb Hovedet mod en Mur, og du vil føle, hvad jeg følte! Hun saa forundret paa mig, trak sine Øjenbryn lidt i Vejret, som vilde hun udtrykke: hvad gaar der af Manden? Tænke sig til: ikke et Blink i Øjet! Ikke det mindste Smil!

For Fanden! Jeg bandte mange Gange ved mig selv. Hvad skulde sligt være godt for? Jeg havde saamænd ikke drømt, her i mine Arme havde jeg holdt hende fast. Jeg havde endog hendes Blondelommetørklæde, som hun havde glemt ... Det dufted fint og hedt som en ung Rose „White Rose".

Hm, tænkte jeg, selvfølgelig vil hun ikke kende mig mere. Hun angrer nok den Historie. Hun skammer sig dydigen over sin ubesindige Adfærd. Den lummerhede Sommernat var Skylden ...

Et Par Nætter efter sov jeg tungt. Jeg vækkedes af en let Haand paa mit Bryst. Jeg fo'r op. „Ikke blive bange, kære," hørte jeg tæt ved mit Øre, „det er mig ... det er Grace ... det er din Grace."

Der stod hun igen. Hun smilte. Aa, det var Smilet fra sidst ... Og hun selv, den blonde Zitter-

aal ... som man kunde blive rasende paa ... og endda elske netop for hendes anstændige Lader og hendes hyklerske Øjne ...

„Er det nu virkelig dig, Grace."

„Ja, min Ven, det er din Grace ..."

„Hvorfor var du slig, sidst jeg traf dig?"

„Aa, hvorfor spørger du ...? Tænk paa hvordan jeg er nu."

„Men hvordan vil du være i Morgen?"

„Aa, du kære, jeg ved bare, hvordan jeg er nu. Forstyr mig ikke."

Men næste Dag var det mig, som hilste afmaalt.

Blev hun nu ikke lystig? Syntes hun ikke selv nu, at Højtideligheden var en Smule komisk? Nej, hun hilste igen paa den nydeligste Maade ... Spurgte mig senere, trods vi stod for os selv, ganske rolig, om jeg skulde høre en berømt Pianist den Aften. Talte videre om Musik ...

Jeg har hørt snakke om Mennesker med Dobbeltliv. De ved ikke om Dagen, hvad de foretager sig om Natten. Naar jeg saa denne anstændige Mine og hørte denne milde, rolige Stemme, tænkte jeg nu og da: skulde *hun* føre et saadant Dobbeltliv ... Aa nej, disse kolde, graa Øjne, hvor de hykled, og denne lille vakre Haand, som skar Frugt ... aa, saa sømmelig den saa ud, og hvor den dog kunde kærtegne, og det regelmæssige Ansigt — hvor Smilet pludselig kunde trække Fligen tilside og aabne Udsigt til den vildeste Sanserus.

Min Ven tied lidt før han vedblev:

„Jeg tror nok, at Frøken Grace følte en Del for mig. Jeg har mine Grunde til at tro, at hun endog følte svært for mig, trods hun aldrig sagde det ligeud, men mer lod, som vort Bekendtskab var letsindigt ...“

„Javist følte hun en Del, og jeg tænkte ved mig selv: „Naar jeg nu skal rejse — mon hun ikke gør Vanskeligheder? Mon hun da ikke bliver som andre Landes Kvinder, der græder og falder i Besvimelse. Mon hun kræver, at vi skal mødes paa ny? Mon hun ikke sender mig ulykkelige Breve?

Jeg pakked mine Kufferter sidste Dag. Jeg traf Grace blot en eneste Gang. Hun smilte meget venlig: „Nu har De det travlt?“ „Aa ja jeg har.“ „De skal jo rejse i Aften.“ „Ja, med „Sirius“ Kl. 9.“ „Aa, med „Sirius“, og Kl. 9 ... vi ses nok.“ „Det gør vi nok, Frøken Grace.“

Var hun ikke en Smule bleg? Dirred ikke hendes Mund, medens hun talte de ligegyldige Ord?

Nogle Timer efter vented den Vogn udenfor, som skulde køre mig til Skibet. Jeg sagde Farvel til alle i Pensionatet. De var alle yderst venlige. Jeg tog dem alle i Haand ... jeg vented paa Grace; hun maatte da komme. Men hun kom ikke ... Værtinden søgte hende, kom tilbage og rysted paa Hovedet; Frøken Grace er ikke paa sit Værelse ... Jeg skal hilse hende fra Dem ... hun maa være gaaet paa en Koncert.

Jeg kørte ned til Skibet. Ordned min Bagage og gik op paa Dækket. Der var endnu et Kvarter til Skibets Afgang. Jeg stod stille ved Rælingen og saa opover Kæmpebyen. Dens Millioner af Lygter og Lys var tændt, en rødlig Taage stod højt mod Himlen ... Alle dens Rigdomme, dens Forlystelser, dens Herligheder ... Jeg tænkte ikke saa meget paa dem, jeg tænkte paa en blond, vild, ufattelig Pige, som jeg elsked et bitte Gran, unægtelig ... og som jeg nok tror kunde fordrage mig med ... og som faktisk lod mig rejse uden at unde mig et Farvel ... som sagde mig et koldt: „Aa, vi ses nok" som sit sidste Ord.

— Jeg hørte pludselig lette Skridt, og jeg følte nogen gribe om mig ... en fin, hed Duft af Kvinde og Roser ... „Aa, Kære, Farvel, kære, kære!" Jeg vendte mig ... Grace i en stor Aftenkaabe, hvorfra hendes myge Skikkelse smutted frem.

„Er det dig, Grace ... Saa kom du alligevel for at sige mig Farvel."

„Jeg turde ikke staa blandt de andre ... det vilde være ondt, og jeg havde ikke magtet det." Hun smiled sødt: „Nej, du kære, da havde jeg vist ikke længer kunnet hykle."

„Farvel, kære Grace ... du ... min ... disse Maaneder i London ... jeg husker *dig* først og fremmest."

Dampskibet ringede til Afgang.

„Farvel."

„Farvel."

Hendes store graa Øjne glimred af Taarer ... Saa trak hun Sløret ned for sit Ansigt og hopped let og forsigtigt i Land ... Hun vendte sig endnu engang, sprang saa i en Vogn, der rullede afsted ...

En fin Sky af White Rose laa og drev i Luften efter hende og trængte i et Nu gennem Londonerluftens tunge Kulrøg og Taage.

Myrrha.

I.

Til Patricieren Appius' Hus kom en Morgen en Slave og indbød Husets Herre til Gilde. Slaven var gammel. Hans Klædebon var slidt og hans Stemme svag.

„Til Gilde hos Myrrha i hendes Hus ..."

Appius var tankefuld den hele Formiddag.

Medens han baded, medens hans Slave salved ham, medens han spiste ... den hele Tid sad han uden at mæle et Ord.

Han var Olding. Det var længe siden, han havde gjort Anstrængelser for at synes ung. Han havde ogsaa haft mange alvorlige Ting at varetage de senere Aar. Han var en ivrig Statsborger og Embedsmand med purpurbræmmet Toga.

„Til Gilde hos Myrrha ..."

Han saa sit Ansigt i Spejlet, han glatted sit tynde Haar og ønskede sig en Laurbærkrans om Issen af den fyldige Art, Cæsar brugte at smykke

sig med, da han frygted for, at Roms unge Piger skulde se, han var skaldet.

Cæsar, den store Statsmand og Verdenserobrer, og dog skælvende for de unge, smukke Pigers Foragt, der intet Hensyn tager til det skaldede Hoveds Visdom og Snille. Ak, ingen er saa grusomme som slige fra Ungdommens og Skønhedens Rige. Hvad vil hun have, naar hun begunstiger den gamle Mand? Guld! timeligt Velfærd! Derfor killer hun sin Olding paa hans skaldede Isse og taler begejstret om hans Betydning for Statens Trivsel, medens hun tænker paa, hvordan hun skal undgaa hans gamle Krops Berøring, og medens hun smiler ved Tanken paa, hvor sødt hun skal kærtegne sin unge Elsker, naar den dumme gamle er borte.

Myrrha ... for mange, mange Aar siden ... fyrreogtyve Aar siden maaske ... Myrrha ... Roms Elskovsgudinde ... den skønne unge Kvinde, hvis Øjes vellystige Melankoli blev besunget af tre Digtere.

... Hendes Fester var berømte i det rige Rom. Den ufatteligste Luksus udfoldedes der. Stege af store, gyldne Karper og ukendte Fugle, Vine fra Ægypten og fra rige Øer i Havet langt mod Syd, sjældne Frugter midt i Vinterens Kulde ... der nævnedes tusind Ting, der skulde give klar Besked om Myrrhas forfinede Ødselhed.

Og der gik ogsaa dunkle Rygter om Myrrhas Røgelseskar, hvori mystiske Urter brændte, besyn-

derlige, orientalske Dufte, der hensatte den, der indaandede dem, i den højeste Lyksalighed. Men dette Kar brændte kun for den, hvem Myrrha elsked.

Myrrha ... Myrrha ... Navnet sang i Appius Øre ... han havde elsket hende ... hun havde elsket ham ... medens de mystiske Urter dufted, havde han følt hendes glødende Legeme hvile ham nær ...

Appius bar sit Hoved rankere end ellers, da han kort efter forlod sit Hus. Han gik henad den solbeskinnede Gade og naaede Forum Romanum. Han saa og saas. Han hilste og hilstes.

Han standsed ved en Gruppe af fire højbaarne Mænd, som han kendte. Appius blanded sig i deres Samtale. Den omhandled som altid, hvad der angik Statens Velfærd. Men sandt at sige, Samtalen var mat. Og tilsidst blev en af dem, den ærværdige Senator Flaccus, grebet i den latterligste Tankeløshed og Selvmodsigelse. De andre lo, og han lo selv med. „Ja, jeg er tankeløs i Dag," sagde han. „Jeg gaar om og falder i Staver. Jeg skal nemlig til et sælsomt Gilde i Dag."

„Myrrha," raabte de andre, og alle fire lagde Fingeren paa Panden: „Ha, ogsaa du skal til Myrrha," sagde de i Munden paa hverandre. „Javist, ogsaa du var med den skønne Tid for længe siden."

II.

Paa den fastsatte Tid traadte Appius ind i Myrrhas Hus; han retted sig og mumled: „jeg skal nok gøre Festen Ære.

Den gamle Slave kom med en Fakkel. Han lyste Appius ind i et stort Værelse. En Række Løjbænke stod langs de to Vægge, paa disse havde flere Dignatarer taget Plads, og nye kom. Der var en stor Genkendelse den hele Tid.

„Ogsaa du, Appius! Velkommen til Festen!"

„Ogsaa du, Flaccus! Og du, Octavius!"

„Og du, Publius! Og du, Julius!"

De var omsider komne alle, og alle vare Oldinge og alle talte højt og mange lo. Paa en og anden gammel Kind tegnede sig en svag Rødme, og flere matte Øjne fik en munter Glans. Disse Vægge og dette Gulv, de kendte det igen, og hist saa de ud i Haven, som nok var forsømt, men som var herlig, fordi den vakte Minder. Se, hist havde de bugnende Borde staaet, og Sangen lydt, og ad den Aabning plejede Myrrha at komme ind. Engang kom hun endog ridende paa en gul Leopard og hendes Øjne var tunge af Løfter om Fest, fuld af det Afsind, som skænkes af Guderne.

— — — Pludselig sloges et Tæppe tilside. Og den gamle hæse Slave kom ind. Han hævede Fingeren i Vejret og raabte sin Herskerindes Navn: „Myrrha kommer!" Han gentog det tre Gange og forsvandt.

Alles Munde blev aabne af Opmærksomhed og alle stirred.

Se, der kom nogen ... et besynderligt Syn. En gammel Kvinde, hvis Øjne stirrede, saa de syntes

døde i Fortid, hvis Næse ikke længer syntes at indaande Livets Pust, hvis mystiske, blege Kind havde Mumiens forunderlige Dødbleghed og, hvis Mund havde sammes Evighedssmil. Men nogle store brogede Stene hang endnu og straaled om hendes Pande, og hendes tynde Fingre glimrede af Guld.

Gæsterne stirred. Hun saa ikke paa nogen af dem; men smiled til dem alle. Hun smiled med alle Tænderne, saa de tilsidst saas dødningehvide og smitted Ansigtet med sin Uhygge ... Hun kom nærmere, og i sin Haand holdt hun det brændende Røgelseskar hævet højt op ...

Og hun gik til den første Gæst ... og holdt Karret under hans Næse. Hans Mine havde før ved Synet af hende været benauet, ja angst; nu spilede han hele Ansigtet op i Genkendelse og Velbehag, og han sugede Røgen begærligt ind og faldt saa tilbage i Rus og Glæde.

Hun gik til den næste og Kredsen omkring. Hun talte ikke, saa end ikke paa nogen af dem. Hun kom til Appius. Han stirred paa hende og mumled: „Myrrha", og i hans Røst var der Rædsel. Hun holdt Karret under hans Næse, og Røgen omvifted ham. Han nøs' to Gange og snapped begærligt efter Luft ... saa smilede han ... en prægtig Tid steg frem for hans Sjæl, hundred skinnende Fester saa han paa Rad, og midt i dem alle skimted han Myrrha ... Hendes Hoved paa det yppigslanke Legeme, som en sjælden Blomst paa en saft-

fuld Stængel ... Myrrha ... og jeg Appius ... hører til Roms rige Ungdom ... vi nyder sammen den skønne Ungdom.

III.

Appius vaagned. Hans Hoved var tungt af Søvn.

Hvor var han? Her laa han jo paa en Løjbænk, i et stort Rum, som han ikke kendte.

Se, der rejste nogen sig ved hans Side.

Hvem der?

Octavius? Er det dig? Hvor er vi?

Men pludselig tog han sig til Panden. Nu erindred han alt. Og han hvisked ængsteligt: „*Hun* er her vel ikke mere, Octavius?"

Nej — hun var der ikke mere. Og dog var de ingenlunde alene. Fra andre Bænke sneg sig ærværdige Oldinge med rystende Knæled og bøjede Rygge, og den gamle Slave lukkede dem ud og hilste dem ærbødigt med sin hæse Røst.

Appius samlede sin Toga omkring sig og passed end ikke, at dens Folder fik det rigtige Fald. Men han skyndte sig bort.

Han gik gennem Forhallen, hørte Slavens hæse Røst, og han gik gennem den forsømte Have, og denne Have forekom ham gusten som en Ørken, og i Midten stod Fontænen, tør og sprukken som en Tunge, der vansmægter.

Han saa ikke, hvilke andre ærværdige Mænd, der samtidig skyndte sig bort, rystende af Savn og Ælde.

Og de saa ikke paa ham. Alle saa helst at snige sig bort. Røgelseskarret brændte ikke mere. —

Gamle Kufferten.

I.

Jeg sidder og ser paa den og den triste Sandhed staa klar for mig:

Gamle Kufferten er udtjent. Den orker ikke mere. Med sine mange gule og blaa og røde Stempelpapirslapper ligger den ærværdig og ubrugelig som en gammel Skude, der omsider maa stryge sine Flag og Vimpler og sige den skønne hvide Verden Farvel.

Gamle Kufferten kan ikke mere! Dens Laas er i Ustand, Remmene er udslidte, den løsner i Sammenføjningerne. Den sidste Gang den skulde sendes og anmærkes, rynked Jernbanemanden paa Næsen: „Den Kuffert der? Havde den ingen ordentlig Laas? Og den revned jo snart. Ja, man maatte selv ta Ansvaret.“

Det var andre Dage, da den kom fra Læderhandleren, ny og straalende med Nysølvlaas og med funklende Spænder.

„Naada!“ raabte min økonomiske Onkel, „det var

en svare flot Kuffert. Slig fin Kuffert har *jeg* aldrig ejet. Men *du* ... jo *du* kan sagtens ha Raad!"

Dette med at Onkel aldrig havde ejet saa fin Kuffert, men at jeg nok kunde ... var ment som en spydig Irettesættelse af Onkel. En Paamindelse om Sparsomhed. Eftersom Onkel var noget i Retning af Millionær. Mens jeg — ejed ikke meget mere end Kufferten og saa Penge til en Jernbanebillet ...

Men den Tanke gjorde ikke saa farlig ondt. Jeg skulde ud paa Rejse. Kufferten laa der ny og funklende og vilde med. Ud til de fjerne, dronningstolte Byer, fulde af Eventyr og Fagerhed.

— Saa fik Kufferten sin første røde Lap paa. Og ud i Verden bar det! Den kom til sit første store Hotel og blev hentet af en tyk Mand med Guldsnor om Huen ... den kom i godt Selskab, midt iblandt fine og meget berejste Kufferter omkring det store Springvand midt i Hotellets Forstue ...

Men siden den Dag fik den tidt andet at prøve. Den havde mangen Gang en besværlig Rejse. Og den mukkede ikke, om Rejsen var aldrig saa besværlig. Paa Jernbane, paa Dampskib, i Dagvogn og i Droske, paa Skulderen af en rask Sjauer, paa et reglementeret Bybuds Dragkjærre, paa Ryggen af et Æsel — kort sagt overalt og paa alle Maader.

Og Lap kom efter Lap.
Gule, blaa og røde.

II.

Jeg sidder og river dem af, disse falmede Mærker. Jeg løser dem lemfældigt, og frem stiger By efter By, Land efter Land, Haver og Floder og Vande.

Store Taarne blinker mod Solen. Længere borte strækker Husenes jævne Skare, og dér i Udkanten af Byen kommer Masser af store, graa Kaserner.

Taarnene er prægtige med sit Marmor og sit Guld, men Husene og de store Kaserner er mærkeligere. Thi inde i hvert eneste af disse bor der Mennesker, og hvert eneste af disse Mennesker har sit eget Liv, sin Sorg, sin egen Skæbne.

Nogen vil indvende: Man behøver ikke at rejse til de store Byer for at træffe Mennesker med Liv og med Skæbner. Menneskene findes herhjemme ogsaa, i hver liden By, i hver liden Krog paa Landet. Javel, ganske sandt, men alle disse Millioner i de store Byer derude! Har du staat ved Verdenshavet? Selv om det er blik stille, hører du tidt en stor, uforklarlig Tone fra dets umaadelige Flade ... det er som Draaberne levede ... de lever anderledes end de smaa Indsjøer ... Saadan med Millionbyer ... gaa i den fjerneste, mindste Gade, og dog vil noget sige dig, hvor du er. Du vil fornemme Millionernes Aandedrag.

Jeg river, som sagt, de falmede Mærker af. De stiger frem, Byerne: London, Berlin, Paris, Rom, Hamburg ... hver med sin Ejendommelighed, hver med sin Luft ... alle ens paa sin Vis ... alle Byer i vort Europa. Selv Rom, den evige Stad, Byen med Rod i urgammel Tid ... omtrent som de andre ... nogen Forskel naturligvis, men ingen Væsenforskel ... Jeg sidder forresten længe og betragter dens Mærke med Erindring om det skønneste Hotel, et Hotel med Marmorsøjler og gammel italiensk Mosaik, et Hotel med Forgyldning og med gamle Malerier, et Hotel uden Mage: GRAND HOTEL CONTINENTALE ...

Der river jeg Lappen af, hvor Hamburg staar. Her er ingen Marmorsøjler. Nej, Hamburg er for mig de sorte Arbejdere paa Elbens smaa Dampbaade, de som rejser ud og ind og sætter Hamburgs store Arbejdssvinghjul i Kredsløb. Og saa er Hamburg for mig Elben selv: Floden med det skønne Navn og det grumsede Vand. Den som bærer de mange Skibe paa sin brede Ryg. Skibe med alskens Last ombord. Last fra Syd og fra Nord: Krydderier, Silke og Vine fra Middelhavet og Sild og Klipfisk fra Bergen udi Norge.

III.

Se, alle disse europæiske Storstæder, de er brilliante, de har hver noget af hvert, hvorom man kan

berette ... Men som sagt, de er alle saa temmelig ens.

TUNIS ... noget nyt! ... pludselig noget helt nyt! Lad mig rive den Lap af forsigtig, saa den ikke gaar istykker ... TUNIS, lad mig mindes din Himmel, der er blaaere end Safir ... TUNIS — lad mig hviske dit Navn, der lyder som Middelhavsvindenes Sus i Orangelunde ...

De hvide Bygninger, de mørkløvede Palmer, alle Tings tørre Farve ... Araberne med de alvorlige Ansigter og de smaa, fine Hænder ... de besynderlige Kvinder, hvis Blik i et Nu, mens Sløret løftes, kan brænde som Ild ...

Golfen udenfor, de høje Klipper, ofte en med Palmer overlæsset Kyst.

Bølgerne trækker sig ind, brede, dovne, hvidkammede, brister mod Stranden, som hendøende Sus. De fortæller, at i denne hvide By er Livsbølgen lang og yppig og uden Brænding. Glidende mod Døden som mod en bred dunkel Palmekyst.

Naa, vi behøver ikke at lytte til, hvad Bølgerne fortæller. Vi behøver bare at spørge Mennesker fra vort firkantede, velkonserverede Europa. Alle, selv den tørreste Mand, vil sige, at han mindes fra disse Egne af Jorden en Himmel, der er mere straalende end nogen Himmel hjemme. Og at han husker, hvor Blomster og hvide Huse funkler gennem Luften, som skulde de have annammet Ædelstenens Glans.

* * *

Der er andre brogede Mærker med Navne paa Byer ... man husker disse Byer og man gemmer Mærkerne særlig godt. Ikke fordi Byerne var de stateligste og ikke fordi Hotellet var saa prægtigt, — kanske det var i en afsides Gade, hvor Flagermus fløj ud i Kveld — men fordi man der oplevede noget, der i Mindet taarner sig op over de stolteste Byers Taarne og Spir.

Og maaske jeg mindes min gamle, afdankede Kuffert med størst Taknemmelighed, fordi den fulgte mig til de Byer, hvor noget af Livets Eventyr, noget af den hemmelighedsfulde Skæbne vented.

Livet er fattigt nok. Man griber altid med Begær de funklende Roser. Tager dem og gemmer dem ... man har tidt vanskeligt for at tale om dem og sige, hvad de gav.

Men naar man holder de gamle Mærker i Haanden, kommer mange Tanker til én ... man sørger blot, fordi den gamle Kuffert er udslidt. Den synes os et Varsel om, at man ikke skal opleve de Dage endnu engang.

Bohêmeliv i Berlin.

Det var et uroligt Foraar vi havde.

Vi bevægede os fra de morsomme store Pensionater, hvor Folk fra alle Lande boede: snerpede, usædelige Englændere, Russere (af hvilke en gjorde sig bemærket ved at sidde i Pels foran Kaminen i 15 Graders R.) Kunstnerinder fra mange Lande, Amerikanerinde med faste, graa Øjne og akkurat saa kolde som isafkølet, tør Champagne . . .

Vi bevægede os fra slige Pensionater til Ærtesuppekældrene, hvor der næsten altid i et Rum for sig sad en Del underlige Mennesker: forarmede, adelige Polakker, der hviskende foredrog hemmelige Breve og Artikler, der var bestemte for anarkistiske Blade, deres Veninder, blege Polakinder med vellystigt melankolske Øjne, nu og da en begejstret norsk Pige, der elsked de fordrevne Polakker med sand Herosdyrkelse, af og til en og anden Udlænding, der var „sikker" . . .

Vi var optagne i Kresen. Vi hørte, hvor der taltes ivrigt og brændende: hastige, absurte Stumper,

hellere tre Ord end ti. Men saa godt jeg husker en Formiddag: En af Polakkerne holdt en Tale mod „den pansrede Næve", mod Militarismen. Og der lød pludselig Larm fra Gaden: en hel Bataillon drog forbi ... Soldaternes taktfaste Slag mod Stenbroen, Hovslaget fra de Kommanderendes Heste, og saa Musikken: Horn og Trompet og Basun og den høje, stikkende Fløjte — det hele raabte ligesom: „endnu er det *os!* endnu har *vi* Magten!"

Men mest tog vi Kursen til den lille Vinstue „Sorte Gris" i Neue Wilhelmstrasse: der kom Holger Drachmann nogle Gange, og August Strindberg sad næsten hver Aften der og sang og spillede Guitar for os ... „Piccolo, hole mein Guitar", sagde han, og Kafégutten gik paa Hotellet, hvor Strindberg boede, og hentede Instrumentet. Alvorlig talt synes jeg ikke den store Svensker var nogen fremragende Musiker, men jeg tror heller ikke, han selv fandt det. Men han dyrkede ogsaa Malerkunsten, og i den vilde han være Geni, hvilket jeg dristigt paastaar, han ikke var. Han forærede, da han rejste, Værten i „Sorte Gris" et Billede, som denne henrykt lod indramme og hænge paa Hædersplads en i Vinstuen. Han fremviste det som Kaféens Seværdighed og kaldte det snedigt for „Sorte Skyer".

Strindberg talte meget om Kvelderne. Jeg tror allerede da — det er vel nu 12 Aar siden — hans Inferno begyndte at dannes hos ham. Han sad altid sammen med en eller flere Læger og udviklede sine

Teorier i et stærktfarvet, flydende Tysk. Der var blandt disse Læger et Par berømte Kirurger, en og anden Nervelæge. De syntes at føle sig i høj Grad fængslede af Strindbergs barokke Paastande.

Jeg husker flere af dem. En Kirurg, der ligned en flot Jægermester; en blond, solid Germaner, der altid holdt Tale for Strindberg, jeg husker en Nervelæge med et koldt og dog glødende Blik. Hans Øjne havde i Sandhed faaet noget sært ved sig — maaske paa Grund af hans daglige Stirren ind i de Sindssyges angstfulde eller slukte Øjne. Hvor han sad og lytted opmærksomt paa den store Huleboer, Strindberg, der sad foran ham, og nu og da slyngede Bunker af Tanker ud, der saas som Verdner i Lystaage. Hvor denne sære Mand interessered ham; denne Vildmand, der tror sig at være en stor moderne Regnemester, men hvis egentlige Fortjeneste det dog er at have lyttet til Verdens Pulsslag, at have fundet „Urnaturen" i alt „moderne", at have revet det løst og holdt det op som et blødende Stykke Kød, saa vi alle saa det ...

Det var et uroligt Foraar ...

Flere og flere samledes og mødtes: i de store Pensionater, i de smaa Ærtesuppekældre, i „Sorte Gris"; Nordmænd, Svenskere, Polakker, Tyskere. Hver Dag bragte en ny: en Dag kom pludselig Bruno Liljefors til Stede, han, der i sine dejlige Billeder udfandt det hemmelighedsfulde ved Dyr, næste Dag sad Fru Tavastjerna der, atter næste Dag kom Chri-

stian Krohg med Fru Oda Krohg, saa igen Edvard Munch og Gunnar Heiberg, lidt efter den norske Kaptajn Segelcke, der studerede Malerkunst, desuden den tyske berømte Tegner Schlittgen, hvem Fyrst Bismarck satte over Lenbach: „ak," skulde han have sagt, „Schlittgen er nu alligevel den dygtigste Kunstner i Verden."

* * *

Jeg kom igen mange Aar efter. Jeg kom til Pensionatet ... der boede ingen kendte nu. Jeg gik til Vinstuen; der var øde og tomt. Der sad et Par sinte, gamle Fyre foran et Glas Øl og var rasende, fordi Værten ikke havde flere Frankfurterpølser igen ...

— Men ud paa Eftermiddagen traf jeg uformodet en af de Læger, Strindberg omgikkes under sit Berlinerophold. Vi gik sammen. Jeg spurgte, hvor jeg helst burde tilbringe Aftenen. Han tænkte sig om. Ja, sagde han ... disse Varieteer er jo temmelig trivielle ... og i Teater gaar jeg næsten ikke mere. Vort Teaterpublikum er ikke længer naivt, men mageligt og „højstæret". Dets Dovenskab og Værdighed nedsmitter al Kunst i Teatret. Men det er sandt: idag er det Fredag: kom og bliv med mig ... lad os gaa paa en Klub, jeg er Medlem af. De vil høre og se noget, De ikke har hørt og set før. De vil høre lidenskabelige Kunstelskere meddele sig til hverandre. De fleste af dem er Amatører, men

af stort Talent. De vil maaske høre en Mand foredrage Wagner, fordi han ikke alene er musikalsk, men fordi Wagner er hans Liv ... De vil maaske høre en besynderlig Herre fremsige nogle Vers. Han er berømt Filolog. Versene har han oversat fra den tidlige Middelalders Latin. De vil forstaa, at den Mand elsker disse Legender, som en ung Mand elsker sin Pige. Naar han fortæller de gamle Vers og Legender, vil De stirre ned i et Dyb af Tider, som De ikke kender; men se og hør ham, og De vil maaske forstaa deres dybe Mening. De vil ganske sikkert iaften høre en mærkelig Violinist. De vil spørge Dem selv, hvilken Komponist han spiller Stykker af. Jeg kan alt nu fortælle Dem, at han improviserer.

Og Publikummet er ikke mageligt og højstæret. Og det sidder ikke paa Vagt, beredt til at forhærde sit Sind. Ej heller med samme Øjne og fuldt af Kælenskab. Det høres gammeldags og svulstigt ud; men jeg siger dog: Vor Sal er en Offerlund. Der er mangen Gang mere Højtid blandt os end blandt Alverdens Publikum ...

Lad os gaa derhen.

Vi stod omsider i en middelstor Sal. Der var alt mange Mennesker samlet. De var klædt paa som til høj Fest. Kvinderne havde meget stilfulde, elegante Dragter, men ikke enkle, ikke forsigtige, nogle af dem endog helt fantastiske, men hvor de blev

baarne! En smuk Dame med et ejendommeligt Ansigt, halvt klassisk, halvt perverst moderne, bar en folderig Dragt af tung mørkerød Silke med sorte Islæt, og i hendes Haar var der flettet levende dybrøde Roser. En anden Kvinde, en høj Russerinde, bar en sær, gammeldags Dragt, fuld af barbarisk, gylden Pragt. Det var nok en gammelrussisk Nationaldragt, og hun bar den med Anstand, skønt hun vel næppe var over fem og tyve. Der var andre, jeg har glemt de fleste. Man snakked sammen og lo. Men der var en heldig Tone tilstede blandt dette Publikum. Ingen Nysgerrighed, ingen Glanen efter den eller den. Ingen Konkurrence. Ingen hviskende Bemærkninger.

Pludselig blev der mørkere i Salen. Der borte ved det store Flygel stod en ældre Mand med sin Violin under Hagen. Nogle lette prøvende Strøg. Saa begyndte han at spille.

Jeg hørte aldrig forunderligere Spil. Man kan høre dejlige Toner, Yaye, Friedberg, Sarasade . . . men det daglige Kav, Rutinen, sløver dem tilsidst. Deres Virtuositet huler dem ikke sjældent ud. De bliver overmodige. Men ingen maa være overmodig lige overfor Violinen. Dette Instrument kræver Slagtoffer. Dén er Instrumenternes store Dæmon. Den spænder fra Krystalhimlen til Helvede. Selv den herligste Menneskerøst er fattig mod den. Den ejer alle Kunster og Videnskaber og alt Liv. Den er Matematik, men den er er ogsaa Alkymi. Den ejer

Stjerner, der svinger i Lys og Baner, men den mumler nu og da dunkel Astrologi. Den er klar Dag, men den er ogsaa Drøm. Den ejer det skarpeste Lys og den blødeste Dæmring. Den har en febersyg Hjernes Syner, men den har ogsaa et koldt Hovedes Beregninger. Den har den dybeste Hulken og den bitreste Haan. Da Gud vilde skjule for Menneskene sin Himmels og sit Helveds Mysterier, lo han ondt og gav Menneskene Violinen, for at de dog skulde ane Mysterierne. Thi den hvisker til dulgte Sanser.

Denne Violintone, der nu steg frem, var ikke blaseret. Jeg har hørt en eneste Mand spille paa lignende Maade, improvisere ligesaa forbløffende: Sigbjørn Obstfelder. Men hans Tone var mangen Gang uren. Den Tone, der nu hævede sin Røst var ren. Den spandt sig om En, den trak En med sig . . . selv om man stred imod . . . og man gav sig tilsidst gladelig over.

Og nu Improvisationens Akkompagnement — det fulgte ydmygt, hvor det skulde, det taug nu og da, meldte sig igen, brød pludselig frem, naar det havde noget at sige, gættende sig til Toner, som kom, følende sig frem med varsom men sikker Søvngængerhaand.

Der kom et nyt Nummer: en Mand kom frem, en mørk, stille Mand med et koldt Blik bag en blinkende Lorgnet, næsten skaldet; hans nervøse, hvide Fingre holdt hele Tiden en tynd Cigaret, den,

han nu og da førte op til nogle smalle Læber, mekanisk, uden at røge. Cigaretten og det flygtige Smil var hans Maske. Han læste Heine og Lenau. Ingen Bevægelser, hans Stemme lød kold og dog gennemstraalet af Digtets Aand. Han læste andre Ting. Tilsidst af Thomas af Quincey. Han læste af dennes Suspiria de profundis. Der var stille, alle følte det, som mødte dem en Afdød, der uforskyldt havde været ulykkelig ... Han sluttede med nogle underlige Linjer om „Mørkets Moder“:

„Ti, naar vi taler om hende. Hendes Rige er ikke af denne Verden; thi da vilde kun faa Mennesker leve. Hun tør kun nærme sig den, hos hvem en dyb Natur er bragt til at skælve ved ydre og indre Rystelser. Hun er Afsindets Moder og den, som opfordrer til Selvmord. Mange Huse gaar hun forbi, men dér, hvor hun vil ind, stormer hun alle Mure. Og hendes Navn er mater tenebrarum: „Mørkets Moder.“

Han stod bleg deroppe og taug.

Hans Mine havde forraadt ham. Maaske følte han sig uvel som den maa føle sig uvel, der har aabnet sit Hjerte for meget ...

Der kom nye Numre. Et, hvori fire unge „græske“ Piger vekselvis sang hinanden til ... det var ikke helt godt.

Vi gik. Hvad vi husked, var de to Mænd, der talte til Mænd. Violinisten og den stille Oplæser.

Hvor Salen havde været forunderlig: de tilstede-

værendes Ansigter, der saas blege i Halvmørket: i Sort og Hvidt, i Silke med Blomster ... Nutid ... og dog et stille Sted ... uden Paatrængenhed og Billighed ... et ejendommeligt Minde.

En Asket.

I.

Jeg er nu i Paris, og i denne By skulde jeg da kunne glemme alle brydsomme, indviklede Affærer. Men den aparte Oplevelse, jeg havde paa Jernbaneturen forleden, forfølger mig og lader mig uden Ro.

Naa . . . jeg glemmer den vel . . .

Men lad mig nedskrive den. Kanske det kan hjelpe mig til at blive den kvit. Blive kvit særlig ham, Asketen, med de besynderlige Øjne og det uforklarlige Smil.

Tro nu ikke, om De beslutter Dem til at læse Historien, at De faar lære store Begivenheder at kende. De vil ikke høre Revolverskud. Ingen trækker i Allarmstrængen og giver Nødsignal. Og dog, et Drama udspilledes alligevel i den stille, polstrede Kupe . . . én var sikkert i Nød; men ingen hørte det af hans Mund, ingen Bevægelse forraadte ham, der han sad.

II.

„Phi—i—i—i!“ det peb langtrukkent. Toget skulde afgaa. Man tog hurtig Afsked. Man kyssedes og nikked. En, to, tre! alle Døre sloges i igen, én efter én, med dumpe Smeld.

Og langsomt gled Toget ud ...

Der var fire i Kupeen foruden mig. Paa min venstre Side sad en fed gammel Dame, som straks lagde sig til at sove og ganske ugenert sparkede paa mit Plæd. Lige overfor mig sad tre Mennesker, to Mænd og en ung Kvinde.

Jeg saa et Øjeblik paa de tre.

Den ene Mand var meget bleg og mager. Jeg har sjeldent set slige spidse Knæ. Hans Kindben var udstaaende, saa Huden strammede over dem og blev blaahvid, noget sort Skæg hang glansløst i hans Ansigt som tynd Hesteman. Han havde en eller anden Fejl i sine Øjne. Han skeled paa en paafaldende Maade med dem begge. Saa han nogen ret ind i Ansigtet, forenedes Blikket fra begge hans Pupiller til ét, saa det sandfærdigen saa ud, som et stort Dobbeltøje stirrende paa én ... og stirred saa vedholdende, at det generede.

Jeg tør ikke udtale nogen Formodning om hans Livsstilling eller nogetsomhelst andet. Jeg ved blot, at hans Ansigt og hans Skikkelse virked paa mig, saa jeg blev underligt nervøs. Jeg tror, jeg har set et lignende Ansigt paa Billeder, der fremstilled

Munke, som var bange for Livet og som samtidig pirredes af sygelig Livsbrynde. Jeg har særlig set hans Udtryk paa Kirketavler forestillende den hellige Antonius, der til højre havde Døden og dens flængende Svøbe, til venstre Vellysten og alle Syndens Tillokkelser — og som i Grunden elsked dem begge.

Hun som sad ved hans Side, var hans unge Kone. Det hørte jeg snart af Samtalen.

Hun var bedaarende. Det lidt lade Udtryk i hendes Ansigt, hendes mørke Øjne, der tidt løftedes med et Smil, et meget sanseligt Smil, som husked hun sin sidste Henrykkelse og længtes efter næste, hele hendes nydelige Person, der syntes gennemlyst af stille, men rasende Livsbegær — alt hos hende danned den Kvinde, i hvis Nærhed Mændene blir urolige, stille urolige, naar hun er en Dame og fører sig ulasteligt, forbitret urolige, om hun allerede er en andens.

Og han havde altsaa vundet hende — Asketen med det store Dobbeltøje. Hvad var Grunden, mon?

„Hm," tænkte jeg ved mig selv der jeg sad „en slig smuk Kvinde som hun har vel faaet nok af kække Kavalerer og almindelig Kurtise. Hun længes vel efter Tilbedelse i Støvet . . . og det kan vel han give hende, Manden med det blege Ansigt og den begærlige Mund. Det kan vel han give hende som ingen anden. Hans Dobbeltøje kan vel

stirre hende fordærvet ... Dobbeltøjet, havde ikke Kyklopen sligt et? Hvem ved om ikke Asketen skjuler en Kyklop bag sit magre Udseende.

III.

Lad mig, medens jeg husker det, nævne, at da jeg paabegyndte den lange Jernbanetur, sad Parret alene og snakked sammen og var tilsyneladende rolige og lykkelige. Det var, medens vi holdt ved en belgisk Station, at den Mand kom ind, som jeg før nævnte som den fjerde i Kupeen.

Han var en af de unge Mænd, der nok kan være stærke, men som dog har noget kvindeagtigt ved sig, en af de lykkelige som næsten alle Mandfolk hader, men som mange forfinede Kvinder elsker ... og som gengælder Mandens Had og Kvindens Kærlighed, ja som først rigtig lever og aander, naar der er Kvinder til Stede, som de kan erobre.

He, denne unge Fyr! Han kom ligegyldig ind i Kupeen. Han havde vist ingen Illusioner knyttet til den Tur. Til Overflod var Asketen og den fede sovende Dame de første han saa ... han vented sig næppe mere.

Men saa oplodes pludselig hans Øjne, og han blev den unge Frue var. Og fra nu af var han en anden. Hele hans Væsen blev et andet. Nu saa man først, at han var en vakker ung Mand, nok fin som en Frøken, men stærk og gylden og begærlig.

Hans Øjne blev faste, hans Træk blev kække og vaagne. Hele hans Væsen rørte sig levende.

Det var tydelig nok den unge Frues Nærvær som virked alt dette hos ham. Men tro ikke, at han lod det komme tydeligt frem . . . Nej, han var meget velopdragen. Ingen Mine, ingen utidig Stirren. Hans Øjne forvilded sig ligesom tilfældigvis bort did hun sad; men da — hvor han i et hastigt Nu nød hendes Skønhed, hvor han suged hende ind! . . .

Mærked hun det? Jeg tør svare Ja hun gjorde. Hun mærked den unge Mands begærlige Bøn — saa stille den end fremkom. Og jeg saa, hvor den behaged hende inderlig. Hendes Ansigt var det samme som før, hendes Mine havde endog et alvorligere Udtryk end før; men hendes Øjenlaag dirred, og et lynsnart Blik skød nu og da ud . . . hen paa ham? hm, vanskeligt at svare paa . . . maaske hun saa ud af Vinduet . . . eller mon hun saa paa den fede Dame? . . . Eller ramte alligevel Blikket ham der ligeoverfor? . . .

IV.

Nu begynder det indviklede ved Historien.

Jeg er sikker paa, at hendes magre Asket af en Mand mærked, at hans Frue var optaget af den nyankomne. Han kunde mærke hendes pludselige Taushed, han kunde maaske høre en Forandring i

hendes Stemmes Tonefald, han kunde maaske se ... ja hvad han kunde han *ikke* se? Sligt Kyklopøje han havde! Det kunde da sikkert indfange de skjulteste Ting. Det kunde desuden være allestedsnærværende, lade som om det saa i Gulvet og i Virkeligheden udspejde Taget, lade som højre Side var den interessanteste og i Virkeligheden give Agt paa den venstre Side. Ja kortsagt, hvem Fanden kan kontrollere et Dobbeltøje?

Jeg tror kortsagt, at han forstod, at den unge fremmede Mand og hans unge Frue rent ud sagt længtes efter hinanden. Om De nogensinde opdager sligt, saa lar De selvfølgelig Manden sidde der og længes og De gir en god Dag i Deres Frues Griller, og senere paa Dag, naar Endestationen er naaet, tiltaler De Fruen lidt kortere end sædvanlig, antyder maaske, at det skal vare en Stund, før hun næste Gang blir med paa Rejse ...

Men mindst af alt kunde det dog falde Dem, som ærligt Mandfolk, ind at knytte Samtale med den fremmede Mand, som begærer Deres Kone for at kunne præsentere hende for ham. Allermindst kunde det falde Dem ind, naar De ser, hun allerede er betaget af ham, og at han er en vakker og dristig ung Mand ... og De ved, at De selv hverken er vakker eller dristig ...

Asketen knyttede Samtale med den fremmede. Han leverede ham sit Kort, fik den fremmedes Kort igen og presenterede derpaa sin Hustru for ham.

Og de talte sammen, de to unge, dæmpet og stilfærdigt og ikke mange Ord ad Gangen; men de talte sammen paa en egen Maade. Deres Stemmes Fald — der var Kærtegn ved den. Og Deres Ord, de drypped som Draaber af Olje i Ilden, saa Ilden slog lifligt og højt.

Manden deltog i Samtalen. Venligt, med smukke Ord og Lader. Han var vist en meget dannet Mand, maaske en lærd Mand. Han deltog næsten den hele Tid.

Men nu og da kunde han tie, og bare høre paa dem. Og omend deres Ord var jævne og almindelige, hørte han og lytted han og hans Øjne saa fjernt hen for sig, som efter noget, han ikke kunde naa ... Og ligeefter kunde de dvæle ved hende, sygt, saart.

„Han elsker hende grænseløst," tænkte jeg. „Hvorfor presentered han hende for den Friskfyr der?"

V.

Nu kommer det uforklarligste af det hele.

„Phi—i—i—i!" Toget fløjtede, sagtnede Farten og blæste tilslut som en Kæmpebøffel ... en lang fræsende Tone, før det standsed.

Her ved denne Station skulde Toget holde en kort Stund, et Kvarter i Højden. Jeg gik udenfor

for at lufte mig, og gik frem og tilbage og røgte min Cigar ...

Rent tilfældig ser jeg ind i en af Ventesalens Vinduer et Ansigt ... med hvad, det var jo Asketens Ansigt ... han gik ud samtidig med mig (jeg vilde ikke gjort som han). Men det var én Ting. Men hvorfor stod han der nu saa rolig? Den Ventesal laa jo nogle Skridt afsides, og Toget skulde jo gaa om faa Minutter ... Hvor han saa aparte ud, der han stod ... som vented han anspændt paa noget ...

Nu fløjted en af Jernbanemændene. Toget skulde gaa ...

Han stod der endnu! ... Hvad, han stod der jo endnu! ... „For Fanden!" raabte jeg og vinked mod ham. „Toget gaar! Toget gaar!" ... Og jeg foer tilbage og fik netop selv kastet mig paa i sidste Øjeblik.

Og nu fik jeg først tænke efter ... Nu fik jeg først tænke over, hvad jeg havde seet.

Manden vidste jo, at Toget vilde gaa fra ham. Han var jo bleven igen med Vidende og Vilje. Han saa jo, at Toget gik. Og han saa, at de to rejste sammen.

„Og han havde smilet! Og hvilket Smil! Var det ikke et sørgeligt Smil? Led han ikke Dødskval i det Øjeblik? Og dog, gassede han sig ikke ved sin Fornedrelse. Smilte han ikke som en Hyæne?"

Hvad vidste jeg, hvad begreb jeg? Jeg begreb blot, at nu rejste den Kvinde fra ham, som han elsked, som han slæbte sig i Støvet for. Nu rejste hun med en anden.

Og det var jo hans Værk, at hun rejste slig. Var han ikke en Skurk, en Egoist! Aa, dette hans Smil — mon han ikke følte en egen Nydelse ved denne Bedrift . . . den ynkværdiges Glæde, der ønsker og attraar en større Ynkværdighed. Var ikke denne blege Mand en Forræder, en unaturlig Vellystling, der fraadsede i sin egen Nedværdigelse og Ulykke?

Eller var han noget andet, som jeg ikke forstod. Aa, min Gud, mon ikke det Smil ogsaa aabenbarede en evig Graad, et Ansigt fortrukket som i uendelig Smerte?

VI.

Se, slig tænkte jeg frem og tilbage og frem og tilbage. Jeg kunde ikke blive klar over Tingen. Jeg havde i Farten for at komme med taget en fremmed Kupé i Besiddelse. Jeg maatte søge en Stund, før jeg fandt min egen Kupé igen.

Da jeg kom derind, sad den unge Frue og talte med den unge Mand. Jeg saa, at hendes dejlige Øjne havde grædt nogle Taarer; de var meget blanke . . .

Den unge vakre Mand talte rolig til hende. Han trøstede hende vistnok. Han var nu ikke alene den Mand, der attraaede hende, han var tillige hendes Forsvarer. Hun forstod det. Hun erkendte det ved de Øjne, hun gav ham; saa fulde af Kvindens Taknemlighed og Elskerindens Ild.

Jeg lagde Mærke til, at den smukke Dame flere Gange saa bort paa mig, som for at spørge mig, om jeg kunde fortælle hende noget om hendes Mand. Jeg dristed mig derfor til at tale nogle Ord med. Jeg gav Fruen et Raad. Hun burde spørge efter Telegram fra ham paa næste Station. Rimeligvis sendte han hende Bud ...

Men kort at fortælle. Da vi kom til næste Station, laa der intet Telegram.

Sandt at sige, forundred det mig ikke særdeles ... ligesom det heller ikke vilde have undret mig, om der havde ligget Telegram, Iltelegram ...

Sluttelig saa jeg den unge Frue gaa op i en Vogn. Den fremmede Herre fulgte hende. Naturligvis. Han kunde jo ikke lade hende alene i en stor fremmed By. Han var fremdeles meget ung og ildfuld, men høflig og galant. Rimeligvis gik han i en eneste stor Forundring. Naa, de to ordnede sig sagtens. To og to er fire. Regnestykket er harmonisk og smukt, men ikke meget interessant.

Men mon Asketen? Hvordan mon han havde det? ... Sad han tilbage og nød paa unaturlig Vis

sin Fornedrelse? Eller var hans Sjæl et eneste Smertens Saar?

Se, nu har jeg været i Paris i to Dage . . . og endnu kan den besynderlige Mands Janushoved forurolige mig.

En Øglerede.

En Historie fra Sydfrankrig.

Jeg forlod Villa franche s. m. og drog op til det franske Bondeland. Befolkningen var anderledes her, syntes jeg, end i andre franske Bondebygder. Maaske Rivieraens Luftning var naaet hid. Maaske Historier om Monte Carlos Guld havde forvirret Sindene. Jeg har aldrig set griskere Øjne hos nogen end hos de Bønder, og samtidigt var der noget slapt i deres Mine, som gad de ikke selv tjene Pengene.

Men der var en Mængde Roser i Egnen. De vælted udover i Masse. De groed frem fra alle Sprækker, tidt stod en tung, overdaadig Rose i den hvide Sand eller paa en Klippe, hvor der ikke fandtes mere end tre Korn Muld.

Der var tillige mange gamle Ruiner i Egnen. Minder fra en forlængst forgangen Tid. Hist og her nogle Murrester af en hensmuldret Kirke, her en Fontæne, som var i Færd med at overgroes af Græs- og Slyngplanter ... her kom vi til Haver,

som mangled Gærde. Appelsiner og Mandariner blinked frem fra Løvet ... hist og her oppe paa Bjerget et Slot i Ruin, Resterne af et gammelt Taarn vakte hos os Mindet om middelalderske Sagn. Derinde kunde en Faustus have boet: der kunde han have siddet som gammel Mand og ruget over sin Visdom og ønsket sig ung igen, ønsket Elskov og Ungdommens Brus i Blodet, om saa hele hans Liv i Evighed skulde undgælde derfor.

Gamle Mure, gamle Tider ... ingen kender dem her. Naa, det fik endda være. Men hvorfor kendes ikke det jevne daglige Arbejde ligesaavel her som andetsteds i Frankrig, hvor Bonden saar, og Konen stopper Strømper og paaser, at helst den Strømpe er hel, hvori Spareskillingerne skal gemmes?

Se det gjorde blandt andre ikke Pierre Gratte og hans Kone. De var meget dovne. Hele Dagen sad de og pusted. De havde tykke Kinder og dobbelte Hager. De talte ikke mere end højst nødvendigt ... Men æde kunde de og drikke, og de havde ogsaa Forstand paa gode Klæder og andet af Penges Værd.

Det gik dem galt tilsidst; men en lang Stund gik det godt. Det var, da de leved højt paa den ulykkelige Skomagersvend og paa den stakkars Skræddersvend og Konditorsvenden ...

Men lad mig fortælle Historien, som jeg hørte

den, den er et af de mange Eksempler paa den rolige Haardhed, de besidder der Syd. Hør bare:

Pierre Gratte og hans Kone havde arvet Gaarden i god Stand efter Pierres Far, der var en driftig og en flink Mand. Men Pierre selv var ikke driftig og flink, og hans Kone ligned ham i saa Henseende. Ja, de var begge dovne og vilde hellere sælge, snart det Stykke Eng og snart det Stykke Skog, end at drive Gaarden op ved Hænders Arbejde. Følgen var, at denne efterhaanden forfaldt og svandt ind til næppe det halve af, hvad den havde været, før de fik den.

Foruden at være lade og ædelystne var Far og Mor Gratte Folk, der var kendt som meget hjerteløse. En mørk Nat var en gammel Mand falden i en Dam, som laa lige ved Gaarden. Han kunde ikke klare sig op. Bunden gav sig under ham. Han skreg gudsjammerligt, og han skreg længe. I sidste Øjeblik blev han trukken op af to Mand, der heldigvis kom til. Men havde det beroet paa Far Gratte og hans Kone, saa havde Manden blevet, hvor han var.

Det gik som sagt tilbage for dem; men saa var det, at den lille Claire Jeanette kom i Huset hos dem. Hun var i Familieskab med dem, og hun havde nok samme Blod i Kroppen som de. Doven var hun ogsaa, og hun holdt af god Mad og god Drikke og vakre Klæder — helst naar slige Ting kunde komme uden for stor Anstrengelse. Forresten

tog hun manges Opmærksomhed fangen; thi hun saa ud som en liden Bydame. Hendes Ansigt og Figur var noget for sig selv. Øjnene slog muntre Gnister, og hun gik slig, at det sprat for hvert Skridt, hun tog. Om det saa var hendes Hænder: de var meget hvidere, end en Bondepiges plejer at være, og de var af en fornem Facon, saa de fine Handsker, hun skaffed sig, gled saa let paa dem, som en Vante glider paa en almindelig Bondenæve. Mange sagde til Far og Mor Gratte: „Hun vil nok faa Friere!“ Da kan det hænde, de to gamle spilled de dumme, listige Øjne op og begyndte at begribe, at her var kanske noget, der var ligesaa godt som Gaard og Grund.

Og kanske forstod Claire Jeanette det samme. Hun var ikke mer end sejsten Aar, før den første Mand, en ung, rig Købmand, saa venlig til hende. Hun fik ham ogsaa ud til sine Plejeforældre; men da disse tog Sagen alvorligt med Forlovelse og Bryllup, saa tænkte vel Købmanden baade det ene og det andet. En slig liden Pige som Claire Jeanette var nok lystelig at skue, men en anden Sag var det jo at tage hende til Kone. Imidlertid kunde Købmanden vanskelig rive sig løs. Han gik mangen Gang ud til de gamle, og han enedes igrunden godt med dem. De gav ham altid godt Haab og vakre Løfter om, at vel nok Claire Jeanette tilslut vilde give sig blive hans Søndagskæreste. Og Købmanden paa sin Side var ingen smaalig Fyr. Han lod mangen Mynt

blive igen derude, og han lod heller ikke Claire Jeanette gaa tomhændet omkring. Hun fik Ringe og Broscher og kulørte Silketørklæder, og hun smilte meget nydelig for hver ny Foræring, som kom. Men knibsk var hun, det lille Asen. Den unge Købmand bandte mangen Gang hen for sig ...

Men endelig blev han ked af det hele. Han begreb fuldt og helt, at han var latterlig, der han gik — at de to gamle og den unge Tøs bare vilde ribbe ham for Penge og for Ting af Penges Værd. Og da han var en fornuftig Mand, hørte han op med at komme.

Efter den unge Købmand fulgte to Gamlinger med guldknappede Stokke og meget Guld i Pungen. De blev ogsaa plukket inderlig af Far og Mor Gratte. Men da ogsaa de begreb, hvor det bar hen, bed de sig af Ærgrelse i det lange, graahvide Skæg og lod være med at komme.

Men Købmanden og de to gamle Kavallerer var nu igrunden ikke bedre værd end at bli' snydt; men Skræddersvenden, som saa den falske Claire Jeanette og blev forelsket, forelsket ærlig og redelig og opover begge Ørerne, — ja, ham kan man gerne ynkes lidt over. For han vilde Claire vel i alle Maader. Han vilde forlove sig med hende og gifte sig med hende, naar bare hun vilde. Men Claire Jeanette vilde ikke. Hun sagde ham det lige ud.

Men Skræddersvenden var fremdeles forelsket.

Han sansed ikke andet, han bønfaldt hende om at give ham sit Ja, engang for alle. Han vilde leve for hende, ja, han vilde dø for hende! ... det raabte han med stor Stemme: „Jeg vil dø for dig, Claire Jeanette!“

Men en Kveld, medens Skræddersvenden sad hos Far og Mor Gratte og Claire Jeanette, og han raabte det samme, at han vilde dø for hende — da smiled Claire Jeanette, og Far og Mor Gratte smiled saa vidt ogsaa.

Skræddersvenden vilde jo endelig dø for hende. Han sagde det saa tidt. Naa, det var igrunden godt nok. Det trængtes saamæn snart, at han kom væk ... det trængtes endog meget snart. Han sad i Huset og hængte hver evige Kveld, og han var jaloux som en Mohr. En Dag, Claire Jeanette spadserede med en ung Herre, hun havde truffet paa et Søndagsbal, mødte Skræddersvenden hende og hendes Kavaller, og han gjorde Skandale, rent ud sagt. Snakkede strængt til hende og trued den unge Herre med Prygl.

Nej, han var sandelig besværlig.

En Aften sad Skræddersvenden hos Grattes, og Claire var venligere mod ham end ellers, og Mor Gratte kogte The og bød ham en Kop. Han modtog den med: mange Tak! og han drak. Men det var dumt gjort af Skræddersvenden, for i Theen havde Mor Gratte blandet en Sovedrik, og det, saa

meget, at Skrædderen sov ind, før han havde faaet drukket helt ud.

Men for at ikke den brave og elskovsfulde Skræddersvend skulde lide mere for sin Kærligheds Skyld, tog Mor Gratte et Tørklæde af Skrædderens Hals. Det var endog et Silketørklæde, som Skrædderen møjsommeligt havde købt og taget paa, for at være bedaarende for Claire. Og se, det tog Mor Gratte og bandt en Knude paa det og gav ham det igen om Halsen. Men hun gjorde mere: Hun stak en Gaffel ind mellem Tørklædet og Halsen og drejede nu Gaflen rundt saa længe, til Skrædderen kvaltes.

Nu blev der sendt Bud efter Doktor; men denne var gammel og halvblind, og Far og Mor Gratte sad hver i sin Stol og saa ud som Folk, der ikke kunde gøre en Kat Fortræd, og Claire sørgede over sin „Forlovede" — nok er det, Dødsaarsagen blev Apopleksi ...

— Noget efter, at Skræddersvenden var borte, blev en Skomagersvend gal efter Claire. Og hun tog ham med hjem og lod ham blive kendt med Far og Mor Gratte. Og den næste Dag kom han med Støvler til de to Gamle og med fine Gedeskinds Sko til Claire. Ja, det kan nok være, at der kom Skotøj til Huse. Skomagersvenden var af en blid og føjelig Natur, og de tre pressede ham, saa Taarerne styrted fra hans Øjne og Skotøjet fra hans Mesters Hylder. Men hvad skulde han gøre? Han

vilde gøre sig indtagende for Claire, og han havde ingen anden Maade at gøre sig uimodstaaelig paa.

Men det vared ikke længe, før den Skomagersvend blev Claire højst besværlig. Hun kom tidt hjem og var rasende, saa rasende og edderspændt, at man ikke skulde have troet, at en ung, smuk Pige kunde bære sig slig. Hun forklared de to Gamle, at om Skræddersvenden havde været fæl, saa var Skomagersvenden ti Gange værre. Han var rent ud sagt fra Forstanden. Han rendte efter hende, saa meget han bare kunde, og naar han ikke kunde være der, saa havde han Spioner ude: to smaa begede Skomagergutter skiftedes til at vogte paa hende. Og vilde hun saa gaa ind og tage sig en Svingom, eller talte hun med en Herre — naa, saa vared det ikke længe, før Skomagersvenden var der ... og stod i Afstand og slugte hende med Øjnene. Ja, engang hun gav ham en god Dag og gik videre med den anden Herre, saa fulgte Skomagersvenden efter hende, og pludselig gav han sig til at tudskraale og flæbe og snufse og raabe paa hende ynkelig, saa Folk lo af dem begge, og den anden Herre skyndte sig bort ... nej, den Skomagersvend spolerede hendes Liv!

Atter sad det vakre gamle Ægtepar og gloed frem for sig og pusted, saa deres Næser svedte. De saa paa hinanden, og da Skomagersvenden en Stund efter kom og satte sig og begyndte at græde, fordi Claire ikke vilde forlove sig med ham, saa sagde

Mor Gratte til ham, at nu skulde han ikke være saa sorgfuld, nu skulde han drikke en Kop varm The med dem. Og Mor Gratte laved en rigtig stor Kop The med meget Sukker i. Men denne Skomager havde finere Tunge end Skrædderen, som havde drukket uden at sige et Muk. For Skomageren sagde: „Theen smager bitter ... er det Salvie?“ Men da baade Far og Mor Gratte sagde: „Salvie? ... He, det er just fin Kinathe. Drik den bare.“ Saa drak han den og sov ind lige efter som en Sten.

Men for at heller ikke den forelskede Skomagersvend skulde behøve at lide flere Elskovskvaler og græde flere Taarer, saa tog Mor Gratte et Tørklæde af Skomagerens Hals. Det var ikke fint som Skræddderens, det var endog malpropert og slidt. Men det gjorde god Nytte alligevel. Thi det Tørklæde bandt Mor Gratte Knude paa, lagde det om Skomagerens Hals, fandt atter en Gaffel frem, stak den mellem Tørklædet og Halsen og vred Gaflen omkring og omkring saa længe, til Skomageren var aldeles død. Men denne Gang bar de to Ægtefolk Skomageren ud, slæbte ham over tre Jorder og lagde ham i en dyb Grøft. Næste Dag blev han funden. Der blev nogen Snak om Sagen, Far og Mor Grattes Navne blev nævnte. Men der sad de begge og saa meget taabelige ud og rysted paa Hovedet ad det hele.

Saa var Skomageren ogsaa død — maaske af Apopleksi. Han blev ialtfald begravet og glemt.

Claire blev, medens hun spadsered om i de Gede-

skindssko, den døde Skomager havde foræret hende, kendt med 'en Konditorsvend. Og denne Konditorsvend kunde hun godt fordrage, paa Grund af alle de lækre Kager og den fine Konfekt, han forærede hende. Og de to Gamle, Claires Plejeforældre, blev heller ikke glemte. Ud til dem kom Kager, bløde og haarde. Ja engang kom en hel Taarnkage.

Og de to gamle aad, og de vilde altid have mere. Det var ganske utroligt, hvilke Mængder de kunde sætte til Livs. Og om nogen tror, det slutted af med Taarnkagen, tar han fejl. Nej, sligt kunde gaa an som Dessert; men ikke som Formad. Og Formad vilde de ogsaa have. Smaa spækkede Trost, Postejer med Hummer, Vildt og Asparges; i det hele den Slags Ting, som Konditorerne har i sin Delikatesseafdeling, var de svært hidsige efter. Og Vinen! helst den søde Malaga og den hede og søde Malvoisier. Og Konditorsvenden, som var forelsket i Claire til opover begge Ørene, stjal som en Ravn og saa med Velbehag de gamle æde hans medbragte Ting, fordi de, medens de aad, forsikred Konditorsvenden, at nu gav Claire sig snart, nu skulde hun snart give sig, ja! . . . hun var jo saa uskyldig, ja bare Barnet endnu . . . Men nu skulde hun som sagt nok give efter, og saa kunde de jo holde Bryllup med det samme.

Men medens alt nu gik meget herligt, skete det Uheld, at selve Konditoren opdagede Svendens Rapserier. Og da denne Mester var en gløg Fyr, tog han Svenden for sig og spurgte ham ud. Og under

grædende Taarer fortalte Svenden saa, hvordan det hele hang sammen: fortalte om sin Kærlighed til Claire og om Far og Mor Grattes utrolige Slugvornhed ... Naa, Konditoren var af godmodigt Gemyt og vilde nødig have Vrøvl. Han meldte derfor ikke Tyveriet for Politiet, men han gav Svenden Afsked selvsamme Dag. Saa gik den arme Fyr ud til Ægteparret Gratte, og han traf endog Claire hjemme, og han fortalte, hvordan det hele var løbet af. Far og Mor Gratte sad dvaske og trak skuffede Øjnene op; men Claire raabte: „Dit Fæ, sagde du, at du havde stjaalet til os?“ Konditorsvenden blev ganske forskrækket. „Nej,“ løj han, „han ved ikke noget om det.“ „Naa,“ sagde de to gamle og faldt til Ro. Men de sagde ikke et Ord til Trøst, de snakked i det hele ikke mere med den afskedigede Konditorsvend. Han henvendte sig da til Claire Jeanette, han bad hende vente paa sig, han skulde rejse bort og faa en ny Plads og anstrænge sig for at blive hende værdig. Og saa komme tilbage og gøre hende til sin Kone. Hun bare lo ham ud og gik fra ham.

Han blev da siddende en lang Stund og snakke for de to Gamle om, hvor højt han elsked deres Datter og andet mere af samme Art. Men pludselig aabned Døren sig og Claire kom tilbage. Da hun saa, at Konditorsvenden endnu sad der, rynked hun sin smukke Pande, og gik hen og hvisked noget til Mor Gratte og Far Gratte, og disse sagde til Kon-

ditorsvenden: „Nu maa du gaa. Vi kan ikke have dig længer her.“ Den arme Fyr spurgte: „Siger du ogsaa det, Claire?“ ... „Ja, det siger jeg,“ svarede den unge Pige kort. „Og hvorfor vil du, jeg skal gaa, Claire?“ Hun tramped utaalmodig i Gulvet: „Hvorfor jeg vil, du skal gaa? Jo ... du kan vide det: min Forlovede er her, min virkelige Forlovede ... saa, vil du nu se at komme dig afsted.“ Men nu blev den sorgfulde Konditorsvend pludselig modig og rasende: „Hvad siger du?“ skreg han i, „hvad er jeg da? Er jeg ikke din Forlovede?“ „Du!“ Claire tramped endnu mere, „du er en Idiot. Nu ved du det!“ „Er jeg Idiot? Det sagde du ikke, da jeg gik omkring og fyldte Vommen paa jer herinde.“ Men Claire stod i Døren og raabte utaalmodig ud: „Kære Michael! Kom ind et Øjeblik og kast den Idiot ud.“ Og nu kom en stor bredskuldret Mand ind. Han ligned en flot Skibskaptejn eller noget sligt. Han saa forresten ganske venlig ud: „Naa,“ sagde han til Konditorsvenden, „hvis ellers vi to skal være gode Venner, saa skynd dig at komme afsted.“ Og dermed tog han kort og godt Konditorsvenden i Kraven og kasted ham ud.

Men nu gik rent ud sagt Fanden i Konditorsvenden. Han haded baade Ægteparret Gratte og Claire Jeanette, og han havde en eneste Tanke: at bringe dem i Fordærv. Noget som særlig fik den Tanke frem hos ham, var den Omstændighed, at det gik ham selv meget daarligt. Han fik ingen Plads, og

han drak og holdt Styr og blev tilsidst den rene Lazaron.

Saa sidder han paa et Vertshus en Kveld og hører nogen snakke om Ægteparret Gratte. „Ja, mon det alligevel ikke var dem, som kværked Skomagersvend Paul," sagde en. „Jeg var hans gode Ven, og jeg har kendt ham i al hans Tid, og den Mand havde s'gu ikke Anlæg for Apopleksi. Og han vanked jo hos Grattes hver Dag, for han var jo forlibt i den lille Claire, og jeg skal vædde paa, han var hos Grattes den Kveld, han døde. Men da de fandt ham, var der jo Mærker om Halsen paa ham. Naa, ha, han var jo bare Fattigmand, saa de tog det ikke saa grundigt de, som undersøgte Sagen." En anden svarede: „Og der var jo en Skræddersvend, som havde faaet Apopleksi li'e i Forvejen. Han havde ogsaa været forlovet med Claire." Og den første gentog: „Ja, er det ikke farligt, saa hun skaffer sine Kærester Apopleksi."

Konditorsvenden blev siddende og lytte. Han glemte Glasset, som stod foran ham. Han tænkte og tænkte atter over, hvad han havde hørt. Og han kom pludselig til at mindes en Kveld oppe hos Grattes. Far og Mor Gratte kom til at nævne Skrædderen og Skomageren, og saa smilede Claire saa besynderligt og sagde: „Ja, stakkars de to! de døde jo af Apopleksi. Ja, *den* kan være kedelig. Tag dig i Vare, saa du ikke ogsaa faar den." Og saa smiled Claire Jeanette paa ny. Og de to gamle

smiled paa samme Vis som hende ... He, dengang havde han ikke tænkt stort over det; men nu he, skulde der ikke være noget underligt der, mon?"

Naar et Menneske er forgræmmet og forkommet, blir tidt hans Gætteevne skærpet. Den sølle Konditorsvend nikked nu og da med Hovedet ... „Ho, ho! Kan gerne være der gemmer sig noget," mumled han Gang paa Gang.

Han rejste sig og gik udenfor og styred Kursen til Ægteparret Grattes Hus. Spadsereturen i den friske Luft køled ham lidt, gjorde hans Mistanke mindre skarp. „Men jeg vil ialt skræmme dem," mumled han, „jeg vil ialfald skræmme dem, og *er* der noget i det hele, saa kommer de da snarere ud med det ...

„Jeg vil ha' Vidner," mumled han videre, „for om det *er* saa'n, gælder det at klemme dem øjeblikkelig, for ellers kunde slige Orme og Øgler smyge væk ... „Hør," henvendte han sig til to Mænd, han tilfældig stødte paa, „vil I komme og være Vidner; det gælder noget vigtigt. I skal bare være med til Grattes Hus derborte ... høre, hvad de svarer ... om de da svarer noget ... det er Skomagersvend Pauls Død, det gælder ... Kanske Skræddersvendens ogsaa — hvem ved ..."

De to blev nysgærrige og fulgte villig med. Og Konditorsvenden førte an. Alt det sølle fra før var som strøget af ham. Han ligned en hel Komman-

dant ... „Bare følg mig ... vi gaar lige ind ... jeg har været der før. Jeg kender dem ... desværre gør jeg det ...“

Det traf sig netop slig, at hele Familien Gratte var hjemme. De to Gamle sad og pusted i stort Velvære og gloed paa Claire, der vistnok var i Færd med at melde dem gode Nyheder.

Da banked det saa sært paa Døren. Tre regelmæssige Slag. De saa paa hverandre. „Kom ind!“ raabte Claire Jeanette. Og ind traadte tre Mænd ...

Det var halvmørkt i Stuen. Lampen lyste ikke godt. Grattes kendte derfor ikke Konditorsvenden straks. Det uryddige Skæg, han nu havde, gjorde ham desuden halvt ukendelig.

Han gik ikke nærmere, han blev staaende, hvor han stod og sagde med dyb Stemme:

„I tre, Far og Mor Gratte samt I Frøken Claire Jeanette er anklagede for Dobbeltmord!“

At se Virkningen! Det velnærede, rødmussede Ægtepar skrumped pludselig sammen og sad ligblege med stirrende Øjne og aaben Mund. Det var, som de havde faaet et Kølleslag midt i Panden. De raved ligesom. Og Claire! Hun rejste sig og krummede sine Fingre sammen. Hun var ogsaa bleven bleg; men de sorte Øjne flammed som til Forsvar. Hun skreg: „Er jeg ogsaa anklaget? ... er jeg ogsaa? Jeg har ikke noget med den Sag at gøre, ikke Spor. Undersøg Sagen nøjere, før I beskylder mig og anklager mig.“

„I har haft med Sagen at gøre alle!“

„Det er Løgn!“ skreg Claire Jeanette, „det er dem! De gjorde det.“

Ægteparret Gratte sad og prusted, fede og blege. De pønsede sikkert nok paa Udvej. De ledte efter en Sprække, hvorigennem de kunde smyge sig. De fandt vistnok ingen. Jo, Far Gratte prøvede én: han rejste sig i Stolen og hæsed frem: „Jeg gjorde det ikke. Det var hender der!“ Og han pegte ræd og anklagende paa sin Kone. Men hun bare rysted paa Hodet og lo idiotisk: „Hæ, hæ, de lyver alle, de lyver alle,“ mumled hun uafladelig.

* * *

Historien kom i Enkelthederne frem ved et indviklet Forhør. Saavidt jeg ved, slap Ægtefolkene fra Sagen med Livet. Deres Advokat gjorde gældende, at de ikke var rigtig kloge, ja mærkelig nok toges denne Forklaring for god. De fik livsvarigt Fængsel, tror jeg at erindre.

Og den lille Claire blev dømt til saa mange Aars Fængsel, at hun vilde være en temmelig afblomstret Pige, naar hun engang kom ud. Men da hun hørte om de tyve Aars Indespærren, der vented hende, blev hun saa rasende, at hun foer hen og holdt paa at kvæle en af Dommerne, siden fik hun Krampe og sparked og slog omkring sig ...

Det maatte nu ogsaa være haardt for hende at

faa vide, at nu skulde hun i mange Aar sidde bag graa Mure. Hun var jo glad i denne Verdens Lækkerier, og hun havde jo gode Evner til at skaffe sig dem. Men da at spærres inde!

— — —

Jeg har hørt Historien om Grattes og læst den i det stedlige Blad. Hvor den paa en Maade passed her blandt disse lidet sentimentale Mennesker. Og hvor de agerende i den passed. Disse gamle glubske Individer, som kværked, fordi det passed dem bedst. Og saa den smukke Pige med sin unge, haarde Kynisme.

„De er Verdens Børn her," tænkte jeg. „Ikke hengiven til Drømme, ikke mørkrædde. Vi kan nok dræbe der i Nord; men saa kommer Samvittigheden. Morderen blir næsten altid en sky Mand.

Her er ingen større Samvittighed. Her er Fornuft, Frugtbarhed, Forstand paa denne Verdens gode Ting ... ikke langt borte fra Rivieraen, Monaco, Monte Carlo, hvor der findes den fineste Champagne, de smukkeste Kvinder, de største Diamanter ..."

Kat og Hund og Mus.

Katten.

Troværdige Mennesker, som min egen Mor og min Barnepige, har fortalt mig, at det første jeg var ræd for i denne Verden var Katter. Saa jeg et saadant Dyr, skreg jeg højt. Og jeg havde min egen Benævnelse for dem. Jeg kaldte dem: „Mæm". Og „Mæm!" skreg jeg de mørke Nætter, naar Orm eller Æblekart gav mig onde Drømme. „Mæm" var kortsagt det værste, jeg vidste.

Saa meget mere bemærkelsesværdigt er det jo, at min første Ven her i Verden dog blev en Kat. Det kom vel af, at jeg fik den som et bitte lidet Kryb uden Øjne og med en Stemme som en hæs Spurv. Sikkert er det, at da jeg først havde klappet den nogle Gange, blev jeg dens gode Ven og Herre. Ja, jeg redded endog dens Liv! Gang paa Gang var den formedelst Urenlighed i Sofahjørnet dømt til Druknedøden, og Anders Vedhugger havde alt Sækken parat, og han havde pumpet Vand i Baljen

— da reddedes den ved mine rasende Bønner og stride Taarer.

Aarene gik, og baade Katten og jeg blev større og ældre, og vi var altid de bedste Venner, saa Historien om os to er saamænd vakker nok.

Men nu kommer Historiens Skurk. En Kvinde naturligvis. Alder ti Aar, rødhaaret, skurkagtigt. Trods hendes røde Haar kaldte vi Gutter hende Blaapetrine efter en Haj i Læsebogen, som hed Blaapeter. Hun løb altid om i elendigt korte Skørter og paa lange Ben. Altid blev hun nøflet og plaget af de store Gutter, og saa skulde hun jo hævne sig paa os mindre. Mig var hun svær til at hugge og gøre Nar af: „Bæ, hvor er Pysekatten din idag?“ kunde hun skrige. Eller: „Kom skal jeg ta' dig i det lange Jentehaaret dit!“ Og da skjalv jeg, for hun huggede forfærdeligt. Det eneste hun gav sig for var for Sukkertøj. Og det kosted mig mangen Sukkerstang og mangt et Brystsukker at slippe nogenlunde helskindet fra hendes Klo, og at forvindre at hun gjorde Katten min Fortræd.

Men en Dag smat jeg unna, da hun vilde slaa Kloen i mig. Jeg kom mig ind i vort eget Portrum, hvor hun ikke turde komme. Ja, der stod jeg og kaldte hende ved Hajfiskenavn og var svært ovenpaa i det hele taget.

Men næste Dag smilte hun ondt og fælt. Hun gjorde ikke Mine til at hugge mig. Aa nej, det var som havde hun Hævn nok. Jeg blev næsten ræd

bare ved at se hende, og pludselig sagde hun: „Hæ, hæ, hvor er Pysekatten din idag?“ Og da isned det gennem mig! For Katten havde paa uforklarlig Maade været borte den hele Dag.

„Ved du hvor den er?“ spurgte jeg stille. „Javel,“ skreg hun, „men først sex af Kongen af Danmarks Brystsukker! Før siger jeg det ikke.“

Dem fik hun. Jeg tog dem endda paa Kredit. Hun var altsaa Ophav til den slemme Tagen paa Kredit, som siden har voldt mig megen Besvær, det var samme Blaapetrine. Men hun fik dem. Men hun snød mig ved ikke at fortælle, hvor Katten var. Og den Trafik drev hun paa med. Gang paa Gang fik hun Kongen af Danmarks, og hun forsikred altid, at hun skulde sige mig, hvor Katten var. Hun forsikred det med Fingeren tværs over sin Hals, hvilket skulde betyde, at hun vilde snittes Hovedet af, om hun løj. Og dog løj hun. Da sagde jeg endelig: „Stop, først Katten!“ Igen gjorde hun Tegnet over sin Hals, sagde endog: „ved Gud!“ men nu *kendte* jeg hende. „Først Katten!“ sagde jeg. Saa endelig gav hun sig. Hun bad mig følge sig, og saa gik vi ned paa Verftet ligeved. Hun pegte hen paa Grundmuren af et gammelt Pakhus: „Derinde sidder Katten,“ sagde hun. „Hvad gør den?“ svared jeg. „Derinde sidder den,“ blev hun ved. „Se der, tag den store Stenen væk.“ Og hun pegte paa en af Grundmurens løse Stene.

Nu kommer noget, jeg aldrig vil glemme: Jeg

tog Stenen væk — og jeg syntes, der lød nogle svage Klynk indenfra. Og ud kommer Katten! Klejn, mager, elendig, rullende med Øjnene, krummende Benene for hvert Skridt ... Nej, Mage til Kat jeg aldrig saa! Og det var min kække, vakre Pusekat, som var rakket slig til! Min vakre Kat havde siddet der indespærret i mange Dage uden Mad og Drikke!

„Lad mig faa det, du lofte!“ gnedred Blaapetrine løs. „Lad mig faa Sukkertøjet!“

Jo, hun fik Sukkertøj! Med et Hyl foer jeg ind paa hende og slog hende og klorede værre end ti Katter, og hun prøvede paa at give mig godt igen, men jeg var den stærkeste, ja, sandelig var jeg ikke stærkere! Ej, som jeg gav hende yndigt ind! Tilslut skreg hun og løb paa sine Stylter af Ben afsted saa fort hun kunde. Men mine Ben var allerede da ikke helt korte, og jeg var straks i Hælene paa hende og fik givet hende nogle herlige Dult i Ryggen, saa hun nidskreg.

Dette, at jeg da fik Overtaget, havde sin store Betydning: hun turde ikke ægle mere ... saa jeg siden den Dag var kvit den farlige Kvindefolkhaj.

Katten fik Mælk og Mad og kvikned snart til. Og den vogted sig nok for Blaapetrine efter den Tid — saa klog var den nok.

Men underligt at fortælle: et halvt Aars Tid efter forsvandt den sporløst og paa en gaadefuld Maade.

Jeg havde et Nu atter Mistanke til Blaapetrines Lumskhed; men aanej, der tog jeg nok fejl.

Nej, et andet Kvindfolk var nok Aarsag i dens Forsvinden, et underligt Væsen, som jeg engang har nævnet i en af mine Bøger, og som nu *maa* nævnes paany, siden vi snakker om min Kat. Kvindefolket hed Halte Katja, og hendes Livsværk var at fange Katter, som kun solgte til Skipperne paa Skuder, der var plagede af Rotter. Og paa den Tid, min Kat forsvandt, havde hun været seet i Byen, og da forsvandt ikke bare min, men adskillige andre Katter. Men netop i de Dage laa to Barkskibe, en Portugiser og en Russer, inde paa Havnen, og de var saa tykt besatte af Rotter, at „de nok gærne vilde lade Katten klore sig," som Toldrorskarlen sagde, Gamle Ulrik Svenning, som vidste Besked om alting.

Men da Mistanken for Alvor heftedes ved de to Skuder, var de alt til Havs igen ... Naa ... i Begyndelsen var min Sorg stor nok. Men lidt efter lidt blev min Kat mig kun et Minde. Og jeg kunde tænke roligt paa den og sige som saa:

„Ja, ja — naar den nu bare har det godt, dér den er."

Hunden.

Jeg snakker ikke her om Byhunden, dette ubestemmelige Væsen, som dilter omkring paa Gaden, som har faaet sine Tænder spolered af Sukker og Slikkeri, som er civiliseret og nervøs, som tidt er en utækkelig Ragnlebilkje, der opfører sig værre end værst — nej, jeg snakker om Hunden paa Landet. *Vagtmand* f. Eks., den store lubne, som maa passe Gaarden om Natten, eller *Diana*, den intelligente Jagthund, der kender Skogen og Vidden og vejrer Hare og Fugl, saa det ser ud som et Mirakel.

Den Hund, som Mikkel Villadsen havde paa sin Gaard, var nok i Grunden Jagthund, men den havde i Aarenes Løb vænnet sig til at passe Gaarden ogsaa, og de Glam, den udstødte, om nogen nærmed sig Huset ved Nattetid, var dybe og gjaldende. Og mange syntes godt om Hunden. Ja Kaptajn Mo tværsover Elven vilde endelig købe den.

Nuvel, Korporal Mikkel Villadsen havde det ikke godt paa sine gamle Dage; Gaarden var pantsat til helt op til Skorstenspiben og Lensmanden truede til Slut med alskens Ulykke. „Ja, ja," tænkte Korporalen, „saa faar jeg jo ligesaagodt sælge Pasop til Kaptajnen. Det er jo tyve Daler, han vil give mig for den, og det er mange Penge."

Og Korporalen roede over Elven og solgte Kap-

tajnen sin Hund, og det var saavidt han grejed det med at holde Graaden tilbage.

Men siden gik Tiden. Hunden fik det godt hos Kaptejnen, og Korporalen slog sig tiltaals denne Gang, som han saa tidt før havde maattet gøre ...

Men mange Aar derefter, en Senhøstesdag, stod Hunden og gøed ved Elven med dybe Glam. Den var da gammel og affældig, Øjnene var tinnede og Stemmen ussel; men alligevel strængte den sig an, gøed uafbrudt udover Elven. Kaptejnen, som var en meget tyk Mand, havde ondt for at gaa Bakken ned, som førte til Elvebredden. Han stod derfor hvor Bakken begyndte og lokked; men det hjalp ikke. Han lokked længe, loved Hunden mangen gode Ting, men ingenting hjalp. Hunden vendte ikke Hovedet engang. Saa maatte Kaptejnen gøre, hvad han nødig vilde: han krabbed Bakken ned, mere paa fire end paa to. Men saa sker det besynderlige, at Hunden løber lukt i Elven og svømmer mod den anden Side.

Men hele Natten — saa fortaltes siden af mange — stod en gammel Hund udenfor Korporal Mikkel Villadsens Vindue og hyled, saa Folk i Husene omkring vaagned. Og den holdt ved at hyle uafbrudt, værre og værre. Mange prøved paa at jage den væk, men til ingen Nytte. I Graalysningen stod Bonden Per Skjæggestad op, tog en lang Staur, bed Tænderne sammen og bandte inderlig og indvendig paa, at nu skulde Bikjen holde Kæft. Han gik mod

Hunden og slog efter den, men Dyret løb bare unna og hylede langt og sørgeligt som før. Saa besindede Per Skjæggestad sig og gik ind, hvor Korporalen holdt til, idet han mindedes, at han ikke havde seet Mikkel paa længe. Og da han kom ind, laa Mikkel i Sengen og havde det svært ondt.

„Hau, hau, det er daarligt med mig nu," ralled han frem. . . . „Og hør bare," fortsatte han, da Hundens Hyl lød paa ny, „slig gamle Pasop staar og klager sig. Ja saamænd er han kommen tilbage. Og han kender vel, at Dauen kommer til mig, og saa vil han sige mig Farvel, maa vide."

Per Skjæggestad mente som saa, at sligt med at agte paa Hundehyl var syndig Tegnsudlæggelse, og at højere Magter kanske vilde alt anderledes . . .

„Aa ja," gav Mikkel til Svar. „Men jeg vilde alligevel gærne, at du skulde tage Flæskestykket i Skabet og skære et Stykke deraf." Per gjorde saa . . . „Gnid mig nu med det Stykket under Fodsaalerne," blev Mikkel ved . . . Ja, ja, siden Mikkel saa vilde, saa gjorde Per det. Rigtig godt og længe gned han løs.

„Kast Flæsket for Pasop," sagde Korporalen stille. „Han maa være sulten efter den Sjau i Nat."

Per syntes, at sligt med at gnide Flæsket under Saalerne var noget Tul og Væv, naar Hunden skulde æde de . . . ja, alt tyded jo paa, at Mikkel var i Vildelse. Men sandt var det dog, at Hunden maatte

være sulten. Derfor gik han udenfor og kasted Flæsket til Hunden. Det var nu temmelig lyst, saa Hunden strax saa, at det var en lækker ædendes Vare, som kastedes for den, og den foer lukt i Flæsket. Men neppe havde Snuden dens rørt ved det, før den for tilbage med strittende Haar og gnistrende Øjne. Og et Nu efter løfted den Ho'det og hyled, som skreg den sin Rædsel ud.

Per Skjæggestad blev ganske fælen og gik ind igen. Der laa Mikkel blegere end før og med store Øjne.

„Han aad det nok ikke, Pasop," hvisked han, „hørte du, han hylte? ... Ja, ja, saa er jeg sikkert nok i Dauens Vold."

Og lidt efter døde han.

Men da han nu var død, blev Hunden roligere og lagde sig til at sove.

Hvid Mus.

Siden Katten, jeg før fortalte om, blev borte, ejed jeg ikke noget Dyr i mange Aar. Men for nogle Aar siden stod jeg sent i Kveld inde i en Cigarbutik i en af det gamle Københavns smale Gader. Og jeg ser, at der staar en besynderlig Fyr derinde. Luvslidt, forloren, ulykkelig saa han ud. Og

rundt om paa ham, paa kryds og paa tværs, kryber en liden hvid Mus.

„Hvad koster den der?“ spørger jeg halvt i Spøg. (Jeg havde netop spurgt om Prisen paa de forskellige Sorter Cigarer).

„Sælg den bare,“ siger Cigarhandleren til den anden.

Og med en fremmedartet Accent og besværligt og alvorligt svarer den underlige Mand:

„Den skal koste en Krone, min Herre.“ Og lidt efter føjer han med hævet Hoved til: „De kan ellers i Butikken faa den for halvtres Øre; men denne, min Herre, har Lionardo, Signor Lionardo, dresseret.“ Fremdeles talte han yderst alvorligt. Ikke en Gnist af Spøg.

Nu kom Cigarhandleren til: „Ja, bare køb den, Herre. Han siger sandt. Han hedder Skam Signor Lionardo. Han har været en meget bekendt Cirkusrytter, rejste Verden rundt, tjente en voldsom Bunke Penge. Men saa var det, at Hesten sparked ham fordærvet, li'e i Ho'det. Se, det var jo et slemt Uheld. Han er Skam værd en Smule Velgærning ... Og den lille Japaneser, som kryber om paa ham, er sgu en fin lille en.“

Enden blev, at jeg gav den forhenværende Cirkusberømthed en Krone for Musen og tog den med hjem.

Slig underlig Stemning denne lille tyste Mus førte med. Den boede i en Fajancevase og holdt sig der

hele Dagen. Men nu og da om Kvelden, naar Lampen var tændt, og jeg sad stille ved mit Bord og skrev, saa kom den bitte lille Mus entrende op, og den krøb om paa Gulvet, snart hastigt som en hvid Stribe, men tidt ganske langsomt, vejrende med den tynde skælvende Snude.

Der udgik et eget sælsomt Liv fra den lille Skabning, et underligt natligt Liv, der nu og da uroed mig, saa jeg fanged den ind og lagde den i Vasen igen, som jeg saa dækked til. Min Haand kendte længe efter Skælvningen af dens lille nervøse Legeme.

Jeg havde dengang en gammel, stilfærdig Kone til at ordne mine Værelser, en liden Letpaataa, som var Musen lig, og som holdt af den. Men saa skifted jeg Husholderske og fik Madam Heiling-Petersen isteden. Og hun var bred og stor og gjorde, hvad hun vilde. Musen fatted hun straks Nag til. „Den lugter," sagde hun indædt. „Ja, det er en farlig en, Herren dér har faaet."

Naa, jeg likte den ligesaa godt som før, og jeg beskytted den mod Madam Heiling-Petersens Vrede. Forbød hende rent ud sagt at befatte sig med den. Og jeg saa den hver stille Nat krybe omkring i Værelset som en liden urolig, hvileløs Sjæl.

Men en Dag havde den været uforsigtig nok til at forlade Vasen om Dagen, og da jeg kom hjem, laa den død i Køkkenet. Madamen havde dræbt den. Slaat den ihjel havde Bæstet Heiling-Petersen.

„Den bed mig, ved Gud!“ bandte hun og strakte sin tykke Næve frem for at jeg skulde se, hvor svært den to Toms Mus havde bidt den to hundrede Punds Madamme.

„Aa dra' paa Væggen!“ skar jeg i. „Vil De kort og godt rejse den første!“

— — —

— Og de næste sene Kvelder sad jeg og vented ligesom at faa se det lille tyste Dyr komme til Syne. Ja, nu og da syntes jeg ligesom den var der ... En liden hvileløs Genganger, der endnu udspredte et sært natligt Liv.

Historien om Kraaken.

Det var min gamle Ven Kreaturhandleren Pider Kolle som en Kveld fortalte denne Historie for at vise, at Kraaken hørte til de talende Fugle. Ellers løj han tidt, Pider Kolle, men denne Historie skulde da være ganske sand . . . sagde han i al Fald.

* * *

Om Vaaren, naar Kraaken flyr over Jylland, saa er den ofte uagtsom med, hvad den gir fra sig. Derfor staar tit Jyden med Hatten i Næven og tørker den af og ser sint efter Kraakesværmen.

„De Satans Krager," siger Jyden, „rejser til Norre og lægger dejlige Æg; men vi faar kun Skidden."

Og naar den kommer igen udpaa Sommeren eller Høsten, er den ikke stort forsigtigere — og derfor liker ikke Jyden Kraaken, som rimeligt kan være.

— —

En Høstkveld med sorte Skyer i Vest gik Goder

Jost og pløjed. Da kom en Kraakesværm flyvende ret over Hovedet paa ham. Da den var forbi, stod Goder og kikked sig bag, for han var ikke ganske sikker ... Men med engang faar han høre et svare Leven i Kraakesværmen, og da han blikker op, ser han, at der kredser en Mangfoldighed af Fugl om en eneste. Men denne blev ogsaa bidt og ribbet, saa det saa ganske stygt ud.

„Hej, Karle!“ skreg Goder og tog en Sten; „ta vare hvem jeg kløver Hoved' paa.“

Saa blak han midt i Kraakesværmen.

Men det hjalp ikke. Alle var omkring den ene, til den omsider faldt plat ned paa Marken ikke langt fra der, Goder stod. Men Kraakesværmen satte i nogle lange stygge Vræl og fløj videre.

Goder gik hen og saa Fuglen an. Den var blodig og næsten bar for Fjær. Liv kunde næppe være mere igen af. Jost lod den da ligge og tog paa at pløje igen; men saa vak han, for der kom nogle rare Skrig fra den Kant, hvor Fuglen laa. Og da han snudde Hodet, saa han Kraaken staa paa Ende og dreje sig rundt og alt imens den gjorde dette, skreg den — skreg uafladelig.

Goder gik da hen til den endnu engang, og denne Gang tog han den op paa Armen. Det var daarligt med den, om den saa levede aldrig saa meget. Mange Fjær havde den mistet, og i Nakken var den næsten nøgen. Og saa var det ene Øje hakket ud paa den. Se, det var Grunden til, at den stod og

svinged sig til den ene Kant og stirred saa svare hen for sig, naar den stod stille.

Men Jost var en god Mand: han tog Fuglen med sig hjem og stelled godt for den.

Næste Dag kom hans Morbror til ham og fik dette at se.

„Men drollen tage mig!“ sa Morbroren, „slig Krage kan vare længe — vil du ale hinner op?“

Ja, det vilde Goder. Han boed jo ganske alene og havde ikke noget Menneske at glædes ved; saa kunde han kanske glædes ved et af Vorherres Dyr.

Og han fik ingen Sorg af Kraaken. Om Sommeren, naar Vinduet stod aabent, fløj den ud og svam lavt over Sletten, men altid var den tilbage, naar Kvelden kom — som Fuglen i Noahs Ark.

Men om Høsten, naar Luften blev kold, stod den i Vindueskarmen og saa ud og blinked med sit ene Øje; og kom en Kraakesværm skrigende forbi, saa skreg den ogsaa; men ikke som de andre. Det lignede mere knor og knar — ja engang syntes Goder, at Fuglen skældte ud.

Kom saa Vinteren med skarp Kulde eller sur Sno, saa hoppede den ned paa Gulvet og gik omkring der. Eller den laa bag Ovnen og kurred i Varmen — ja, for nu likte den sig nok allerbedst.

Den var tam som den tammeste Høne, og alt som oftest hopped den op paa Fanget til Goder og lod ham stryge sig, eller den sad og hakked Mad af Tallerkenen om Middagen.

„Gad vide," sagde Goder, „om nogengang en Kraake har havt det bedre. Han æder jo ved Herskabsbord." — — —

Saaledes gik mange Aar. Men saa kom den Dag, da Goder maatte dø. Han kendte det paa sig i Forvejen og lod gaa Bud efter den kloge Manden bag Torvmyren, Petter Tusen. Den kloge Manden kom og satte sig ved Sengen, der Goder laa.

„Ded er skidt med me idav, Petter Tusen."

„A ser ded." Og den Kloge kendte efter og lytted baade for og bag. Saa gik han. Men efter Eftermiddagen kom han igen og havde med sig en svær Flaske med grøn Mikstur, som Goder skulde tage ind i skevis. Men slig Smag! Det var, saa han kunde brække sig efter første Draaben.

„Gud hjælpe mig, Tusen, a tror du gir mig ded, som er værre end Værken."

Men Petter svared bare, at han skulde ligge rolig og svede. Og saa gik han.

Aa ja, det kan nok hænde, at Goder svedte. Han laa i en Røg hele Dagen forresten. Og saa fantasered han: Han syntes den kloge Manden stod der og gav ham æde alskens uspiselige Sager. — „Aa, ded er skidt med mig idav, Tusen," det var det eneste, han kunde faa frem, og det laa han og sagde i et Træk.

Saa kom han omsider i Søvn, og da han igen vaagned, var det fuld Dag. Han var klar i Hodet igen; men saa elendig og mat og ganske vaad af

Sved. Ja, det syntes ham, at saa daarlig som han var, kunde han vist aldrig rejse sig igen.

„Ded er skidt med me idav, Tusen!“ sagde han til den Kloge, som netop kom.

Men nede ved Sengefoden sad Kraaken og nidstirred paa ham med det ene Øje. Og da den Kloge var gaaet, satte den i et besynderligt Maal, langt og knarende, som om den talte i Maven. Saa hopped den pludselig ned i Sengen og lakkede hen til Goder, saa han kunde klappe den, der han laa.

Og nu laa Manden og klapped Fuglen, langsomt og blødt med de magre Fingre. Og for hver Gang kurred den og bøjed Hodet og hang med Vingerne. Men snart orked ikke Goder at klappe den mere. Han gemte Haanden under Dynen og snudde sig mod Væggen. Og Kraaken fløj hen i en Krog og sad og sørged med Hodet trukket langt ned . . .

Det vared forresten længe med den Sygen. Dage kom, og Dage gik, og der blev Uger af dem.

Hver Kveld kom den Kloge, men det var bare det samme at høre: „Ded er skidt med me idav, Tusen.“

Men tilslut blev han ked og lei; for den grønne Mikstur stived jo hverken op eller slog plat ihjel. Og saa kom han ikke mere. Bare en gammel Kone sad nu og da og vaaged hos den syge.

En Kveld, hun kom, laa Goder død i sin Seng. Da hun havde lagt ham tilrette og lukket hans Øje i, saa gik hun sin Vej; men før hun havde faaet

lukket Døren i efter sig, syntes hun tydeligt, det snakked fra en af de mørke Kroge. Hun gjorde Kors for sig og gik afsted det forteste, hun kunde, men hun fortalte dem, hun traf, at det var ikke hyggeligt der inde, hvor Goder laa Lig.

To Dage efter begrov de ham. Der var seks Mand, der fulgte, foruden det gamle Fruentimmer, som havde tjent ham paa Slutten. Men saa var der en til, som ingen agted paa: det var en gammel Kraake, som fløj med tunge Vingeslag et Stykke efter Følget.

* * *

En Dag gik Petter Tusen paa Eingen lige der, hans tykke Stud staar tjoret. Han havde den gamle Bøsse med. Den vilde han sælge til en Fremmedmand, som vilde skyde Harer her omkring.

Som han nu kom gaaende, faar han se en Kraake sidde en ti tolv Skridt borte. Den maatte enten være tam eller taabelig; for den rokkede sig ikke af Flækken, omend Petter vendte Bøsseløbet imod den.

Tilslut kunde ikke Petter bare sig længer. Han laded Bøsen, tog Sigte paa den og smalt af. Jo rigtig! der laa den og rulled paa Jorden og basked med Vingerne. Petter gik hen og tog den op, og nu saa han, at det var en meget gammel Fugl med bare et Øje. Og dette ene stirred besynderligt stivt paa ham, Hodet faldt paa Skakke som paa en Syp.

Men pludselig aabned Fuglen Næbbet og rulled med Øjet.

„Ded er skidt med me idav, Tusen," lød det utydeligt, men det kunde forstaaes.

Og Petter slap Fuglen og løb afsted alt, han orked.

Siden kom det Ord ud, at Goder Jost ikke kunde ligge roligt, der han laa, men at han gik omkring og spøgte. Han skulde mest vise sig som en styg, gammel Kraake, og da skulde han fortælle dem, han traf, at det var skidt med ham.

Ja, han havde jo aldrig haft Ord for at være gudfrygtig, da han levved.

— — —

„Se der er Historien," slutter Pider Kolle. „Vil nu nogen komme til mig og sige, at Kraaken ikke hører til de talende Fugle?"

Russere.

Jeg kender ikke Japanerne, jeg tror næppe, vi Europæere kender dem. Vi har jo nok hørt om deres lykkelige Øland, hvor Japanerne gaar under Kirsebærtræet med sin elskende Pige, drømmende om det Rige, han engang vil oprette, hvor den reneste himmelblaa Fred og Retfærdighed skal herske.

Ja, nu er de jo Østens Herrer. Lad os nu se, at de blir rigtig snille mod Kineserne og Koreanerne.

En Ven af mig fortalte:

Der sad altid fire unge japanske Studenter i Kafé Pantheon — den morsomme Kafé paa Boulevard St. Michel i Paris. De smiled altid. Om ikke Smilet var fremme i Øjeblikket, laa det dog gemt som den lille Trold i Æsken. Den mindste Anledning, og det vilde sprætte frem.

Der kom en Professor i Kaféen. Han snakked med de unge Japanere. Han var selv gammel, men havde en ung Kone. En Dag, den gamle Professor skulde gaa, løb den smukkeste af Japanerne hen og

aabned Døren for ham og putted i det samme en liden Billet ned i hans Baglomme. En slig afsides Lomme, som ikke bruges ... uden, naar det er aftalt. Og slig de andre Japanere lo! Slig de mored sig over en Time.

Men den gamle Professor gik sikkert hjem og fortalte sin Kone om de kære, høflige, smilende Japanere, som helst lever i Fred ...

Nej ... men Russere har jeg truffet en Del af. Mest i Nordlandsbyerne. De havde Hyre paa de smaa Skuder deroppe. Havde de sparet nogle Skillinger sammen, kom de til Byen og drak dem op. De var vist svært glade i Brændevin. Og i Krabber. De pebred disse Skaldyr ind og aad dem hele. Ja, jeg syntes sandfærdigen, de aad Skallerne med.

Forresten var de ikke meget likt deroppe. De var mistænkt for Troldskab, og de kunde rent uformodet trække Kniven og stikke vaabenløs Mand ned.

Men saa sagtmodige og ulykkelige de vist kan være, disse Folk. Forleden Vinter kom hele fire Russere til Christiania. De ejed ingenting, deres Klæder var daarlige, ja elendige for Vinter. De kom fra Svenskegrænsen og havde næppe faaet skikkelig Mad og Husly paa aldrig saa længe. De klaged sig for nogle, de traf. Flere samledes om dem. Sproget, de talte, forstod ingen; men en af dem kunde nogle tyske Ord. Og man spurgte ham, om

de ikke vilde gaa til Husvildeafdelingen. Politiet vilde maaske hjælpe dem. Men da de hørte om Øvrighed og Politi, blev de skræmte og rædde og gik bare videre. En stor middelaldrende Mand løfted den mindste blandt dem op og bar ham. De vilde nok ikke lade sig raade, men det var, fordi de havde haft det for ondt, saa de frygted alt og alle.

Men de saa saa sagtmodige og milde ud; jeg har ikke set Magen . . .

Nogle Dage efter fandt nogle Skiløbere dem alle fire ihjelfrosne. De laa i en Sneørken nogle Mil udenfor Byen, hvorhen de havde forvildet sig. De laa tæt sammenkrøbne som for at holde Varmen i hverandre. Den mindste, en Gut paa vel en seks Aar, laa i Midten. De andre tre havde vel villet skaane ham for Kuldens værste Braad.

Men den første Russer jeg saa, var i en af Vestlandsbyerne i Norge. Han gik omkring i Byen og snakked ikke med nogen, og ingen vidste, hvad han leved af, og hvor han boed. Han var vist fattig og elendig.

Nu laa der en gammel, død Skude ved en afsides Brygge. Denne Skude, Lykkens Prøve hed den, var en herlig Legeplads for Smaagutterne fra Byen. De vrimled om paa den, krøb hist og krøb her. Satte sig paa den gamle, halvraadne Gallionsfigur i Baugen, krabbed helt ned i Lastrummet . . .

Men en Dag kom nogle Gutter farende og meldte

de andre: „Det spøger i Skuden! Det spøger, Gud forlade mig i Skuden!“

Og nu stod Gutterne bare i Afstand og saa derned. For sikkert var det: et Spøgelse holdt til der ... langt nede i Lastrummet ... mange havde set det ...

Og Gutterne fortalte det i sine Hjem, og til alle, som de traf. Og Enden blev, at Skudens Ejer, den tykke Skipper Røed forlangte, at Politiet skulde efterse Skuden.

Den Dag, dette skete, var den afsides Brygge fuld af Folk. Og Politiet kom — der var hele fire Betjente — og de gik med sine Stokke og knyttede Næver ned i Skuden for at drive Spøgelset frem.

Og det kom omsider. Det var „Russeren“. Han havde nok fundet Husly der. Nu gik han stiv og lidt vaklende paa samme Tid opover den smalle Værftsbrygge ... videre opover ... Skipper Røed gik myndig hen til ham og spurgte ham ud ... han svared intet ... stirred frem for sig, saa ikke til nogen Kant ...

Skipperen blev rasende. „Arrester ham!“ skreg han til Politibetjentene. Og da Skipper Røed var Byens Mand og vel anset, gjorde de, hvad han forlangte, og Russeren blev omsider overmandet og slæbt i Arrest ... Og der blev han siddende.

Men han brød ud af Arresten, gjorde Russeren. Og da sligt aldrig havde hændt, blev det en Begivenhed i Byen, og om hans Flugt blev berettet

paa mange Maader. Sandheden var, at han nok havde rokket noget pilraaddent Kram i den gamle Arrest, der ellers var vant til at huse Byens skikkelige Fyldebøtter og Ransmænd — og saa længe havde han rokket, at det gav efter de faa Tommer, der skulde til, for at den magre Mand kunde smyge sig ud og bort . . .

Men Rygtet om, at Russeren havde rømt skaffed mange Uro — ikke mindst Skipper Røed.

Og en Nat gik Brandskud, og Byen vækkedes. „Hvor brænder det? Hvor brænder det?" Alle foer til Vinduerne og saa ud. Og ganske rigtig . . . En stærk Lysning saas, men fra Søen kom den . . . hvad var det? . . .

„Skuden brænder . . . Lykkens Prøve brænder!"

Ja, se der laa Røeds gamle Skude og brændte. Og Ilden aad rigtig godt af det gamle tjærede Tømmer. Og den aad hele Skuden lige til Vandgangen. Da suste det, og Resten sank, og Gløderne sluktes i det salte Vand.

— Ja, se den Russer var ikke saa mild og sagtmodig, som den russiske Almue har Ord for at være. Han var tværtimod hævngerrig. Men jeg husker ham, da han kom gaaende op over Bryggen. Han saa ikke ud til at være nogen ægte Russer. Han havde vist Kvænblod i sig.

— — —

Nu kunde jeg slutte; men nogle Ord om ham, alle ligesom kender: den russiske Soldat.

Vi har kendt ham i mange Aar og det har været os en stille Tilfredsstillelse at se, hvor han blev overvunden og nedsablet af den lille, dygtige Japaner. Thi — hvad der var det gale — for os smelted han sammen med „den russiske Bjørn", med dette Lands brutale og stenhaarde Sædvaner og Institutioner. Med dets griske Embedsmænd og Magnater.

Og dog var denne arme russiske Soldat en ganske anden . . .

— Ja, der findes triste Skæbner i denne Verden, men nævn mig en tristere Skæbne end den, de russiske Soldater fik, som døde i sidste Krig, fjernt fra Hjemmet.

De havde i Grunden intet Fædreland at kæmpe for som Japanerne. Det Land, de tilhørte, havde aldrig været noget Fædreland for dem. Det havde blot budt dem Underkuelse og Sult. Og de blev drevne med Knutten som en Bunke Dyr til det Jernbanetog, der skulde føre dem til Slagmarken.

Aa nej, sagt endnu engang: den lille russiske Bonde havde intet Fædreland at kæmpe for.

Men jeg skal tro, han maaske dog havde en Plet langt inde i Rusland, som han kendte og havde kær.

Han vidste om en bred Flod, hvis Mumlen han havde hørt, fra han var liden: Volgafloden, ved hvis Bred han og den ydmyge Nadja havde gaaet sammen; hin Pige, som havde ham kær og som nu klaged . . .

— Og han gik i Krigen, og hans Øjne havde ingen Harme, og han gik ikke løs paa Fjenden med glødende Had, og hans Hjærte banked ikke af højt Offermod — ak nej, han bare gik paa, fordi hans Liv altid havde været det: at piskes til alt; derfor drev ogsaa de vrede Kommandoord ham frem.

Og saa faldt han, blev kort og godt dræbt, slaaet ned.

Og alle vi Verden omkring fik Efterretningen om Ruslands Tab, og glæded os over „Kolossens" Nederlag; men vi glemte den ydmyge, lille Bonde, hvis Øjne i samme Nu brast, medens han for sidste Gang tænkte paa sin Nadja og Volgafloden og sin Barndoms Blomsterenge.

Omstrejfere.

I.

De sees næsten ikke mere i Norge nu, de omrejsende, danske Skuespillertrupper. For en femten, tyve Aar siden var de endnu at opdage her og der, ja tidt kom de endnu dengang i temmelig store Skarer — men nu, synes jeg, de rent er forsvundne.

Jeg for min Del har i den senere Tid bare set noget Sommerkomedie i Kristianssand. Huttelu, hvor de Folk kæmped heltemæssig for at lave Revu i denne Stad. Tænk Dem: Revy i en By med 12000 Mennesker. Selv det første Revyforfattergeni vilde løbe tør det første Aar. Og Fanden skulde umage sig, naar Takken blev saa daarlig, som den faktisk blev. Forleden Aar blev Scenen bombarderet med Ølflasker og knuste Stole af rasende Mennesker, som Revyen havde gjort Løjer med. Naa, hvad skal man sige? det maa heller ikke være morsomt, naar ens Privataffærer blir tat fat paa i en By, der ikke er større, end at man ved, hvad Næsten har til Middag.

Nej, de er forbi de Dage, da de danske Zigeunere kom med sine aparte Dragter til de norske Kystbyer. Jeg husker den ejendommelige Luft, de bragte med. Naar man er ung Gut og ikke har anden Fornøjelse end at blive lugget af Læreren, fordi man er doven paa Skolen — ikke sandt, saa længes man ud, man vil naa skønne Lande og opleve Livets allerdejligste? Saa nøje ved man ikke, hvordan det hele skal gaa for sig, men derfor spiler man Øjnene op, naar noget kommer, der blinker. Og disse fremmede, som satte Eventyr sammen af levende Mennesker, som brugte heftige og hede Ord, hvor de overraskede. Udenfor Scenen ogsaa: Mændene havde tidt større Flipper og længere Frakker end nogen i den hele By, og ualmindelige Spadserestokke havde de maaske ogsaa — som nu en, der havde et lidet Dødningehoved paa Stokken sin — hvad var ikke det for et Underværk? Og saa Damerne ... som tidt var saa nydelige og søde og havde slige prægtige store Hatte og maaske kulørte Kaaber — naa, det kan hænde, at Byens Gutter gik efter i Afstand og slugte dem med Øjnene. Og naar de fremmede Frøkener standsed raadvilde og vidste ikke saa nøje, hvilken Vej de skulde tage, og en af dem spurgte: „Hør min Dreng, hvor findes en køn Spadserevej?" Saa banked Gutternes Hjerter omkap, naar de forklared, hvor de smukke Damer helst skulde gaa og spadsere.

Og den store stærke Harald, han med den tykke

Mund og de vakre Øjne — hvad var det, han fortalte? ... om sig og den unge danske Skuespillerinde, som han havde mødt langt ude og fulgt hjem, da hun rent havde gaaet galt? Jo, hun havde kysset ham mange Gange lige paa Munden: paa en Maade indviede hun ham til den store Kvindfolkrøver, han siden blev.

Men bort fra Fjas og Tant, tilbage til de frie Fugles Liv.

De maatte være haardføre Mennesker. I alskens Vejr rejste de. I klingende Kulde og kvælende Varme. I Regn og Slud, i klart Vejr og i daarligt Vejr — de spurgte ikke om det ene og det andet. Tramped Fødderne varme, naar de endelig naaed Land og pludred glade: „Saa nu er man da endelig kommen saa langt, nu har man da endelig fast Land under sine Fødder."

Og de spredtes i Byen, fik hver sit møblerede Værelse, som vel tidt var saa som saa.

Men naar de senere gik rundt i Gaderne og lod høre sit gurglende, bløde, danske Sprog og lo og spøgte, saa vidste Folk, at det var Skuespillere. Og Byens unge theaterlystne Piger glæded sig, og Fruerne var en Smule nysgerrige, og en og anden vilde alt nu vide, hvad de skulde spille.

II.

Naar jeg nu tænker tilbage paa disse danske Trupper, jeg i Aarenes Løb saa, hører jeg utydeligt

en hel Sværm af Stemmer, og jeg skimter mange kaade Smil, og jeg fornemmer Genlyd af Tale, af Sang, og jeg ser spændende Stykker, jeg ser Folkeskuespil og et og andet rystende Kærlighedsdrama.

Der er en af disse Skikkelser, som har trængt sig ind i min Erindring og bliver der en Gang for alle. Det er *Ludovica Levy.*

Fru Ludovica Levy — hvor hun kunde blinke og skinne med stærke Farver! hun hørte hjemme i det store Drama, Dramaet med Ulykker og Lidenskaber. Lad gaa, at hendes Spil af og til var urent, at det irred, men Gud, hvor hendes Messing dog kunde straale! Hvor hun kunde spille Sardous Fedora, hvor hun kunde spille Folkekomediens bredt tegnede Figurer, hvor hun kunde spille Gervaise i „Faldgruben"!

Alexander Kielland sagde en Gang, at hun havde noget af Sarah Bernhardt ved sig — netop det havde hun.

Og saa kom hun frem paa en Tid, hvor det store Drama var banlyst i Norden og i den By, København, hvor enten Hostrup eller Heiberg spilledes eller Dramaer, hvis Ideer diskuteredes mere end Dramaernes Kunst. Hun kunde ikke spille noget af dette; hendes Instinkt og Temperament var langt større end hendes Reflektionsevner og hendes Klogskab.*)

*) Denne Artikel er skreven for adskillige Aar siden. De senere Aar har Fru Levy vist megen Klogskab som Instruktrice og i sin Teaterkritik. (Forf. Anm.)

Saa trak hun bort til de norske Smaabyer, rejste hid og did, frem og tilbage, vakte af og til Kenderes Forbavselse, som naar man i et lidet afsides Værtshus finder en Flaske brusende Champagne.

Og de, som hun har glædet i de tidligere Aar, kan ikke glemme den Kunst, hun viste dem, den de bar med sig fra det stygge Theater med de falmede og rystende Kuliser: et Billed saa bredt og straalende.

Man ynder i Danmark den stille Kunst, den retlinjede Empire og Raderingens Sort og Hvidt, det fine Vid, Ironiens dulgte Kunst. Men man har dog saa aabne Øjne og Sind for alt, hvad der duer, at en Udenforstaaende ikke begriber Fru Levys mærkelige Skæbne.

III.

Men Gud bevare mig, hvor mange var „vilde", som man siger paa Norsk, efter hende! Hun havde Ildtilbedere af alle Stænder. De unge Damer sendte hende Blomster og Breve. Jeg har selv været min ældre Søsters Herold, udstyret med en Blomsterbuket i den ene Haand og et Hyldningsbrev i den anden. Og saamænd om ikke min Søster fik Salen varmet op hjemme, fordi hun haabed, at Fruen skulde komme paa Visit (hvad hun ikke gjorde) og fordi Dagligstuen da ikke var god nok.

Naa, Fru Levy havde vel andre Ting at varetage, skal jeg tro. Man taler om Anstrengelse; men hvilke

enorme Anstrengelser maatte ikke disse omrejsende Trupper præstere. Komme til et Theater, der den allerstørste Del af Aaret stod tomt, ikke Orden i noget. Prøver, Time efter Time i et iskoldt Rum, Udgifter, der er sikre nok, Indtægten, der er usikker, det uafladelige: „Hvad skal vi spille, for at Publikum skal komme," de opslidende Smaabekymringer og Bryderier af alle Slags. Saa endelig Forestillingsaftenen. Den ængstelige Renden frem og tilbage ved Tæppets Kighul — endnu ingen, Klokken gaar, Klokken gaar tik tak! endnu ingen, bare ti Minuter igen. Naa, se der kommer omsider nogle ind, halvt generte, som vidste de ikke rigtig om de turde. Endelig slaar Klokken ... nu for sidste Gang hen til Kighullet: spredte Tilskuere her og der, men ikke det herlige, kompakte, tusenhovede Uhyre, som Publikum bør være ...

Men det gælder at slaas, det gælder at spille slig, at alle de, som nu sidder maabende og dvaske dernede, blir tændt af Begejstring, saa de gaar omkring imorgen og fortæller om, hvor dejligt det var, som de igaar saa — fortæller det slig, at Salen bliver stuvende fuld.

Maaske den blir fuld. Da tripper de smaa Skuespillerinder hviskende omkring, og de ældre hvisker: naa, Gudskelov! Og kommer først et fuldt Hus, følger gerne andre fulde Huse efter. Men Kamp uafladelig. Krig paa Kniven nærsagt baade Dag og Nat. Saa er Byen desuden snart sagt udsuget for

den Gang. Og de maa igen videre. Den brogede Forsamling rejser en Eftermiddag eller en Morgen maaske. Men de kan være sikre paa, at de følges af lange Blikke. Han, den unge Fyr derborte, der lader som om han ingenting ser, han er dog kommen paa Bryggen for endnu en Gang at iagttage de mærkelige Mennesker. Og de unge Piger derborte, som staar og vender paa sig halvt forlegne og ved ikke, hvor de skal gøre af sine Øjne — de er ligesaa kommet for endnu en Gang at se dem, som i disse Kvelder havde stillet det levende Eventyr op for deres Øjne. De Eventyr, som de nu i sin Ensomhed vil drømme om i mange Dage og Nætter. De synes maaske endnu at kende den forunderlige fremmedartede Lugt, der synes disse nysgerrige Provinspiger berusende, Lugten af støvede Kuliser, Sminke, Violessens og brændt Haar.

Naa, de som slet ikke tænker paa slige Ting, de, som ikke finder noget hos sig berusende, er Skuespillerne og Skuespillerinderne selv. De sidder rimeligvis trætte og sultne og spiser noget Mad og længtes inderlig efter at sove i mange Timer uden at forstyrres af de lokkende Eventyrkomedier eller andre Komedier, der venter i næste By . . .

— — —

Maaske Bryderiet var svært, maaske de økonomiske Besværligheder tidt blev uudholdelige. De gik vel træt tilslut. Nok er det, de ægte danske Zigeunere er som Helhed borte.

Men man husker dem nok endnu, og en og anden aldrende Jomfru sidder endnu og nynner de Viser, hun lærte, da hun for mange Aar siden saa deres Komediespil, der for hende maaske udgjorde Livets eneste Eventyr i den trange afsides norske Kystby.

